

Српски језик и књижевност

Разред: V

ФОНД ЧАСОВА	недељно	5
	годишње	180
ЦИЉ	<p>Циљ учења <i>Српског језика и књижевности</i> је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.</p>	

ТЕМЕ	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
КЊИЖЕВНОСТ	<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне 	<p>ЛИРИКА Лектира</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна песма: <i>Вила зида град</i> 2. Народне лирске песме о раду(избор); народне лирске породичне песме (избор) 3. Бранко Радичевић: <i>Певам дању, певам ноћу</i> 	<p>Избор дела за 5. разред омогућавакомпаративни приступ проучавању литерарног стваралаштва, уз одабир различитих нивоа обраде: интерпретације, приказа или осврта.</p> <p>Разлике у укупној уметничкој и информативној вредности</p>

књижевности - чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела

- чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова
- одреди род књижевног дела и књижевну врсту
- разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности
- разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији
- анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле
 - поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава)
- разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу

4. Милица Стојадиновић Српкиња: *Певам песму*

5. Душан Васиљев: *Домовина*/Алекса Шантић: *Моја отаџбина*

6. Војислав Илић: *Зимско јутро*

7. Милован Данојлић: *Шљива*/Десанка Максимовић: *Сребрне плесачице*

8. Пеђа Трајковић: *Кад књиге буду у моди*

Књижевни термини и појмови

Песник и лирски субјекат. Мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме.

Врста строфе према броју стихова у лирској песми: катрен; врста стиха по броју слогова (десетерац и осмерац).

Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност.

Стилске фигуре: епитет, оноματοпеја.

Врсте ауторске и народне лирске песме: описне (дескриптивне), родољубиве (патриотске); митолошке, песме о раду (последичке) и породичне.

ЕПИКА
Лектира

појединих текстова утичу на одговарајућа методичка решења (прилагођавање читања врсти текста, опсег тумачења текста у зависности од сложености његове структуре, повезивање и груписање са одговарајућим садржајима из других предметних подручја - граматике, правописа и језичке културе и сл.).

Текстови из допунског дела програма треба да послуже наставнику и при обради наставних јединица из граматике, као и за обраду и утврђивање садржаја из језичке културе.

Нови програм заснован је на уочавању природе и улоге књижевног дела, као и уочавању разлике књижевних и некњижевних текстова, односно њиховој већој корелативности. Ученици треба да буду оспособљени да разликују особености књижевног текста (фикционалност, конотативност, књижевни поступци, сликовитост, ритмичност и сл.) у односу на денотативност, информативност и казивање засновано на чињеницама и подацима у различитим видовима некњижевних текстова. Корелативност је омогућена

	<p>на писца</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликује облике казивања - увиђа звучне, визуелне, тактилне, ольфакторне елементе песничке слике - одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту - процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шалвив, ведар, тужан и сл.) - развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела - одреди тему и главне и споредне мотиве - анализира узрочно-последично низање мотива - илуструје особине ликова примерима из текста - вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове - илуструје веровања, обичаје, начин живота 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Народна песма: <i>Свети Саво</i> 2. Народна песма: <i>Женидба Душанова</i> (одломак о савладавању препрека заточника Милоша Војиновића) 3. <i>Еро с онога свијета</i> 4. <i>Дјевојка цара надмудрила</i> 5. Милован Глишић: <i>Првабразда</i> 6. Стеван Сремац: <i>Чича Јордан</i> (одломак) 7. Бранко Ћопић: <i>Поход на Мјесец</i> 8. Иво Андрић: <i>Мостови</i> 9. Данило Киш: <i>Дечак и пас</i> 10. Горан Петровић: <i>Месец над тенсијом</i> (први одломак приче "Бели хлеб од претеривања" и крај приче који чине одељци "Можеш сматрати да си задобио венац славе" и "Мрави су вукли велике трошице тишине") 11. Антон Павлович Чехов: <i>Шала</i> <p>Књижевни термини и појмови</p> <p>Писац и приповедач.</p> <p>Облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу.</p> <p>Фабула: низање догађаја, епизоде, поглавља.</p> <p>Карактеризација ликова - начин говора, понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака. Врсте</p>	<p>адекватним комбиновањем обавезних и изборних дела.</p> <p>Наставник групише и повезује по сродности дела из обавезног и допунског програма. Примери функционалног повезивања наставних јединица:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. социјални мотиви и проблеми у одрастању: Кишов <i>Дечак и пас</i> Цанкарова <i>Десетица</i> Г. Олујић, <i>Село изнад облака</i> Коларовљев роман <i>Аги и Ема</i> Глишићева <i>Прва бразда</i>; 2. родољубље: Душан Васиљев, <i>Домовина</i> или Алекса Шантић, <i>Моја отаџбина</i> народне епске песме о Немањићима и Мрњавчевићима; 3. савремено детињство: Трајковићева песма <i>Кад књиге буду у моди</i> роман <i>Аги и Ема</i> Г. Олујић <i>Црвена жаба</i>; 4. детињство у прошлости: Нушићеви <i>Хајдуци</i> Твенови <i>Доживљаји Тома Сојера/Доживљаји Хаклберија Фина</i> 5. описивање: Илићево <i>Зимско јутро</i> Данојлићева <i>Шљива</i> Андрићеви <i>Мостови Сребрне плесачице</i> Д. Максимовић; 6. обрада портрета:
--	---	--	---

и догађаје у прошлости описане у књижевним делима - уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину - наведе примере личне добити од читања
- напредује у стицању читалачких компетенција
- упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст

епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шаљива народна прича. Врста стиха према броју слогова: десетерац.

ДРАМА Лектира

1. Бранислав Нушић: *Кирија* 2. Душан Радовић: *Капетан Цон Пиплфокс*

3. Љубиша Ђокић: *Биберче*

Књижевни термини и појмови

Позоришна представа и драма. Чин, појава, лица у драми, драмска радња. Сцена, костим, глума, режија. Драмске врсте: једночинка, радио-драма.

НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ

1. Вук Ст. Карацић: *Моба и прело* (одломак из дела Живот и обичаји народа српскога)
2. М. Петровић Алас: *У царству гусара* (одломци)

ДОМАЋА ЛЕКТИРА:

1. *Епске народне песме* (о Немањићима и Мрњавчевићима - преткосовски тематски круг)

Чича Јордан

Миона
хајдуци
хобит Билбо Багинс
бака Ема
Том Сојер/Хаклбери Фин;
7. хумор и пародија:

Еро с онога свијета Нушићеви
Хајдуци

Радовићев *Капетан Цон Пиплфокс*;

8. митологија: митолошке народне лирске песме
Ршумовићева обрада грчких митова у књизи *Ујдурме и зврчке из античке Грчке*;

9. авантуре:

Дефоов *Робинсон Крусо* проза
М. Петровића Аласа о гусарима, пиратима и путовању на "Робинсоново" острво
Радовићев *Капетан Цон Пиплфокс*
Твенови *Доживљаји Тома Сојера/Доживљаји Хаклберија Фина*.

Књижевна дела која су доживела екранизацију (Хајдуци, Аги и Ема, Доживљаји Тома Сојера, Хобит, Робинсон Крусо) могу послужити за компаративну анализу и уочавање разлике између књижевне и филмске (адаптиране, измењене) фабуле и израза, чиме ученици могу доћи

2. *Народне бајке, новеле, шаљиве народне приче* (избор); кратке фолклорне форме (питалице, брзалице, пословице, загонетке)

3. Бранислав Нушић: *Хајдуци* 4. Данијел Дефо: *Робинсон Крусо* (одломак о изградњи склоништа)

5. Марк Твен: *Доживљаји Хаклберија Фина/Краљевић и просјак/Доживљаји Тома Сојера*

6. Избор ауторских бајки (Гроздана Олујић; Ивана Нешић: *Зеленбабини дарови* (одломци))

7. Игор Коларов: *Аги и Ема*

8. Избор из савремене поезије за децу (Александар Вучо, Мирослав Антић, Драгомир Ђорђевић, Владимир Андрић, Дејан Алексић...)

Допунски избор лектире

1. Иван Цанкар: *Десетица*

2. Љубивоје Ршумовић: *Ујдурме и зврчке из античке Грчке* (избор)

3. Џон Р. Р. Толкин: *Хобит* (одломци)

Дело завичајног аутора по избору (Александра Димитријевић: *Шта се то чује, бако?*)

до закључка о природи два медија и развијати своју медијску писменост. Ученици се могу упутити и на друге филмове са сличном тематиком (дечје авантуре или авантуре у фантастичном свету, одрастање усамљеног детета и сл.) и додатно повезати обраду једне тематско-мотивске целине.

Са појединим елементима медијске писмености ученике треба упознати такође кроз корелацију: појам дечји часопис упознати на конкретном тексту из часописа по избору (садржај текста треба да буде у вези са лектиром); појам радио упознати уз обраду текста Капетан Џон Пиплфокс Душка Радовића.

Поред корелације међу текстовима, неопходно је да наставник успостави вертикалну корелацију. Наставник мора бити упознат са садржајима српског језика претходних разреда ради поштовања принципа поступности и систематичности.

Наставник, такође, треба да познаје садржаје предмета природа и друштво за 3. и 4. разред (пример: приликом обраде преткосовских песама у уводном делу часа или приликом мотивације, ученике треба

подсетити на оно што су учили о Немањићима и Мрњавчевићима из овог предмета...).

Хоризонталну корелацију наставник успоставља, пре свега, са наставом историје (приликом обраде дела Љубивоја Ршумовића *Ујдурме и зврчке из античке Грчке*), ликовне културе (приликом обраде дела Војислава Илића *Зимско јутро*, Милована Данојлића *Шљива*, Деснке Максимовић *Сребрне плесачице*), музичке културе (приликом обраде Народних лирских песама о раду и дела Вука Ст. Караџића *Моба и прело*), верске наставе (приликом обраде народне песме *Свети Саво*) и грађанског васпитања (приликом обраде дела Данила Киша *Дечак и нас*, Ивана Цанкара *Десетица*, Милована Глишића *Прва бразда*) При обради текста примењиваће се у већој мери јединство аналитичких и синтетичких поступака и гледишта. У складу са исходима, ученике треба навикавати да своје утиске, ставове и судове о књижевном делу подробије доказују чињеницама из самога текста и тако их оспособљавати за самосталан исказ, истраживачку делатност и заузимање критичких

			<p>ставова.</p> <p>Обрада књижевног дела треба да буде проткана решавањем проблемских питања која су подстакнута текстом и уметничким доживљавањем.</p> <p>Приликом тумачења текста ученике треба навикавати да своје утиске, ставове и судове о књижевном делу подробније доказују чињеницама из самога текста и тако их оспособљавати за самосталан исказ, истраживачку делатност и заузимање критичких ставова, уз уважавање индивидуалног разумевања смисла књижевног текста и исказивање различитих ставова.</p> <p>Књижевнотеоријске појмове ученици ће упознавати уз обраду одговарајућих текстова и помоћу осврта на претходно читалачко искуство.</p>	
ЈЕЗИК	ГРАМАТИКА (морфологија, синтакса)	<ul style="list-style-type: none"> - разликује променљиве речи од непроменљивих - разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деκлинацију - разликује основне функције и значења падежа - употребљава падежне 	<p>Променљиве речи: именице, заменице, придеви, бројеви (с напоменом да су неки бројеви непроменљиви), глаголи; непроменљиве речи: прилози (с напоменом да неки прилози могу имати компарацију) и предлози.</p> <p>Именице - значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне; мисаоне, глаголске).</p>	<p>Када се у садржајима програма наводе наставне јединице које су ученици већ обрађивали у нижим разредима, подразумева се да се степен усвојености и способност примене раније обрађеног градива проверава, а понављање и увежбавање на новим примерима претходи обради нових садржаја, чиме се обезбеђује континуитет рада и</p>

	<p>облике у складу са нормом</p> <p>- употребљава глаголске облике у складу са нормом</p> <p>- разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима)</p>	<p>Промена именица (деклинација): граматичка основа, наставак за облик, појам падежа.</p> <p>Основне функције и значења падежа (с предлозима и без предлога): номинатив (субјекат); генитив (припадање и део нечега); датив (намена и усмереност); акузатив (објекат); вокатив (дозивање, обраћање); инструментал (средство и друштво); локатив (место).</p> <p>Придеви - значење и врсте придева (описни, присвојни, градивни; месни и временски); род, број, падеж и компарација придева.</p> <p>Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу.</p> <p>Заменице - личне заменице: промена, наглашени и ненаглашени облици, употреба личне заменице сваког лица себе, се.</p> <p>Бројеви - врсте и употреба: главни (основни, збирни бројеви, бројне именице на -ица) и редни бројеви.</p> <p>Глаголи - глаголски вид (несвршени и свршени); глаголски род (прелазни, непрелазни и повратни глаголи); глаголски облици (грађење и основно значење):</p>	<p>систематичност у повезивању новог градива са постојећим знањима.</p> <p>Основни програмски захтев у настави граматике јесте да се ученицима језик представи и тумачи као систем. Ниједна језичка појава не би требало да се изучава изоловано, ван контекста у којем се остварује њена функција (у свакој погодној прилици могу се знања из граматике ставити у функцију тумачења текста, како уметничког тако и научнопопуларног). Један од изразито функционалних поступака у настави граматике јесу вежбања заснована на коришћењу примера из непосредне говорне праксе, што наставу граматике приближава животним потребама у којима се примењени језик појављује као свестрано мотивисана људска активност. Језичке појаве не треба наводити нити приказивати као изоловане (нпр. повезане речи и смисаоно некореспондентне реченице), већ их увек ваља контекстуализовати везивањем за говорне ситуације у којима се могу јасно препознати, издвојити и објаснити њихове карактеристике и функције.</p>
--	---	---	--

инфинитив (и инфинитивна основа), презент (презентска основа, наглашени и ненаглашени облици презента помоћних глагола), перфекат, футур I.
Предикатска реченица - предикат (глаголски; именски); слагање предиката са субјектом у лицу, броју и роду; прави и неправи објекат; прилошке одредбе (за место, за време, за начин; за узрок и за меру и количину); апозиција.

Наставни приступ падежима и вежбе усмерене на утврђивање знања о употреби правилних облика именских речи треба повезивати с одступањима од књижевног језика, колебањима и типичним грешкама које се јављају у усменом и писменом изражавању ученика. Стога се садржај вежбања падежа у настави мора одређивати на основу континуираног праћења језичког испољавања ученика (нпр. током дијалога на часу, а такође и на примерима из домаћих и писмених задатака ученика). Тако ће настава језика бити у функцији оспособљавања ученика за правилно комуницирање савременим књижевним српским језиком. Обрада предлога не може се сматрати окончаном на једном часу, указивањем на њихову непроменљивост, већ основна знања треба поступно проширивати током обраде падежа, и то наводећи најфреквентније примере и њихову типичну употребу. Исто важи и за прилоге, чију поделу по значењу треба повезати са прилошким одредбама, а функцију показивати у реченици и у тексту. И променљиве врсте

				<p>речи треба повезивати са њиховим типичним функцијама у реченици да би ученици уочили реч као јединицу на морфолошком и синтаксичком нивоу.</p> <p>Корелацију наставник успоставља са страним језицима (француски и енглески) приликом обраде глаголских облика.</p>
	ПРАВОПИС	<p>- доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи;</p> <p>интерпункцијских знакова</p> <p>- користи правопис (школско издање)</p>	<p>Велико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузећа, установа, организација (типични примери); велико и мало слово у писању присвојних придева. Заменица Ви из поштовања. Одрична речца не уз именице, придеве и глаголе; речца нај у суперлативу; вишечлани основни и редни бројеви.</p> <p>Интерпункцијски знаци: запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију); наводници (наслови дела и називи школа); црта (уместо наводника у управном говору).</p>	<p>Правописна правила се усвајају путем систематских вежбања (правописни диктати, исправка грешака у датом тексту, тестови са питањима из правописа итд.). У оквиру правописних вежби пожељно је повремено укључити и питања којима се проверава графија (писана слова: велико и мало ћирилично Ћ, Ћ; велико и мало латиничко Ћ, велико Г, С, Ш итд.).</p> <p>Такође, треба подстицати ученике да сами уочавају и исправљају правописне грешке у СМС комуникацији, као и у различитим типовима комуникације путем интернета. Поред тога, ученике треба упућивати на служеће правописом и правописним речником (школско издање). Пожељно је да наставник доноси</p>

				<p>примерак Правописа на час кад год се обрађују правописне теме (тако би могао појединачно ученицима задавати да пронађу реч у правописном речнику и одреде њен правилан облик или правилно писање).</p>
	ОРТОЕПИЈА	<p>- правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице</p> <p>- говори јасно поштујући књижевнојезичку норму</p> <p>- течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове</p>	<p>Место акцента у вишесложним речима (типични случајеви). Интонација и паузе везане за интерпункцијске знакове; интонација упитних реченица. Артикулација: гласно читање брзалица, најпре споро, а потом брже (индивидуално или у групи).</p>	<p>Наставник стално треба да указује на важност правилног говора, који се негује спровођењем одређених ортоепских вежби. Ортоепске вежбе не треба реализовати као посебне наставне јединице, већ уз одговарајуће теме из граматике: нпр. уочавање места акцента у речи може се повезати са обрадом и утврђивањем знања о падежима (именице време, раме, теме и сл. у генитиву једнине и номинативу множине немају акценат на истом слогу итд.); реченична интонација може се с једне стране повезати са правописом, а са друге са синтаксом итд. Уз коришћење аудио снимака, ученике треба навикавати да препознају, репродукују и усвоје правилно акцензован говор, а у местима где се одступа од акценатске норме, да разликују стандардни акценат од свога акцента, тј. од дијалекатске акцентуације. Неке ортоепске вежбе могу се</p>

				спроводити и уз одговарајуће теме из књижевности: нпр. артикулација се може вежбати изговарањем брзалица, онда када се оне обрађују као део народног стваралаштва; акценат речи, темпо, ритам, реченична интонација и паузе могу се вежбати гласним читањем одломака из изборне лектире (по избору наставника или ученика) итд. Као ортоепску вежбу треба спроводити и говорење напамет научених одломака у стиху и прози (уз помоћ аудитивних наставних средстава).
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	<ul style="list-style-type: none"> - користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог - издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) - саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште - проналази експлицитно и 	<p>Препричавање, причање, описивање - уочавање разлике између говорног и писаног језика; писање писма (приватно, имејл)</p> <p>Богаћење речника: синоними и антоними; некњижевне речи и туђице - њихова замена језичким стандардом; уочавање и отклањање безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору.</p> <p>Техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, основни елементи композиције и груписање грађе према композиционим етапама); пасус као уже тематске целине и</p>	<p>Ова наставна област, иако је програмски конституисана као посебно подручје, мора се повезивати с обрадом књижевних текстова као репрезентативних образаца изражавања, а такође и са наставом граматике и правописа. Исто тако, обрада књижевног текста и рад на граматички и правопису књижевног језика мора укључивати и садржаје који доприносе неговању културе усменог и писменог изражавања. Језичка култура се негује спровођењем лексичко-семантичких и стилских вежби, које имају за циљ богаћење речника и развијање способности</p>	

	имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту - напамет говори одабране књижевне текстове или одломке	његове композицијско-стилске функције. Осам домаћих писмених задатака. Четири школска писмена задатка.	и вештине изражавања. Све врсте тих вежбања, чији је циљ развијање језичког мишљења, изводе се на тексту или у току говорних вежби.
--	---	--	---

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИ- ВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	КЊИЖЕВНОСТ	6	7	7	5	6	3	9	7	8	5	46	17	63
2.	ЈЕЗИК	9	9	12	9	7	4	7	8	6	1	37	35	72
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	4	7	1	7	4	2	5	4	6	3	2	41	43
4.	ОСТАЛИ ЧАСОВИ	1									1			2
УКУПНО		20	23	20	21	17	9	21	19	20	10			180

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА

ОСНОВНИ НИВО:

ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ У области **вештина читања и разумевање прочитаног** ученик/ученица:

CJ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи

CJ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда*

CJ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста

CJ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима

CJ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног

CJ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство - циљ, узрок - последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области **писано изражавање** ученик/ученица:

CJ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)

CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу

CJ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)

CJ.1.2.4. уме да преприча текст

CJ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)

CJ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу

CJ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)*

CJ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима

CJ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње*

ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти **граматика** ученик/ученица:

CJ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи

CJ.1.3.8. одређује реченичне чланове у типичним (школским) примерима

CJ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици

CJ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике

У подобласти **лексика** ученик/ученица:

CJ.1.3.12. познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију као лексички механизам

CJ.1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.)

CJ.1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.)

CJ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)

CJ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама

У подобласти **народни и књижевни језик** ученик/ученица:

CJ.1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика CJ.1.3.18. зна основне податке о пореклу и дијалекатској разуђености српског језика

CJ.1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој*

КЊИЖЕВНОСТ

У области **књижевност** ученик/ученица:

CJ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела

CJ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)

CJ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму

CJ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)

CJ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог

CJ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја)

CJ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...

CJ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе*

CJ.1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела*

СРЕДЊИ НИВО

ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

У области **вештина читања и разумевање прочитаног** ученик/ ученица:

CJ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: "летимично читање" (ради брзог налажења одређених информација); читање "с оловком у руци" (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања*

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области **писано изражавање** ученик/ученица:

CJ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан

CJ.2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика*

CJ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева

ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти **граматика** ученик/ученица:

CJ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи

CJ.2.3.6. одређује реченичне чланове у сложенијим примерима

CJ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у реченици

CJ.2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика

КЊИЖЕВНОСТ

У области **књижевност** ученик/ученица:

CJ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања

CJ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација

CJ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонафикација, хипербола)

CJ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика и њихову међусобну повезаност

CJ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог, дијалог

CJ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела

CJ.2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама*

НАПРЕДНИ НИВО

ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

У области **вештина читања и разумевање прочитаног** ученик/ученица:

CJ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области **писано изражавање** ученик/ученица:

CJ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста

CJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму

ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти **граматика** ученик/ученица:

CJ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама

CJ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)

КЊИЖЕВНОСТ

У области **књижевност** ученик/ученица:

CJ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива

CJ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту

CJ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу

CJ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту

CJ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе

CJ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело

CJ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже

CJ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави*

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ

Кључни појмови садржаја: књижевност, језик, језичка култура.

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА

Рад наставника обухвата планирање, остваривање и праћење и вредновање. Наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Наставник укључује ученике у наставни процес, оцењује и саветује их како да поспеше процес учења.

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА

Слуша, разговара, дискутује, излаже, предлаже, објашњава, закључује, тумачи, интерпретира, ради индивидуалну, у групи или пару, изражава своје утиске о одређеној теми, уобличава и изражава запажања и мишљења, повезује раније стечена знања са новим, повезује градиво српског језика и књижевности са градивом других предмета и стварним животом, глуми, рецитије, црта, пише, чита (истраживачки, са оловком у руци, у себи, гласно...), самостално се служи литературом, проналази податке на интернету, помаже друговима.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Праћење и вредновање резултата напредовања ученика је у функцији остваривања исхода, а започиње иницијалном проценом достигнутог нивоа знања, у односу на који ће се одмеравати даљи напредак и формирати оцена. Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. Формативно вредновање је саставни део савременог приступа настави и подразумева процену знања, вештина, ставова и понашања, као и развијања одговарајуће компетенције током наставе и учења. Формативно мерење подразумева прикупљање података о ученичким постигнућима, при чему се најчешће примењују следеће технике: реализација практичних задатака, посматрање и бележење ученикових активности током наставе, непосредна комуникација између ученика и наставника, регистар за сваког ученика (мапа напредовања) итд. Резултати формативног вредновања на крају наставног циклуса треба да буду исказани и бројчаном оценом. Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања, праћења и вредновања. Важно је да наставник, поред постигнућа ученика, континуирано прати и вреднује властити рад. Све што се покаже добрим и ефикасним, наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а оно што буде процењено као недовољно делотворно, требало би унапредити.

ПРЕПОРУЧЕНИ НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА УЧЕНИКУ СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА

Упућивање на додатне садржаје са интернета, других издавача, додатни рад наставника са учеником, помоћ слабијим ученицима, учествује на конкурсима, такмичењима из језика, књижевности и рецитовања.

ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРИПРЕМУ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА, КОЈИ СЕ СА ЗАКАШЊЕЊЕМ УКЉУЧУЈУ У ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС

Свако дете има право на образовање и мора му се пружити шанса да постигне и одржи прихватљив ниво учења који омогућује друштвену укљученост, напредовање, осамостаљивање и самопоштовање. Ученицима са оваквим потребама биће омогућено да активно буду укључени у процес основног образовања, радиће се на савладавању садржаја у складу са могућностима и потребама ученика, биће израђен индивидуални програм за сваког ученика у коме ће бити узети у обзир области које ученик треба да савлада. У прављењу оваквог програма биће укључени поред наставника српског језика и други наставници, тим за инклузивно образовање, други ученици, родитељи и сви који могу допринети да резултати буду што ефикаснији. Прилагођавање наставних садржаја српског језика и књижевности ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у савладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развитак њихових способности.

ДОДАТНА НАСТАВА

Додатни рад организује се за ученике који показују посебне способности и склоности и интересовања за поједине области српског језика и књижевности, пружајући им могућност да континуирано развијају свој таленат. Додатни рад се организује у току целе школске године са по једним часом недељно. Заснован је на интересовању ученика за проширивање и продубљивање знања из овог предмета. Организује се као индивидуализован рад (са појединим ученицима) или као групни и тада су групе флексибилне (могу се мењати). Ученици се самостално опредељују за додатни рад из српског језика. Наставник прати и евидентира развој и напредовање ученика, а заступљене су теме из књижевности, језичке културе и граматике, опет према афинитетима ђака.

Циљеви: Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе.

Задаци:

- уочавање даровитих ученика који брже напредују,
 - организација додатног рада према склоностима, способностима и интересима (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика),
 - извођење додатне наставе,
 - праћење и подстицање даровитих ученика на даљи рад.
- У зависности од потребе обнављања градива претходних разреда, као и степена усвојености појединих лекција, доћи ће до измене у реализацији часова додатне наставе.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Ученицима којима је потребна додатна подршка у учењу, програмом допунске наставе помоћи ће се усвајање једноставнијих и мање захтевних садржаја из српског језика, како би у потпуности развили своје способности.

Циљеви:

Прилагођавање (индивидуализација) наставних садржаја српског језика и књижевности ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развитак њихових способности.

Задаци:

- уочавање ученика који имају тешкоћа у свладавању одређених садржаја из српског језика и књижевности,
- организација допунског рада према индивидуалним потребама,
- извођење допунске наставе,
- праћење и укључивање ученика у даљи рад редовне наставе.

Сама реализација зависи од потребе за допунским усвајањем појединих наставних јединица.

Енглески језик

ФОНД ЧАСОВА	недељно	2	
	годишње	72	
ЦИЉ	Циључења страног језика јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.		
Област / тема	Исходи По завршетку разреда	Садржаји програма	Начини и поступци за остваривање

	ученик ће бити у стању да:		програма
Поздрављање и представљање себе и других и тражење/ давање основних информација о себи и другима	<p>– разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе;</p> <p>– поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– размени једноставније информације личне природе;</p> <p>– у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p>	<p>Hello. Hi. I'm Maria. What's your name? I'm/My name is... Tony is 11. How old are you? I live in (town, city, village). Where do you live? I live at number 46 Black Street. My best friend lives next door. What's your address? What's your phone number? Have you got/Do you have an email address? These are my parents. Their names are ... I can't play tennis, but I can do karate. Can you play the guitar? My birthday is on the 21st of May. When is your birthday? This is Miss May. She's my teacher. This is Mr Crisp. He's my tennis coach. The Present Simple Tense за изражавање сталних радњи. Have got/Have за изражавање поседовања. Личне заменице у функцији субјекта - I, you ... Присвојни придеви - my, your... Показне заменице - this/these, that/those Питања са - Who/What/Where/When/How(old)... Основни бројеви (1-1000). Предлози за изражавање места - in, at... Предлози за изражавање времена - in, on, at... Употреба неодређеног члана са именицама у</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање и проширивање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (подаци о личности, приватним и школским активностима, друштвеним улогама и сл.).</p>

		<p>једнини. Изостављање члана испред назива спортова. Употреба одређеног члана уз називе музичких инструмената.</p> <p>(Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; титуле уз презимена особа (Mr, Miss, Mrs, Ms, Sir.); имена и надимци; начин писања адресе.</p>	
<p>Описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања</p>	<p>– разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;</p> <p>– опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;</p>	<p>Who's the boy with short fair hair and a black jacket? What's Maria wearing? She's wearing a nice white T-shirt and dark blue jeans. My brother is clever, but lazy. My best friend is kind and fiendly. There is/isn't a cinema/hospital in my town. There are 53 two big bookshops in my town. What's this/that over there? It's a sports centre. How far is it? Zebras are white wild animals with black and white stripes. A cheetah is a fast, dangerous animal. How deep is the Adriatic Sea/the Pacific Ocean? How long is the Danube/the Thames River? Layla is prettier than Susan. Who's the best student in your class? This car is more expensive than that one. London is larger than Belgrade. About eight million people live there. Belgrade is much smaller, but... The Present Simple Tense i The Present Continuous Tense за изражавање радњи и стања у садашњости.</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење живих бића, предмета, појава, местâ, из искуственог света и фикционалног спектра.</p>

		<p>Глаголи have got, to be за давање описа Питања са Who/What/Where/When/Which/How (old, far, deep, long...) Егзистенцијално There is/are... Употреба одређеног члана са именицама које означавају лица и предмете који су познати саговорнику, као и уз имена река, мора и океана. Употреба/изостављање одређеног члана уз имена градова и држава. Поређење придева (правилно и неправилно поређење). (Интер)културни садржаји: географске карактеристике Велике Британије; биљни и животињски свет.</p> <p>.</p> <p><i>The UK national anthem is called "God Save the Queen", while the US national anthem is called "The Star Spangled Banner". What's Serbian national anthem called? It's "God of Justice".</i></p> <p><i>What is/are the most endangered animal species in the world?</i></p> <p><i>What is/are the most popular teen TV series in your country?</i></p> <p><i>In Serbian tradition godparents are usually given the responsibility for</i></p>	
--	--	--	--

naming a newborn child.

The Present Simple Tense u The Present Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у садашњости, The Past Simple Tense u The Past Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у прошлости

Поређење прилога

Придеви са наставцима –ed и –ing

Too (adjective) to... / (not) enough (adjective) to...

Творба и употреба прилога за начин (beautifully, quickly, happily, well, badly, fast, hard...)

Употреба одређеног члана код поређења придева/прилога

Употреба/изостављање одређеног члана са основним географским појмовима (називима градова, држава, река...)

Релативне заменице who, which, that, whose, where...

Неодређене заменице (somebody, something, anybody, anything, nobody, no one, nothing, everything...).

Питања са What...like, How, Why...

		<p><i>Негативни префикси in-, im-, ir-...</i></p> <p><i>Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (must, can't, may...)</i></p> <p><i>Пасивни облик глагола у простим временима (Present Simple, Past Simple, Future Simple)</i></p> <p><i>What (a/an) + adjective + noun</i></p> <p><i>Question tags</i></p> <p><i>(Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.)</i></p>	
<p>Изношење предлога и савета, упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реаговање на њих</p>	<p>– разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;</p>	<p>i Sadržaji I think we can go out this afternoon. Why not? Let's do it. Sorry. I can't. I must do my homework. Sorry, I think that's boring. Let's do something else. How about going to the cinema? Great. What time? See you then. Let's make pancakes. That's a good idea. What shall we do? Let's play Monopoly. Why don't we meet at the sports centre? What time? Half past two. Fine. I'll see you at the sports centre at half past two. Would you like to come to my birthday party on Sunday? I'm sorry, but I can't make it. I'd love to, thanks. Imperativ How</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/журку или имејла/ СМС-а којим се уговара заједничка активност;</p>

		<p>about + глаголска именица Why don't we + инфинитивна основа глагола Would you like + инфинитив глагола Модални глаголи за изражавање предлога - can/could/shall Глагол will за изражавање одлука.</p> <p>(Интер)културни садржаји: прикладно позивање и прихватање/одбијање позива. immediately report it to the teachers.</p> <p>савети</p> <p>Први кондиционал</p> <p>Повратне заменице</p> <p>(Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.</p>	<p>прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/изговора; образложење спремности за прихватање предлога, уз исказивање емотивних и експресивних реакција (радости, усхићености и сл.).</p>
<p>Разумевање и давање упутства</p>	<p>– упуту предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;</p> <p>– затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке</p>	<p>Drag (the word) and drop it in the correct place. Throw the dice. Move your token... Press the button and wait. Insert the coin in the slot. Peel the onions and chop them. Put the saucepan on the stove.</p> <p>Императив.Личне заменице у функцији објекта - me, her, him...</p> <p>(Интер)културни садржаји: традиционалне/омиљене врсте</p>	<p>Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сличних наставних и ваннаставних активности), с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.</p>

	<p>активности;</p> <p>– разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих;</p>	<p>јела.</p> <p>!</p>	
<p>Описивање радњи у садашњости</p>	<p>– пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа;</p> <p>– размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости;</p> <p>– опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;</p>	<p>Sadržaji I live in a flat on the first floor. What do you usually do on Sundays? Do you live in a house or in a flat? My sister doesn't go to school. What time do you go to bed/does she get up? He never tidies his room. I can clean my dad's car. When do Americans celebrate Halloween? When does winter start? Where do penguins live? What are you doing at the moment? I'm feeding my cat. We're going on a school trip today. They're having dinner now. I normally go to school by bus, but today I'm going on foot. I'm doing my homework. I always do it after dinner. I can speak three languages, but now I'm speaking English. I am good at maths. The Present Simple Tense за изражавање уобичајених и сталних радњи. The Present Continuous Tense за изражавање тренутних и привремених радњи ; Модални глагол can зза изражавање способности; Прилози за учесталост - usually, often... Предлози за изражавање правца</p>	<p>Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/ активностима и способностима; усмено и писано описивање активности, радњи и способности у садашњости.</p>

кретања - to, from...*How long does it take you to get to school? It takes me half an hour if I go by bus, but this week Dad's driving me to school, so it's taking me only half the time.*

Who's the teacher telling off?

What are the police looking for?

She's getting dressed for the party, isn't she? The children are dressed up for the celebration, aren't they?

My parents have been married since 2002.

Can you do a handstand/ a cartwheel/ a forward/backward roll/ a split/ a bridge?

We've been able to use the application for over a year now.

Teenagers don't watch TV as often as they used to.

My neighbours have got a very big house with a swimming pool – they must be rich!

Pavle can't be on holiday – I've just seen him!

In Serbian tradition, if you hiccup, someone is talking about you.

Plants die if they don't get enough water.

		<p><i>The novel/film is based on an oral folk story/a historic fact.</i></p> <p><i>The Present Simple Tense</i> за изражавање сталних и уобичајених радњи</p> <p><i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање тренутних и привремених радњи.</p> <p>Разлике у употреби глаголских облика <i>The Present Simple Tense</i> и <i>The Present Continuous Tense</i></p> <p><i>The Present Perfect Simple Tense</i> за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају</p> <p>Нулти кондиционал</p> <p>Питања са препозиционим глаголима</p> <p><i>Can</i> за изражавање способности у садашњости</p> <p>Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>)</p> <p>Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple</i>)</p> <p><i>Question tags</i></p> <p>(Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи и у ширем окружењу – наставне и ваннаставне активности; распусти</p>	
--	--	--	--

		и путовања; традиција и обичаји.	
Описивање радњи у прошлости	<p>– разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости;</p> <p>– размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости;</p> <p>– опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости;</p> <p>– опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;</p>	<p>Where were you at eight o'clock last Saturday? I was at home. What was on TV last night? What time was it on? I watched/didn't watch TV last night. I played volleyball on Monday. What did you do? We went to Paris in July. We travelled by plane. Where did you spend your summer holiday? How did you travel? I lost my passport yesterday. Did you have a good time on holiday? Yes, we did./No, we didn't. I could swim when I was five. I couldn't ski last year. The Past Simple Tense правилних и најчешћих неправилних глагола; Модални глагол could за изражавање способности у прошлости; (Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости (историјска личност, писац.</p>	<p>Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези с личним искуствима, догађајима, активностима, способностима и особеностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, активности испособности у прошлости, историјских догађаја и личности.</p>
Исказивање жеља, планова и намера	<p>– разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и</p>	<p>I would like/want to be a doctor when I grow up. He would like a new mobile phone/to go out with his friends. I'm going to do my homework in the afternoon. What are</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и</p>

	<p>реагује на њих;</p> <p>– размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима;</p> <p>– саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа;</p>	<p>you going to do this afternoon? My parents are going to visit their friends this evening, so I'm going to play all my favourite computer games. Oh! Are you? The Present Simple Tense (want) Would like + именица/инфинитив глагола. Going to за изражавање будућих планова. Употреба неодређеног члана уз називе занимања (Интер)културни садржаји: свакодневни живот и разонода; породични односи.</p>	<p>писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.</p>
<p>Исказивање жеља, интересовања, потреба, осета и осећања</p>	<p>– разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих;</p> <p>– изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;</p>	<p>I'm hot/cold/hungry/thirsty... Take off/Put on your coat. Why don't you take a sandwich/a glass of water? Do you want some juice/biscuits too? Yes, please. Would you like some fruit? I'm tired. What shall we do? Why don't we stop and take some rest? How about going home? I'm happy to see you. I'm glad/sorry to hear that. Oh dear! It's a pity! The Present Simple Tense (be, want) Императив - Why don't we/you + инфинитивна основа глагола - How about + глаголска именица Would like + именица/ инфинитив глагола. (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; употреба емотикона.</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осећањима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.</p>

<p>Исказивање просторних односа и упутстава за оријентацију у простору</p>	<p>– разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих;</p> <p>– затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања;</p> <p>– опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима;</p>	<p>Which room is it in? Where's the library? It's on the left/right. Is the sofa by the door? What's next to/near the table? Where are the (books)? They're on the top/bottom shelf. It's in front of/behind the wardrobe. Where do you do your homework? Where is she? She's at the supermarket/in/at the park... The bakery is between the school and the supermarket. How wide/long/deep is the river? It's 45 metres wide/2 kilometres long. An elephant is bigger than a hippo. The Blue whale is the biggest animal in the world. What is the largest room in your house/flat? The room above/below. My town is in the north-east of Serbia. Предлози за изражавање положаја и просторних односа - in front of, behind, between, opposite... Питања са What/Where/Which/How (far, deep, long...) Поређење придева (правилно и неправилно поређење). Употреба одређеног члана са суперлативом придева. (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед школског и стамбеног простора; локалне мерне јединице (инч, стопа...); природа.</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано размењивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивањесмера кретања и просторних односа.</p>

		.	
Изрицање дозвола, забрана, упозорења, правила понашања и обавеза	<p>– разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих;</p> <p>– размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту;</p>	<p>Remember to bring your membership card. You can't sit here, the seat isn't free. Can you use your phone in class? No, we can't. You mustn't use your phone in class. You must write in ink. Do you have to wear uniforms at school? They have to/don't have to wear uniforms at school. I must study today. I have to feed our dog every morning. I must/have to go now. Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и обавезе - can/can't, must/mustn't (Not) Have to за изражавање обавезе и одсуства обавезе; (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола.</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих исказа у којима се изражавају дозволе, упозорења, правила понашања и обавезе; постављање питања у вези сазабранама, дозволама, упозорењима, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, дозвола, упозорења, правила понашања и обавеза.</p>
Изражавање припадања и поседовања	<p>– разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање;</p> <p>– формулише питања и једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање;</p>	<p>Is this your dog? No, it's Steve's dog. Whose house is this? It's Jane and Sally's house. They're Jane's and Sally's bags. These are the children's toys. That's my parents' car. This is my blanket. This blanket is mine. This isn't your card. It's hers. I've got/I have a ruler. Have you got/Do you have a pen? Sally hasn't got/doesn't have an umbrella.</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова, у којима се говори о томе шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.</p>

		<p>Саксонски генитив са именицом у једнини и множини (правилна и неправилна множина) - my friend's/friends'/children's books; Присвојни придеви my, your... Присвојне заменице - mine, yours... Have got/Have за изражавање поседовања; Питања са - Whose (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.</p>	
<p>Изражавање допадања и недопадања</p>	<p>– разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење;</p>	<p>I'm interested in (swimming). What (sports) are you interested in? My hobby is (collecting bagdes). What's your hobby? I love swimming because I'm good at it. I don't like skiing. I'm bad at it. What do you like doing? Peter dosen't like football. Sally is crazy about dancing. My favourite sport is tennis. What's your favourite sport? What are your hobbies and interests? Fifteen out of thirty people like tennis - eight boys and seven girls. Придевско-предлошке фразе - interested in, good/bad at, crazy about... Глаголи like/love/hate + глаголска именица;</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова којима се изражава допадање/не допадање; усмено и писано изражавање допадања/недопадања.</p>

		<p>Питања са - What, Who, Why ...</p> <p>(Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм, спорт.</p>	
<p>Изражавање мишљења</p>	<p>– разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих;</p> <p>– изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење</p>	<p>What do you think of/about...? How do you like it? Please tell me about... Do you agree with (me)? I think/feel it's OK/Okay. You're right/wrong! That's true. Exactly. That's not true. I'm not sure. I like/don't like it because it's boring. The Present Simple Tense (think, like, agree...) Питања са - What, Why, How ... (Inter)kulturni sadržaji: poštovanje osnovnih normi učtivosti u komunikaciji sa vršnjacima i odraslima.</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се тражи и износи мишљење и изражава слагање/неслагање; усмено и писано тражење изношење мишљења и изражавање слагања и неслагања.</p>
<p>Изражавање количине, димензија и цена</p>	<p>– разуме једноставније исказе који се односе на количину, димензије и цене;</p> <p>– размени информације у вези са количином, димензијама и ценама.</p>	<p>How many people are there in the park? There are two men/women and three children in the park. How much milk does he need? Is there any butter in the fridge? No, there isn't any butter, but there's some margarine. I haven't got any food for you. I've got some lemonade/strawberries. There isn't</p>	<p>Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се наводе количине, димензије и цене; размењивање информација у вези с количином, димензијама и ценама, усмено и писано.</p>

	<p>- разуме једноставније изразе који се односе на количину нечега; - пита и каже колико нечега има/нема, користећи једноставнија језичка средства; - на једноставан начин затражи артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/израчуна колико нешто кошта; - састави списак за куповину - намирнице и количина намирница (две векне хлеба, пакет тестенине, три конзерве туњевине и сл.); - изрази количину у мерама - 100 гр шећера, 300 гр брашна и сл.</p>	<p>much fruit in the bowl. There aren't many biscuits left in the cupboard. There are a lot of spoons and forks and some/six knives on the table. I need a hundred grams of sugar (100 g)/a bottle of (fizzy) water/2 kilos of potatoes. Can I have a sandwich and a glass of juice please? That's £7.80. Shopping list: a packet of butter, two loaves of bread, three pots of yoghurt, a bunch of bananas... Основни бројеви до 1000. Правилна множина именица. Множина именица које се завршавају на -у, -f/fe: strawberries, shelves, knives... Множина именица које се завршавају на -о: kilos, potatoes... Синкретизам једнине и множине: sheep, fish... Најчешћи облици неправилне множине (men, women, children, people, feet, teeth, mice....) Бројиве и небројиве именице - pounds, money... Детерминатори - some, any, no. Квантификатори - much, many, a lot of. Питања са - How much/many. (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; локална мерна јединица за тежину (фунта); валута, намирнице и производи</p>	
--	---	--	--

		специфични за циљну културу.	
--	--	------------------------------	--

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАС ТИ (Комуникативн е функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој и писменој комуникацији уче и увежбавају:			

<p>1. Starter unit</p> <p>Поздрављање и представљање себе и других и тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту.</p> <p>Изражавање интересовања, изражавање припадања и поседовања; исказивање просторних односа; описивање карактеристика предмета.</p>	<p>– разумеју и реагују најједноставније исказе који се односе на описивање интересовања и хобије, допадање и недопадање;</p> <p>– разумеју и формулишу једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност;</p> <p>– питају и кажу шта некоима/немаи чије је нешто;</p> <p>– разумеју једноставнија питања која се односе на просторне односе и одговоре на њих; опишу просторне односе једноставним, везаним исказима;</p> <p>– разумеју једноставнији опис предмета и опишу њихове карактеристике користећи једноставна језичка средства;</p> <p>– разумеју краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе;</p> <p>– поздрављају и отпоздрављају, представљају себе и другог користећи једноставна језичка средства;</p>	<p>– речи и изразе који се односе на теме; језичке садржаје: <i>What's your name? Nice to meet you. Where are you from? What's your date of birth? What's your address? What time is it now? How do you spell your name? What month is it? I like/don't like..., I'm into..., He's good at..., My favourite is/are...</i></p> <p>– Present Simple – to be: <i>My mum is interested in... Our parents like books.</i></p> <p>– Possessive adjective: <i>Are these your gloves? – No, they're not mine. Whose is this sleeping bag? – It's hers.</i></p> <p>– Possessive pronoun: <i>... the teacher's mobile, Harry's bag, Harry and Eva's desks, the students' chairs.</i></p> <p>– Saxon Genitive: <i>Have you got a present for dad? – Yes, I've got a nice book about cooking.</i></p> <p>– Have got: <i>Where's the bag? – It's on the chair.</i></p> <p>– Prepositions of place: <i>in, on, under, behind, opposite...; This/that photo isn't very nice. These/those books are interesting.</i></p> <p>– Demonstrative pronouns;</p> <p>– кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.</p>	<p>3</p>	<p>/</p>	<p>3</p>
--	---	---	-----------------	----------	-----------------

<p>2. People</p> <p>Описивање и упоређивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места</p>	<p>– разумеју једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места;</p> <p>– упоређују и описују карактеристике живих бића, предмета, појава и места користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– саопште кратку поруку (телефонски разговор, дијалог уживо, СМС, писмо, имејл) којом се захваљује.</p>	<p>– речи и изразе који се односе на теме; језичке садржаје: <i>Family and friends/Describing people/An online article Robot Fighters, Diwali: A family festival</i></p> <p><i>What's your phone number? What's your email address?</i></p> <p>– Have got affirmative, negative, questions and short answers: They have got fifteen children. Have you got a brother or a sister? They haven't got a car.</p> <p>– Comparison of adjectives: <i>My hair is shorter than your hair. My sister is the youngest in our family.</i></p> <p>– кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.</p>	<p>7</p>	<p>3</p>	<p>4</p>
--	---	--	-----------------	-----------------	-----------------

<p>3. It's your life</p> <p>Описивање догађаја у садашњости; исказивање интересовања, планова и предлога.</p>	<p>– разумеју једноставне текстове којима се описују сталне, уобичајене радње у садашњости; размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; опишу сталне и уобичајене активности у неколико везаних исказа;</p> <p>– разумеју једноставне исказе који се односе на интересовања, планове и предлоге и реагују на њих; размене једноставне исказе у вези са туђим интересовањима, плановима и предлозима; саопште шта њих или неког другог занима односно шта они или неко други планирају или предлажу;</p> <p>– разумеју и описују сличности и разлике у начину живота у земљама циљне културе и код нас;</p> <p>– разумевање разлика у часовним зонама;</p> <p>– разумеју и описују важније догађаје у земљама циљне културе.</p>	<p>– речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје: <i>What do you do after school? Talk about your daily routine: I get up at 9. I have croissants and jam for breakfast. I go swimming with dolphins at 10.30 and then I play tennis with Rafael Nadal.</i></p> <p>– The Present Simple Tense – all forms + adverbs of frequency: <i>I start school at this time. Marta walks to school with her friend. What about... Let's go to the... What's on? I like the sound of...</i></p> <p>– Prepositions of time: <i>In the morning, I do some exercise; At lunchtime...</i></p> <p>– Expressions with have: <i>I have a shower at 7.30.</i></p> <p>– A blog post: <i>Champion swimmer.</i></p> <p>– кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.</p>	7	3	4
<p>4. Cumulative review 1</p>	<p>– исходи из тема 1 и 2 – комбиновано.</p>	<p>– лексику и језичке структуре које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 1 и 2; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.</p>	1	/	1

5. Test 1	– ученици могу да процене постигнућа везана за теме 1 и 2.	– лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходним темама, задатке слушања, читања и вођеног писања.	1	/	1
------------------	--	--	----------	----------	----------

<p>6. Schooldays</p> <p>Школски дани; описивање бића, предмета и места; изражавање мишљења/ интересовања/ допадања/ недопадања; описивање догађаја у садашњости.</p>	<p>– разумеју и реагују на наједноставније забране, своје и туђе обавезе; – размењују једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту (у превозном средству, спортском центру, биоскопу, зоолошком врту и слично), као и на своје и туђе обавезе; – представљају правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства; – разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање мишљења/интересовања/допадања/недопадања; размењују и формулишу једноставне исказе којима се изражавају мишљења/интересовања/допадања/недопадања; – упоређују и уочавају сличности и разлике у школском животу циљне културе и код нас.</p>	<p>– речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје: <i>Places in school. These are: Main hall, sports hall, classroom, library, IT room, science lab, canteen.</i></p> <p><i>Would you like to go to Li Zheng's school? Why? Why not? My favourite subjects are Maths and Science.</i></p> <p>– Can for ability: <i>Can they break a brick with their hands? Yes, they can. / No, they can't.</i></p> <p>– Can for permissions: <i>They can't see their their parents during the week. I can't use my mobile phone in the classroom but I can ...</i></p> <p>– May for permission: <i>Mum, may I go out?</i></p> <p>– Object pronouns: <i>That's him in the blue shorts.</i></p> <p>– (don't) like, don't mind, love, hate + ing: <i>I don't mind working this hard. I love dancing. I really don't like getting up early.</i></p> <p>– Imperative, must/mustn't: <i>Be quiet in the library.</i></p> <p><i>You must come to school on time. You mustn't forget your homework.</i></p> <p>– кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.</p>	7	3	4
---	--	--	---	---	---

7. The first written test in English	<p>– Ученици могу да процене постигнућа везана за претходне теме.</p>	<p>– лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходним темама, задатке слушања, читања и вођеног писања.</p>	3	0	3
8. Food Изражавање допадања и недопадања; изражавање количина; исказивање савета.	<p>– разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање допадања/недопадања; размењују и формулишу једноставне исказе који се односе на изражавање допадања/недопадања;</p> <p>– разумеју једноставније изразе који се односе на количину нечега; питају и кажу колико нечега има/нема користећи једноставнија језичка средства; на једноставан начин наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/ израчуна колико нешто кошта;</p> <p>– разумеју једноставне савете и реагује на њих; упуते једноставне савете;</p> <p>– саставе списак за куповину – намирнице и количине намирница (две векне хлеба, пакет тестенине, три конзерве туњевине и слично);</p> <p>– уочавају сличности и разлике у начину исхране у земљама циљне културе и код нас.</p>	<p>– речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје: <i>Do you like beans? Ana likes eggs but she doesn't like cheese. What do you usually have for lunch? Simon usually has chocolate in his lunch box. Can I have a sandwich, please?</i></p> <p>– Expressions with have: <i>We always have lunch in the canteen at 1 o'clock.</i></p> <p>– Countable and uncountable nouns: <i>I have got two sandwiches. Do you like fruit?</i></p> <p>– A/an/some/any/no: <i>I've got an orange. Do you have a chocolate bar? I haven't got any sandwiches. I've got some oranges. There is no food!</i></p> <p>– There is/there are: <i>There is a fast food place on the way home. There are a lot of cool places to eat in London.</i></p> <p>– Much/many/a lot of: <i>How many apples are there? How much is this sandwich? There aren't a lot of bananas here.</i></p> <p>– кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.</p>	7	3	4

9. Cumulative review 2	Исходи из тема 3 и 4 – комбиновано	Лексику и језичке структуре које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 3 и 4; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	1	/	1
10. Test 2	Ученици могу да процене постигнућа везана за теме 3 и 4.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходним темама, задатке слушања, читања и вођеног писања.	1	/	1

<p>11. Animal world</p> <p>Описивање појава и карактеристика бића; описивање општих способности; изрицање дозвола и забрана.</p>	<p>– разумеју једноставнији опис животиња и појава;</p> <p>– упореде и опишу појаве и карактеристике животиња користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– разумеју једноставније текстове у којима се описују способности; размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; изразе способности користећи неколико везаних исказа;</p> <p>– разумеју и реагују на једноставније дозволе и забране; размене једноставније информације које се односе на дозволе и забране.</p> <p>– разумеју и поштују правила учтивне комуникације;</p> <p>– познају значајнија места и животињски свет једне од земаља циљне културе (Индије).</p>	<p>– речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје: <i>Animal actions quiz! What are the animals doing? Elephants move their ears round and round to keep cool. Do you go to the zoo? What are your favourite zoo animals? A description of an animal: All about hippos!</i></p> <p>– Present Continuous Tense: <i>I am watching the animals. Are the monkeys fighting? The frog isn't eating.</i></p> <p>– Action verbs: <i>The kangaroo is jumping. The snake is hiding. Do frogs fly? No, they don't.</i></p> <p>– Simple Present Tense vs Present Continuous Tense:</p> <p><i>They usually fly to warm places in the winter. Are you feeding animals at the moment?</i></p> <p>– The suffix -er: <i>dance – dancer</i></p> <p>– кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.</p>	<p>7</p>	<p>3</p>	<p>4</p>
---	--	--	----------	----------	----------

<p>12. City life</p> <p>Описивање места; Исказивање средстава транспорта; исказивање просторних односа – оријентација у простору. Описивање догађаја и способности у прошлости</p>	<p>– разумеју једноставне описе места;</p> <p>– опишу места користећи једноставна језичка средства;</p> <p>– упореде и опишу карактеристике места;</p> <p>– разумеју једноставнија питања која се односе на просторне односе и оријентацију у простору и одговоре на њих; опишу просторне односе једноставним, везаним исказима;</p> <p>– разумеју и поштују правила учтиве комуникације;</p> <p>– познају веће градове (Лондон, Единбург) у земљама циљне културе (ВБ).</p> <p>– опише неки историјски догађај, историјску личност и слично.</p>	<p>– речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје: <i>Where do you usually go with your friends? What's your favourite place in town? What was Pompeii? A lot of people travel there for work by plane, but a lot of people walk too. A description of a place.</i></p> <p>– Past Simple – was/were: <i>Pompeii was a very town. Was there a swimming pool? Were the people rich? Yes, they were. No, they weren't.</i></p> <p>– Past Simple – regular and irregular verbs: <i>We arrived at the station at 10 o'clock. We went to the museum first. Did you go there? No, I didn't go there. Did he arrive on time? No, he didn't arrive on time.</i></p> <p>– Could/couldn't: <i>He is so clever. He could read when he was four. He broke his leg, so he couldn't run the race.</i></p> <p>– Extreme adjectives: <i>very big, very old, very hot.</i></p> <p>– кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.</p>	<p>7</p>	<p>3</p>	<p>4</p>
---	---	---	-----------------	-----------------	-----------------

13. Cumulative Review 3	Исходи из тема 5 и 6 – комбиновано.	Лексику и језичке структуре које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 5 и 6 вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.	1	/	1
14. Test 3	Ученици могу да процене постигнућа везана за теме 5 и 6.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходним темама, задатке слушања, читања и вођеног писања.	1	/	1
15. Sport	<p>– разумеју једноставнији опис појава и места;</p> <p>– упореде и опишу појаве и места користећи једноставнија језичка средства;</p> <p>– размењују и формулишу једноставне исказе којима се изражавају интересовања;</p> <p>– разумеју једноставне текстове којима се описују радње у прошлости; размене информације које се доносе на дату комуникативну ситуацију; опишу радње из прошлости у неколико везаних исказа;</p> <p>– упоређују и уочавају сличности и разлике у популарним спортовима у земљама циљне културе и код нас.</p>	<p>– Речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје: <i>What sports do you do? Let's play football! Did the sport start in China? Is sumo an old or a new sport? What clothes are you wearing today? – I'm wearing jeans, a t-shirt... What did you wear yesterday? – I wore my pink t-shirt and a skirt. What's your favourite sport and why?</i></p> <p>– Past Simple – Yes/No questions: <i>Did you go to the football match last night? Yes, I did. Did your team win? No, they didn't. They lost.</i></p> <p>– Past Simple – Wh- questions: <i>When did you end the game? We ended the game at 8 o'clock in the evening.</i></p> <p>– кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.</p>	7	3	4

16. The second written test in English	Ученици могу да процене постигнућа везана за претходне теме.	Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходним темама задатке слушања, читања и вођеног писања.	3	0	3
---	--	---	----------	----------	----------

<p>17. Holidays</p> <p>Исказивање планова и намера; описивање метеоролошког времена.</p>	<p>– разумеју, траже и дају једноставнија обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту;</p> <p>– опишу различите пејзаже и разговарају о њима;</p> <p>– разумеју планове и намере и реагују на њих;</p> <p>– размене једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама; саопште шта они или неко други планира или намерава;</p> <p>– опишу метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима.</p>	<p>– речи и изразе који се односе на тему; језичке садржаје: <i>seasons and weather, Which months are in each season in your country? Spring: March, April, May... What's the weather like today? It's sunny... Who has plans to go on holiday for a week? There are a lot of mountains and beaches in California. Where do you like going on holiday?</i></p> <p>– Going to for future plans and intentions: <i>I am going to swim every day. I'm not going to take summer clothes. Am I going to build a web page?</i></p> <p>– Will/won't for prediction: <i>I think we will have a great time. I'm sure it won't be a big problem.</i></p> <p>– Present perfect: <i>My cousin has showed me some wonderful photos today. Have you ever seen any of these animals? He hasn't done it yet.</i></p> <p>– кратке текстове и дијалоге који се односе на теме (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.</p>	<p>7</p>	<p>3</p>	<p>4</p>
<p>18. Cumulative Review 4</p>	<p>– Исходи из тема 7 и 8 – комбиновано.</p>	<p>Лексику и језичке структуре које се односе на теме и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у темама 7 и 8; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.</p>	<p>1</p>	<p>/</p>	<p>1</p>
<p>УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА</p>			<p>72</p>	<p>24</p>	<p>48</p>

Број и назив теме	Стандарди постигнућа	Процена и провера постигнућа	Корелација
1. Starter unit	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик, географија
2. People	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик, географија
2. It's your life	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик, географија

4. Cumulative review 1–2	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у радној свесци.	Грађанско васпитање, српски језик, географија
5. Test 1 Units 1–2	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	Грађанско васпитање, српски језик, географија
6. Schooldays	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.6.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик, биологија

7. The first written test in English	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	Грађанско васпитање, српски језик, географија, биологија
8. Food	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик, географија
9. Cumulative review 3–4	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у радној свесци.	Грађанско васпитање, српски језик, географија
10. Test 2 Units 3–4	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	Грађанско васпитање, српски језик, географија, биологија

	2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.		
11. Animal world	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик, физичко васпитање
12. City life	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик, физичко васпитање
13. Cumulative review 5–6	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у радној свесци.	Грађанско васпитање, српски језик, географија, физичко васпитање, биологија

	2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.		
14. Test 3 Units 5–6	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	Грађанско васпитање, српски језик
15. Sport	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик
16. The second written test in English	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	Грађанско васпитање, српски језик

	2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.		
17. Holiday s	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик, географија
18. Cumulative review 7–8	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, задаци у радној свесци.	Грађанско васпитање, српски језик

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Планирање наставе и учења

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује програм према потребама конкретног одељења имајући у виду састав одељења

и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и ресурсе и могућности локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода, садржаја и препоручених језичких активности у комуникативним ситуацијама наставник креира свој годишњи (глобални) план рада на основу кога ће касније развити оперативне планове. Исходи дефинисани по областима, тј. комуникативним функцијама, усмеравају наставника да операционализује исходе на нивоу једне или више наставних јединица. Наставник за сваку област има дефинисане исходе и од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и припреме часа, дефинише исходе имајући у виду ниво постигнућа ученика. То значи да исходе треба класификовати од оних које би сви ученици требало да достигну, преко оних које остварује већина па до оних које достиже мањи број ученика са високим степеном постигнућа.

При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за већину исхода потребно више времена, различитих активности и начина рада. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство које не одређује садржаје предмета и зато се садржајима у уџбенику приступа селективно и у складу са предвиђеним исходима. С обзиром на то да уџбеник није једини извор знања, наставник треба да упути ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина.

Остваривање наставе и учења

Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
- битно је значење језичке поруке;

- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
- са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;
- сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће категорије:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
- поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
- наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- учбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;
- за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике/активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.

Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).

Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селекувати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).

Игре примерене узрасту.

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „текућих проблема” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.

Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Разумевање писаног језика:

- уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);
- препознавање везе између група слова и гласова;
- одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;
- извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

- повезивање гласова и групе слова;
- замењивање речи цртежом или сликом;
- проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично);
- повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;
- попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);
- писање честитки и разгледница;
- писање краћих текстова.

Увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.

Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

Стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина

С обзиром на то да се исходи операционализују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.

Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:

- дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),
- референцијалну (о темама о којима је реч) и
- социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).

Тежина задатака у вези са разумевањем говора зависи од више чинилаца:

- од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,
- од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,
- од особина онога ко говори,
- од намера с којима говори,
- од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,
- од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.

Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредсреди на друге појединости);
- дужина усменог текста;
- брзина говора;
- јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;
- познавање теме;

– могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.

На основу намере читаоца разликујемо следеће врсте читања:

- читање ради усмеравања;
- читање ради информисаности;
- читање ради праћења упутстава;
- читање ради задовољства.

Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:

- глобалну информацију;
- посебну информацију,
- потпуну информацију;
- скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.

Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је прогресија на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);
- текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);
- лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домену);
- степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији монолошког излагања, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији интеракције, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

- јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);
- излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.)
- Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:

- читањем писаног текста пред публиком;
- спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.
- реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

- размену информација,
- спонтану конверзацију,
- неформалну или формалну дискусију, дебату,
- интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.

Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневној комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља интеркултурна компетенција, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

Упутство за тумачење граматичких садржаја

Настава граматике, с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.

Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

Граматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од

рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

Праћење и вредновање наставе и учења

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес. Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама,

типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик – наставник, као и ученик – ученик.

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Назив предмета: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Годишњи фонд: 72

Циљ предмета: Циљ наставе и учења *ликовне културе* је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Недељни фонд: 2

Задаци предмета: ЗАДАЦИ образовно-васпитног рада у настави ликовне културе састоје се у стварању разноврсних могућности кроз различите садржаје и облике рада и развијање ученичких способности за:

- Развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената
- Стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна средства
- Развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење
- Развијање смисла за естетске ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у животу и раду
- Развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање
- Подстицање интересовања, стварање и неговање потреба код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде
- Стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве
- Омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим у делима различитих подручја визуелне уметности

- Развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности

Теме

Стандарди

Исходи

Садржаји

Начин остваривања програма

-1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале и технике визуелних уметности;
-1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове;
-1.2.1. описује свој рад и радове других;
-2.2.2. образлаже свој рад и радове других
3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности;

– опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима;
– пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија;
– гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала;
– користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа;
– разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују;
– црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог;
– искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности;

-вербално- текстуални (кроз разговор и дискусију дефинисање појма линија и њених карактеристика- својстава и врста);
-илустративна- корелација са природом и појавом линије у природи;
- подстицање на опажање различитих врста и карактера линија у природи;
- практично- демонстративни поступак (извлачење линија различитим ликовним техникама на различитим материјалима- меке оловке на различитим подлогама, темпере, колаж);
-примена игре као методе учења и приступа задатку;
- дефинисање илустрацијом и демонстрацијом линије као границе 3д облика у техници вајања;
- креирање задатака;
- подстицање, коректура (савети које наставник даје у току практичног рада, питања која наводе ученика на промишљање и развијање идеја);
-увођење и примена савремених технологија у настави (3Д оловка, апликативни програми за цртање, виртуелна посета пећини Ласко, нпр);
-кооперативно учење;
-корелација са наставом информатике и рачунарства (цртање и сликање на рачунару);
-корелација са музичком културом;
-корелација са математиком, биологијом и историјом;
- естетска анализа (изражавање ставова, идеја, мишљења и вредности на позитиван и аргументован начин, тумачење и разумевање уметничког дела/ученичког рада);
- вредновање, организовање одељењских изложби, учење на разликама и процена сопственог напретка;

Међупредметне компетенције

Кроз наставу ликовне културе ученици стичу функционална знања и умења и развијају способности, навика и вредносних ставова, а који омогућавају целовит развој ученика и припремају их за живот у савременом свету.

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Ученик развија креативан, радознао и истраживачки дух кроз упознавање и коришћење различитих уметничких медија и техника. Способан је и мотивисан да користи своје искуство, да експериментише и развија идеје кроз самосталан рад и рад у групи. Ученик развија машту и апстрактан начин размишљања који успешно примењује у различитим животним ситуацијама које захтевају креативна решења. Уочава специфичности различитих уметничких дисциплина (визуелне, драмске, музичке...) али уочава и њихове заједничке принципе и сличности. Ученик познаје и разуме вредност сопствене културе и културе других народа повезујући знања из различитих области или предмета. Знања и искуства стечена кроз предмет Ликовна култура (истрајност, упорност, стрпљивост) примењује у друштвеном животу и у даљем стручном усавршавању и професионалном развоју.

Основни ниво

На основном нивоу ученик има следеће компетенције: Изражава своја осећања и идеје користећи основне технике визуелних уметности. Уме да пронађе изворе и информације потребне за креативан рад. Учествоје у школским и ваншколским активностима кроз стваралаштво у визуелним уметностима. Познаје вредност сопствене културе и културе других народа.

Средњи ниво- На средњем нивоу ученик има следеће компетенције: Развија своја осећања и идеје користећи различите медије визуелне уметности. Развија интересовања и самостално проналази потребне информације. Активно учествује у школским и ваншколским активностима. Разуме специфичности различитих уметничких дисциплина. Уочава повезаност знања из различитих области или предмета. Разуме вредност сопствене културе и културе других народа.

Напредни ниво

На напредном нивоу ученик има следеће компетенције: Развија и изражава своја осећања, идеје и ставове и адекватно користи различите медије визуелне уметности. Негује и развија своје склоности и интересовања за уметност. Самостално истражује изворе и информације потребне за креативан рад и решавање проблема. Осмишљава и учествује у тимским активностима које доприносе развоју и побољшању друштвене заједнице. Разуме специфичности као и сличности различитих уметничких дисциплина. Повезује знања из различитих области или предмета и примењује их у различитим животним ситуацијама. Свестан је вредности сопствене културе и културе других народа. Разуме универзални језик уметности.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Ученик кроз предмет Ликовна култура развија стваралачке способности, индивидуалну креативност и естетску осетљивост.

Основни ниво

Ученик истражује и примењује знања о основним материјалима, медијима, техникама и ликовним елементима која се користе у визуелним уметностима. Ученик познаје најважнија уметничка дела из културног наслеђа свог и других народа, развија свест о културним вредностима и схвата важност њиховог очувања.

Средњи ниво

Ученик проналази и развија своје идеје истражујући природно и вештачко окружење, свет маште и осећања (посматрајући, анализирајући и сакупљајући потребне информације) за стваралачки рад. Ученик препознаје улогу и вредност визуелне уметности као саставног дела свакодневног живота, нарочито као средства комуникације.

Напредни ниво

Ученик проучавајући уметничка дела истражује и анализира методе, технике, садржаје и подстицајно их примењује у свом

стваралачком раду. Способан је да изрази став о свом раду и радовима других уочавајући различита значења и идеје.

Ученик праћењем културних догађаја постаје активна публика и/или учесник у јавном и културном животу заједнице и развија своје критичко мишљење

НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА НАСТАВНОГ ПРОЦЕСА

Процењивање напредовања ученика и оствареност исхода врши се такозваном алтернативно (аутентичном) методом. Напредак ученика се прати да би наставник подржао развој потенцијала сваког ученика. Најефикаснији вид напредовања ученика су савети које наставник даје у току практичног рада и питања која наводе ученике на промишљање и развијање идеја. Други ефикасан вид подршке је одељенска изложба (по завршетку задатка) на којој су заступљени сви радови ученика. Ученички портфолио (мапа радова) омогућује ученику да и ван наставесамостално процењује сопствени напредак.

Музичка култура

ФОНД ЧАСОВА	недељно	2
	годишње	72
ЦИЉ	<p>Циљ учења Музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.</p>	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ЧОВЕК И МУЗИКА	<p>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – наведе начине и средства музичког изражавања у праисторији и античком добу; – објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког 	<p>Човек у праисторији</p> <p>Улога музике у првобитном друштву.</p> <p>Човек и ритуал: улога музике у ритуалу (музичко-антрополошка истраживања).</p> <p>Магијска моћ музике.</p>	<p>У програму музичке културе истакнуто место има слушање музичких дела и активно музицирање (певање и свирање). Основе</p>

<p>изражавања;</p> <p>– исказе своје мишљење о значају и улози музике у животу човека;</p> <p>– реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику у смислу ритуалног понашања и пантеизма ;</p> <p>– идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ и сл.);</p>	<p>Елементи музичког тока: покрет, ритам (ритам као основа ритуала), коло/групни плес.</p> <p>Покрет: порекло плеса.</p> <p>Слушање/доживљај ритма телом.</p> <p>Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији и светске баштине.</p> <p>Човек Антикe</p> <p>Божанска природа музике:</p> <p>– митолошка свест античког човека;</p> <p>– музички атрибути богова;</p> <p>– музика и држава.</p> <p>Музика у храму и музика на двору;</p> <p>Примери различитих инструмената и музичких облика у античким цивилизацијама.</p> <p>Улога и место музике у античким цивилизацијама: Индија,</p>	<p>музичке писмености и музичко-теоријски појмови у оваквом приступу планирани су у функцији бољег разумевања музике и музичког дела.</p> <p>Основни принцип у остваривању циља и задатака треба да буде активно учешће ученика на часу, а наставна јединица је увек уметничко дело. При томе треба обухватити сва подручја предвиђена за тај разред и комбиновати разне методе у настави. Час посвећен само једном подручју и извођен само једном методом не може бити ни</p>
---	---	--

		<p>Сумер/Вавилон, Кина, Египат, Грчка, Рим. Појава првих нотација, пентатоника.</p>	<p>користан ни занимљив за ученике, што води ка осиромашивању садржаја и смисла предмета. Настава музичке културе остварује се кроз: - певање, свирање и стицање основа музичке писмености; - слушање музике; - дечје музичко стваралаштво. Групним и појединачним певањем или свирањем развија се способност ученика да активно учествују у музичком животу своје средине. Препоруке за остваривање</p>
<p>МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ</p>	<p>– класификује инструменте по начину настанка звука; – опише основне карактеристике ударалјки; – препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја, односно прилике када се музика изводи; – изражава се покретима за време слушања музике; – вербализује свој доживљај музике; – идентификује ефекте којима</p>	<p>Најстарији инструменти: тело, ударалјке, дувачки, жичани. Ударалјке – настанак, првобитни облик и развој. Ритмичке ударалјке као најједноставнија група инструмената. Мелодијске ударалјке.</p>	
<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања;</p>	<p>Елементи музичке изражајности – темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање вокалних, вокално-</p>	

	<p>– анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте;</p> <p>– илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...);</p>	<p>инструменталних и кратких инструменталних композиција, домаћих и страних композитора.</p> <p>Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа.</p> <p>Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича.</p>	<p>програма у петом разреду Слушање музике</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стицање искуства у разликовању звучних боја (људски гласови, музички инструменти). - Навикавање ученика на пажљиво слушање музике. - Подстицање изражавања ученика о слушаном делу. - Упознавање музичког дела уметничког и народног стваралаштва.
<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>– критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље;</p> <p>– понаша се у складу са правилима музичког бонтона;</p> <p>– пева и свира самостално и у групи;</p> <p>– примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација);</p> <p>– кроз свирање и покрет развија</p>	<p>Певање песама по слуху самостално и у групи.</p> <p>Певање песама из нотног текста солмизацијом.</p> <p>Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација певањем.</p> <p>Певање песама у комбинацији са покретом.</p>	<p>Певање песама по слуху и са нотног текста, увођење у основе музичке писмености</p> <ul style="list-style-type: none"> - Народне песме и игре; обичајне песме.

	<p>сопствену координацију и моторику;</p> <p>– користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције;</p> <p>– искаже своја осећања у току извођења музике;</p>	<p>Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима.</p> <p>Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста.</p> <p>Извођење дечјих, народних и уметничких игара.</p> <p>Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом.</p>	<p>- Дечје песме.</p> <p>- Утврђивање музичког речника у вези са јачином (p, mp, f, mf), брзином (adagio, andante, moderato, allegro) и постепеним динамичким прелазима из тишег у јаче и обрнуто (srescendo, decrescendo).</p> <p>- Савлађивање тонских висина.</p> <p>- Усвајање музичког писма и појмова: шеснаестина нота у групи, такт 6/8, a-moll лествица (природна и хармонска), појам предзнака - повисилица, узмах и предтакт.</p> <p>- Свирање и певање песама у функцији овладавања музичке</p>
<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>– примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;</p> <p>– учествује у школским приредбама и манифестацијама;</p>	<p>Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука.</p> <p>Креирање покрета уз музику коју ученици изводе.</p>	

	<p>– користи могућности ИКТ-а за слушање музике и извођење;</p> <p>– користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет;</p> <p>– изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина;</p> <p>– комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом;</p> <p>– учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката.</p>	<p>Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива.</p> <p>Импровизација мелодије на задати текст;</p> <p>Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима.</p> <p>Израда једноставних музичких инструмената.</p> <p>Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.</p>	<p>писмености.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Извођење песама на мелодијским инструментима. - Понављање задатог мелодијског мотива (вежба памћења, развијање моторике). <p>Свирање</p> <ul style="list-style-type: none"> - <p>Оспособљавати ученике да се сналазе у једноставном нотном запису;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стварати код ученика навике праћења и похађања концертних приредби; - Подстицати код ученика жељу да се активније баве музиком. <p>Музичко стваралаштво</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стално подстицање

			<p>ученика на што изражајније певање и свирање научених песама.</p> <p>- Слободно импровизовани дијалози на инструментима Орфовог инструментаријума.</p> <p>-</p> <p>Импровизација дечје мелодије на властити стих или на стих који је предложио наставник.</p> <p>-</p> <p>Осмишљавање покрета уз музику.</p> <p>- Слободно музичко изражавање.</p>
--	--	--	--

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

ОБЛАСТ		МЕСЕЦ										ОБРАД А	УТВРЂ .	ОСТАЛО	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	Човек и музика	3	1									2	2		4
2.	Музички инструменти		1									1			1
3.	Слушање музике		2		2	2	2	1	5	5	2	16	5		21
4.	Извођење музике	5	2	8	6	5	2	4	3	3	2	33	7		40
5.	Музичко стваралаштво		3					3				4	2		6
УКУПНО:												56	16		72

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области:

- ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ
- СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ
- МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ
- МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

ОСНОВНИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.

ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

У области *ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ* ученик/ученица уме да:

- препозна основне елементе музичке писмености
- опише основне карактеристике:
 - музичких инструмената
 - историјско-стилских периода
 - музичких жанрова
 - народног стваралаштва

СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

У области *СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ* ученик/ученица уме на основу слушања музичких примера да именује:

- музичке изражајне елементе
- извођачки састав
- музичке жанрове
- српски музички фолклор

МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ

У области *МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ* ученик/ученица уме да:

- пева једноставне дечје, народне или популарне композиције
- изводи једноставне дечје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту

МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

У области *МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО* ученик/ученица уме да:

- направи музичке инструменте користећи предмете из окружења
- осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела
- изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима
- учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст

МУЗИЧКА КУЛТУРА СРЕДЊИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

У области ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ученик/ученица уме да анализира повезаност:

- музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером)
- структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. оперски финале са догађајима у драми)
- облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота

СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

У области СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ ученик/ученица уме да:

- опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (нпр. узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре)
- препозна структуру одређеног музичког жанра

МУЗИЧКА КУЛТУРА НА ПРЕДНИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

У области ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ученик/ученица:

- зна функције елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела
- разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора
- критички аргументовано образложе свој суд
- уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)

СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

У области СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ ученик/ученица уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са:

- структуралном и драматуршком димензијом звучног примера
- жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера
- контекстом настанка и применом различитих облика музичког фолклора

МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ

У области МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ ученик/ученица уме да:

- изводи разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима

МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

У области МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО ученик/ученица уме да:

- осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте
- импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова
- осмисли музику за школску представу, приредбу, перформанс

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области: Знање и разумевање,

Слушање музике, Музичко извођење и Музичко стваралаштво.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.

1. ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

У области знање и разумевање ученик/ученица уме да:

МК.1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености

МК.1.1.2. опише основне карактеристике: музичких инструмената, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва.

2. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

У области слушање музике ученик/ученица уме на основу слушања музичких примера да именује:

МК.1.2.1. музичке изражајне елементе

МК.1.2.2. извођачки састав

МК.1.2.3. музичке жанрове

МК.1.2.4. српски музички фолклор

3. МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ

У области музичко извођење ученик/ученица уме да:

МК.1.3.1. пева једноставне дечје, народне или популарне композиције

МК.1.3.2. изводи једноставне дечје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту

4. МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

У области музичко стваралаштво ученик/ученица уме да:

МК.1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења

МК.1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела

МК.1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима

МК.1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

1. ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

У области знање и разумевање ученик/ученица уме да анализира повезаност:

МК.2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером)

МК.2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. оперски финале са догађајима у драми)

МК.2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота

2. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

У области слушање музике ученик/ученица уме да:

МК.2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (нпр. узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре)

МК.2.2.2. препозна структуру одређеног музичког жанра

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

1. ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

У области знање и разумевање ученик/ученица:

МК.3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела

МК.3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора

МК.3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд

МК.3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)

2. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

У области слушање музике ученик/ученица уме да анализира слушни пример и открије

везу опажајних карактеристика са:

МК.3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера

МК.3.2.2. жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера

МК.3.2.3. контекстом настанка и применом различитих облика музичког фолклора

3. МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ

У области музичко извођење ученик/ученица уме да:

МК.3.3.1. изводи разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у

школским ансамблима

4. МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

У области музичко стваралаштво ученик/ученица уме да:

МК.3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате

музичке инструменте

МК.3.4.2. импровизује и/или компоњује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у

оквиру различитих жанрова и стилова

МК.3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу, перформанс

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ

Извођење музике

Песма коју ученик учи по слуху или са нотног текста има највише удела у развоју његовог слуха и музичких способности уопште. Певањем песама ученик стиче нова сазнања, развија естетско осећање и музички укус. Тако се ученик музички описмењује, савлађује појмове из основа музичке писмености. Целина коју чине музика и поезија делује снажно на емоције деце будући у њима интерес за сазнањем. Настава има задатак да код ученика развија

љубав према музичкој уметности и смисао за лепо, да помогне у свестраном развоју личности ученика, да ученика оплемени и да му улепша живот.

При избору песама наставник треба да пође од психофизичког развоја ученика, од њему блиских садржаја и доступних мелодијско-ритмичких целина, ширећи тиме њихов интерес и богатити их новим садржајима. Такође, потребно је да оцени гласовне могућности разреда пре одабира песама за певање.

Детаљном анализом потребно је обрадити текст и утврдити о чему песма говори, у којој је лествици написана. Како су често народне песме записане у тонским низовима који не представљају лествицу у правом смислу, такве песме се обрађују по слуху. Једна од карактеристика народних песама је и завршетак који одудара од онога што је ученик сазнао кроз основе музичке писмености - завршетак на другом ступњу. На ову карактеристику треба скренути пажњу, а она ће уједно бити и оријентир за препознавање народне песме.

Наставник бира од предложених песама, али мора водити рачуна да у његовом раду буду заступљене народне, пригодне песме савремених дечјих композитора, као и композиције са фестивала дечјег музичког стваралаштва које су стварала деца. Ради актуелизације програма, наставник, такође може научити ученике да певају и понеку песму која се не налази међу предложеним композицијама ако то одговара циљу и задацима предмета и ако одговара критеријуму васпитне и уметничке вредности.

Свирање

У сваком одељењу постоји један број ученика који има веће или мање потешкоће у певању. Таквим ученицима треба дати могућност афирмације кроз свирање на дечјим музичким инструментима да би учествовали у групном музицирању.

У овом разреду користити ритмичке и мелодијске инструменте. Пошто су ученици описмењени, свирање на мелодијским инструментима биће олакшано, јер се могу користити нотни примери појединих песама које су солмизационо обрађене.

Потребно је развијати дечје предиспозиције за музичко обликовање и омогућити им да доживе радост свирања, чиме се богата личност у осетљивом периоду емоционалног сазревања.

Путем властитих стваралачких покушаја дати детету да завири у "радионицу композитора" како би боље схватио вредност уметничког напора у стварању музичких дела.

Слушање музике

Слушање музике је активни психички процес који обухвата емоционално доживљавање и мисаону активност. Улога наставника на организовању правилног приступа слушању музике је од пресудне важности за естетски однос према музици, за тумачење музичког дела и његов спонтани доживљај.

Композиције које се слушају морају својим трајањем, садржајем и музичким изразом да одговарају могућностима перцепције ученика. Оне треба да су: кратке, вокалне или приче илустроване музиком и вокално-инструменталне. Код слушања дечјих песама потребно је да ученици: уочавају и објашњавају текст, инструменталну пратњу и начин како је музика дочарала текст.

После слушаног дела потребно је са ученицима кроз разговор рашчланити и објаснити улогу извођача и инструменталне пратње у приказивању литерарног текста.

У избору композиција инструменталног карактера треба бити обазрив и слушати оне у којима ће бити пуно израза, карактеристичних расположења и изразитог ритма, било да су програмског карактера или не.

Уочавање музичког облика може се применити код оних композиција које су по својој садржини такве да дају јасне контрасте у својим саставним деловима. Уочавањем тих контраста уочавамо и музичку форму, тако да није потребно ученика оптерећивати формалним објашњењима.

Музичко стваралаштво

Дечје музичко стваралаштво представља виши степен активирања музичких способности које се стичу у свим музичким активностима, а као резултат креативног односа према музици. Оно има велику васпитну и образовну вредност: подстиче музичку фантазију, обликује стваралачко мишљење, продубљује интересовања и доприноси трајнијем усвајању и памћењу музичких репродуктивних и стваралачких активности и знања.

Стваралаштво може бити заступљено кроз:

- музичка питања и одговоре;
- компоновање мелодије на задани текст;
- састављање мелодије од понуђених двотактних мотива;
- импровизација игре на одређену музику.

Ове активности треба вредновати према стваралачком ангажовању ученика, а не према квалитету насталог дела, јер су и најскромније музичке импровизације педагошки оправдане.

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасним и ефективним требало би унапредити.

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА

Настава музичке културе подразумева учешће свих ученика, а не само оних који имају музичке предиспозиције. Како је предмет *музичка култура* синтеза вештина и знања, полазна тачка у процесу оцењивања треба да буду индивидуалне музичке способности и ниво претходног знања сваког ученика. Битни фактори за праћење музичког развоја и оцењивање сваког ученика су ниво његових постигнућа у односу на дефинисане исходе као и рад, степен ангажованости,

кооперативност, интересовање, став, умешност и креативност. Тако се у настави *музичке културе* за исте васпитно-образовне задатке могу добити различите оцене, као и за различите резултате исте оцене, због тога што се конкретни резултати упоређују са индивидуалним ученичким могућностима.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Да би се остварио процес праћења напредовања и степена постигнућа ученика у настави музичке културе, неопходно је да наставник претходно упозна и идентификује музичке способности сваког ученика. Приликом упознавања објективних музичких способности ученика, посебан значај за наставника може да буде евидентирање или уочавање и неких психичких или физичких недостатака који на било који начин могу да умање учеников развој и успех у раду.

Оцењивање ученика у настави мора се спроводити организовано. Оно треба да обухвати и прати посебан развој сваког ученика, његов рад, залагање, интересовање, став, умешност, креативност и слично. Наставник треба да прати развој личности у целини и да објективно процењује колико је ученик савладао програмске захтеве.

Смисао оцењивања у настави музичке културе треба јесте да се сваком ученику омогући оптималан развој у оквиру васпитно-образовног рада, а никако да се неодмереним методичким захтевима у савладавању програма и негативном оценом ученици отуђују од музике и музичке уметности.

У настави музичке културе за исте васпитно-образовне задатке могу се добити различите оцене, као и за различите резултате исте оцене, због тога што се тренутни резултати упоређују са стварним учениковим могућностима. Оваквим начином оствариће се и основни захтеви за правилно оцењивање - да оно буде објективно и да ученике мотивише на музичке активности и на бављење музиком у складу с њиховим стварним способностима и потребама.

Домаћи писмени задаци или писани текстови, контролни задаци и слично не задају се за овај предмет ни у једном разреду. Целокупно наставно градиво остварује се само у школи.

Начин провере и оцена треба да подстичу ученика да напредује и активно учествује у свим видовима музичких активности. Главни критеријум за процес праћења и процењивања је *начин ученичке партиципације у музичком догађају*, односно да ли је у стању да прати музичко дело при слушању и како односно, да ли и како изводи и ствара музику користећи постојеће знање.

У зависности од области и теме, постигнућа ученика се могу оценити усменом провером, краћим писаним проверама (до 15 минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања. Поред ових традиционалних начина оцењивања, треба користити и друге начине оцењивања као што су:

1. допринос ученика за време групног рада,

2. израда креативних задатака на одређену тему,
3. рад на пројекту (ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе),
4. специфичне вештине.

У процесу вредновања резултата учења наставник треба да буде фокусиран на ученичку мотивацију и ставове у односу на извођење и стваралаштво, способност концентрације, квалитета перцепције и начин размишљања приликом слушања, као и примену тероетског знања у музицирању.

Наставник треба да мотивише ученика на даљи развој, тако да ученик осети да је кроз процес вредновања виђен и подржан, као и да има оријентацију где се налази у процесу развоја у оквиру музике и музичког изражавања. Важно је укључити самог ученика у овај процес у смислу дијалога и узајамног разумевања у вези са тим шта ученик осећа као препреке (вољне и невољне) у свом развоју, као и на које начине се, *из ученикове перспективе*, оне могу пребродити.

Када је у питању вредновање области Музичко стваралаштво, оно треба вредновати у смислу стваралачког ангажовања ученика, а не према квалитету насталог дела, јер су и најскромније музичке импровизације, креативно размишљање и стварање, педагошки оправдане.

Узимајући у обзир циљ предмета неопходно је имати на уму да се оквир вредновања процеса и резултата учења одвија највише у учениковом живом контакту са музиком, тј. извођењу и стваралаштву, а такође и слушању музике. Теоретско знање треба да има своју примену и функцију у ученичком изражавању кроз музику и у контакту са музиком. Како процес учења у оквиру сваког часа треба да обухвати све области, посматрање ученика у живом контакту са музиком је истовремено показатељ квалитета процеса учења, као и идеална сцена за вредновање остварености исхода. Сумативно вредновање треба да буде осмишљено кроз задатке и активности које захтевају креативну примену знања. Диктате не треба практиковати, ни задавати.

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасним и ефективним требало би унапредити.

Сумативно оцењивање

Сумативно оцењивање је оцењивање постигнућа ученика на крају одређеног периода учења. Обично, али не и нужно, сумативно оцењивање подразумева формалне тестове или испите. Оно се користи и за рангирање ученика приликом преласка на следећи ниво образовања, као и за издавање различитих сертификата. У образовној средини која је усмерена

на учење и исходе учења, сумативно оцењивање кроз тестове и испите треба да се, са проверавања обима запамћених чињеница преусмери на дубље концептуално разумевање, интегрисаност и кохерентност знања, оствареност исхода и стандарда постигнућа и развијеност компетенција. Сумативно оцењивање је регулисано законским и подзаконским актима.

Оцењивање ученика

Од вредновања резултата учења(сумативно) до подржавања учења (формативно). У настави усмереној на учење, оцењивање је средство које има неколико узајамно допунских функција. Прво, то је дијагностичко средство којим наставник процењује предуслове за учење, нпр. Претходно знање и вештине које ученик поседује. На основу добијених резултата, наставник, с једне стране, прилагођава свој рад тако да осигура да се учење настави. С друге стране, кроз дијагностичко оцењивање наставник процењује и ефекте сопственог рада и може да, у складу с тим, осмишљава наредне часове(дијагностичко процењивање наставе). Друго, то је средство за праћење и подршку напредовања у учењу. У том својству оцењивање води ученика у изградњи слике о себи и јачању самопоуздања(формативно оцењивање за учење, формативно оцењивање као учење). Да би се то постигло, оцењивање треба да буде пажљиво испланирана, стална образовна активност која прати напредак у учењу, знању и компетенцијама, подржава и охрабрује учење, повећава мотивацију за учење и оспособљава ученика за самопроцењивање постигнућа у односу на постављене циљеве. Треће, оцењивање је средство за вредновање које показује у којој мери је ученик остварио очекиване исходе и стандарде(сумативно оцењивање учења). Нови приступ настави и усмереност ка компетенцијама, исходима и стандардима, исказује оцењивање које ће пратити и унапређивати процес учења. То формативно оцењивање чини саставним делом свакодневне наставне праксе. Прелазак са једног оцењивања шта је научено, ка формативном оцењивању које је саставни део свакодневног наставног рада и учења у школи, представља корак у стварању културе оцењивања. Она се пре свега састоји у сталној комуникацији и размени између наставника и ученика, не само у погледу тога шта је тачно ученик постигао, већ и шта треба да ради да би постигао боље и више. За процене које доноси, наставник користи различите методе оцењивања, а само оцењивање, које се одвија током целе године, не само у појединим периодима и тренуцима, обележавају доследност, редовност, предвидљивост и видљивост.

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Хор и оркестар

Свака основна школа је обавезна да организује рад хорова, и то: хор млађих разреда и хор старијих разреда. У свакој школи у којој постоје услови треба да се оснује школски оркестар. Часови хора и оркестра се изводе континуирано од почетка до краја школске године. Часови хора и оркестра као редовна настава улазе у фонд часова наставника музичке културе:

хор нижих разреда, 111 часова годишње.

хор виших разреда, 136 часова годишње.

Часови рада са хором и оркестром (који су идентични са трајањем школског часа - 45 минута) уносе се у распоред школе и део су радне обавезе ученика које одабере наставник. Ученици који већ похађају музичку школу не укључују се у хор или оркестар.

Хор

Репертоар школских хорова обухвата одговарајућа дела домаћих и страних аутора разних епоха.

У току школске године потребно је са хором извести најмање десет композиција.

Оркестар

Школским оркестром се сматра инструментални ансамбл са најмање десет инструменталиста који изводе композиције у најмање три деонице. Оркестри могу бити састављени од инструмената који припадају истој породици (блок флауте, мандолине, тамбуре, хармонике, Орфов инструментаријум итд.) или мешовитог састава према расположивим инструментима. Репертоар школског оркестра чине дела домаћих и страних композитора разних епоха, у оригиналном облику или прилагођена за постојећи школски састав.

У току године оркестар треба да изведе најмање осам дела, од којих нека заједно са хором.

Ако постоји оркестар у школи, фонд часова је као и за хор виших разреда, тј. 136 часова годишње.

У свим школама у којима раде наставник или наставници који владају неким инструментима организује се додатна настава за даровите и заинтересоване ученика у свирању на појединим инструментима.

Задаци инструменталне наставе су:

- да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем и суделовањем у школским ансамблима;

- да упоредо са инструменталном наставом ученицима даје и потребна теоријска знања;

- да и овом наставом подстиче код ученика њихове креативне способности и смисао за колективно музицирање.

Настава се одвија у групи до четири ученика, односно од пет до девет ученика када се ради о блок флаутама, тамбурама, мандолинама или Орфовом инструментаријуму. Зависно од могућности и интересовања ученика, у додатној настави се формирају мали музички састави.

Програмом и садржајима додатне наставе обухватити одговарајуће уџбенике, приручнике и збирке за поједине инструменте, као и дела (у оригиналном облику или прилагођена саставима ученика дотичне школе) домаћих и страних композитора из разних епоха, доступна извођачким могућностима ученика.

Ученици приказују своја индивидуална и групна достигнућа из додатне музичке наставе на школским и другим приредбама и такмичењима.

За додатну наставу се одређује 1 час недељно. Додатна настава је део радне обавезе наставника и изабраних ученика. Ученици који похађају музичку школу не укључују се у додатну наставу.

Слободне активности

У свакој основној школи има музички обдарене деце, чије се интересовање и љубав за музику не могу задовољити само оним што им пружа настава у разреду. За такву децу која не похађају музичку или балетску школу може се организовати додатна настава и тако се могу укључити у разне групе или школски оркестар.

Могу се основати групе певача вокалних солиста и солиста инструменталиста са којима се увежбавају соло песме, мали комади, дуети, терцети, квартети, мали камерни инструментални састави, секција љубитеља слушања музике - који ће слушати разна музичка извођења у школи или ван ње (концерте, радио и телевизијске емисије, музичке филмове и сл.). Осим секција вокалних солиста, инструменталних солиста и љубитеља слушања музике могуће је организовати секцију младих композитора са којима се ради индивидуално на развоју музичке креативности. Могуће је, такође, основати секцију младих етномузиколога који ће прикупљати мало познате или готово заборављене песме средине у којој живе. Број и врста музичких секција које је могуће основати у основној школи у односу на способности и интересовања ученика одређени су само афинитетом наставника и његовим ентузијазмом.

За слободне активности се одређује 1 час недељно.

Рад формираних секција одвија се континуирано током целе школске године.

Историја

ФОНД ЧАСОВА	недељно	1
	годишње	36
ЦИЉ	Циљ наставе и учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.	

--	--

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> – разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); – лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; – разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости; – именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; – разврста историјске изворе према њиховој основној подели; – повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека); 	<p>Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва.</p> <p>Хронологија – рачунање времена.</p> <p>Подела прошлости и периодизација историје.</p> <p>Историјски извори – дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају.</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Сродне науке и помоћне историјске науке.</p> <p>Историја око нас.</p> <p>Историјско наслеђе – тековине.</p>	<p>1) Компетениција за целоживотно учење-индивидуални рад и рад у пару издвајање кључних појмова и повезивање прошлости и садашњости</p> <p>2)</p> <p>3) Градска библиотека-уознавање са писаним историјским изворима</p> <p>1))Рад са подацима и информација-групни рад,израда плаката</p> <p>2)</p> <p>3)Градски музеј-уознавање са материјалним остацима из праисторије и прикупљање информација о праисторији у нашем окружењу</p> <p>4)</p>
ПРАИСТОРИЈА	<ul style="list-style-type: none"> – наведе главне проналаске и опише њихов утицај на 	<ul style="list-style-type: none"> – наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин 	

	<p>начин живота људи у праисторији;</p> <p>– разликује основне одлике каменог и металног доба;</p>	<p>живота људи у праисторији;</p> <p>– разликује основне одлике каменог и металног доба;</p>	<p>)Естетска коментенцијаученици ће користити писане историјске изворе, (књиге, фотографије,атлас) и тако се</p>
<p>СТАРИ ИСТОК</p>	<p>– лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока;</p> <p>– користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока;</p> <p>– одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице;</p> <p>– пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку;</p> <p>– наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока;</p> <p>– идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока;</p> <p>– разликује врсте писама цивилизација Старог истока;</p> <p>– илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет</p>	<p>Основни садржаји</p> <p>Појам Старог истока – географске одлике, најзначајније цивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија).</p> <p>Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија –царства/краљевства) у цивилизацијама Старог истока.</p> <p>Основне одлике привреде и свакодневни живот – обичаји, занимања, култура исхране и становања.</p> <p>Култура и историјско наслеђе народа Старог истока – религија (монотеизам и политеизам), писмо, књижевност, уметност, наука, цивилизацијске тековине (математика, архитектура, календар, иригациони систем,</p>	<p>уознају са културно историским наслеђем Старог истока</p> <p>2) Школска библиотека-књиге ,енциклопедије за овај период</p> <p>Зидна карта- упознавање са простором Старог истока</p> <p>4)одгледати филм о Клеопатри тако се боље упознати са историјом старог Египт</p>

		<p>саобраћајна средства, медицина, закони...).</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Специфичности египатске религије.</p> <p>Специфичности религија цивилизација Месопотамије.</p>	<p>1)Кроз индивидуални, фронтални и рад у пару -компетенција за сарадњу и комуникацију Кроз дискусију о коренима европске цивилизације Сарадњом на проналажењу кључних појмова</p>
АНТИЧКИА ГРЧКА	<ul style="list-style-type: none"> – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век; – изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправним хронолошким редоследом; – прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему; – визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом; – опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке; – лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; 	<p>Основни садржаји</p> <p>Појам античке Грчке – географске одлике.</p> <p>Најстарији период грчке историје (Критска и Микенска цивилизација).</p> <p>Грчки митови (појам, примери) и хомерски епови.</p> <p>Колонизација и основне одлике привреде.</p> <p>Полиси – Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење).</p>	<p>2)историја, српски језик информатика Упознавање културе Старог истока, Грчке и Римско царства</p> <p>3)Историска карта-лоцирају, Крит, Микену, Кносос</p> <p>4)ПП презентација Рад ученика на тему Грчка митологија</p>

<ul style="list-style-type: none"> – приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој, – идентификује узроке и последице грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата; – истражи основна обележја и значај религије старих Грка; – разликује легенде и митове од историјских чињеница; – наведе значај и последице освајања Александра Великог; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију; 	<p>Грчко-персијски ратови.</p> <p>Пелопонески рат – узроци и последице.</p> <p>Култура и свакодневни живот (религија, олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања).</p> <p>Хеленистичко доба и његова култура.</p> <p>Историјско наслеђе (институције, закони, књижевност, позориште, филозофија, демократија, медицина, уметност, архитектура, беседништво, олимпијске игре).</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Пелопонески рат (ток рата, најважнији догађаји и личности).</p> <p>Најистакнутије личности: Драконт, Перикле, Филип II, Аристотел, Архимед...</p> <p>Грчка митологија, пантеон.</p> <p>Седам светских чуда античког</p>	<p>1) Одговорно учешће у демократском друштву- кроз различите облика рада и садржаја ученици се упознају са</p>
--	---	---

		доба	државом и друштвом Рима
АНТИЧКИ РИМ	<p>– лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе;</p> <p>– наведе основне разлике између античке римске републике</p> <p>разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима;</p> <p>истражи основна обележја и значај религије античког Рима</p> <p>– илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет;</p> <p>– пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античком Риму;</p> <p>– наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства;</p> <p>– лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије;</p> <p>користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију.</p>	<p>Основни садржаји</p> <p>Појам античког Рима – географске одлике и периодизација.</p> <p>Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему).</p> <p>Структура друштва и уређење Римске републике.</p> <p>Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда).</p> <p>Рим у доба царства – принципат и доминат.</p> <p>Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, обичаји, занимања).</p> <p>Хришћанство – појава и ширење.</p> <p>Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства).</p> <p>Историјско наслеђе (абецеда, календар, медицина, уметност,</p>	<p>тако што ће издвојити кључне</p> <p>појмове и урде питања о подели друштва и државном</p> <p>уређењу Старог рима</p> <p>2)</p> <p>3)</p> <p>4)</p>

		<p>архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, римски бројеви, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије).</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Етрурци.</p> <p>Римска војска.</p> <p>Римски градови на територији Србије.</p> <p>Најистакнутије личности: Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики...).</p> <p>Римски пантеон.</p> <p>Гладијаторске борбе.</p>	
--	--	---	--

ОБЛАСТ	МЕСЕЦ											ОБРАД А	УТВРЂ .	ОСТАЛО	СВЕГА
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI					
1.	ОСНОВА ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛПСИ											4	1	1	4
2.	ПРАИСТОРИЈА											1	1		2

3.	СТАРИ ИСТОК		3	1								2	2		4
4.	АНТИЧКА ГРЧКА			3	4	4	1					6	5	1	12
5.	АНТИЧКИ РИМ						1	4	3	4	2	7	6	1	14
		4	5	4	4	4	2	4	3	4	2	18	15	3	36
УКУПНО:															

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА: О историји-увод у историју

Основни ниво: ИС. 1.1.1- именује и разликује основне временске одреднице.

ИС.112.именује историјске периоде и зна редослед историјских периода.

ИС.1.1.3-зна поделу на праисторију и историју.

ИС.1.1.4-уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости.

ИС.1.1.5-уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости.

ИС.1.2.1-препознаје на основу карактеристичних историјских извора(сликовних, текстуалних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч.

Средњи ниво: ИС.2.1.1-уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом.

Напредни ниво: ИС.3.1.1- уме да промени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен).

ИС.3.2.1- уме да изврши селекцију историјских извора

Праисторија:

Основни ниво: ИС.1.1.1- именује и разликује основне временске одреднице.

ИС.1.2.1-именује историјске периоде и зна редослед историјских периода.

ИС.1.1.3-зна поделу на праисторију и историју.

ИС.1.1.6- препознаје значење основних појмова из историје цивилизације.

ИС.1.2.3- препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике.

Средњи ниво:

ИС.2.2.2- уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора.

ИС.2.1.3-препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје.

Наредни ниво:

ИС.3.1.2- уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту

Стари исток:

Основни ниво: ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје

ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје

ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости

ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч

ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда

Средњи ниво: ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом

ИС.2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје

ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора

ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора

Напредни ниво: ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)

ИС.3.1.3. зна специфичне детаље из националне и опште историје

ИС.3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања Античка Грчка:

Основни ниво:

ИС.1.1.4. уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости

ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје

ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје

ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости

ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама

ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике

ИС.1.2.5. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле

ИС.1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми графикана

ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче

ИС.1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима

Средњи ниво:

ИС. 2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом

ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора

ИС.2.2.3. уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора

ИС.2.2.4. уме да одреди угао гледања на историјску појаву (победника или побеђеног) на основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену

ИС.2.2.5. препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности, догађаја, феномена

Напредни ниво:

ИС.3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту

ИС.3.1.3. зна специфичне детаље из националне и опште историје

ИС.3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања

ИС.3.2.3. уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора

ИС.3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора)

ИС.3.2.5. уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем (закључује на основу историјске карте без понуђене легенде, упоређује два графикона и закључује о појави)

ИС.3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву

ИС.3.2.7. уме да изрази став и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и да одреди врсту пристрасности (манипулација, пропаганда, стереотип...)

Стари Рим:

Основни ниво:

ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације

ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје

ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје

ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости

ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама

ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда

ИС.1.2.5. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле

ИС.1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми графикона

ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче

ИС.1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима

Средњи ниво: ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом

ИС.2.1.3. препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје

ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости

ИС.2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје

ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора

ИС.2.2.3. уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора

ИС.2.2.4. уме да одреди угао гледања на историјску појаву (победника или побеђеног) на основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену

ИС.2.2.5. препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности, догађаја, феномена

Напредни ниво: ИС.3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне, опште историје

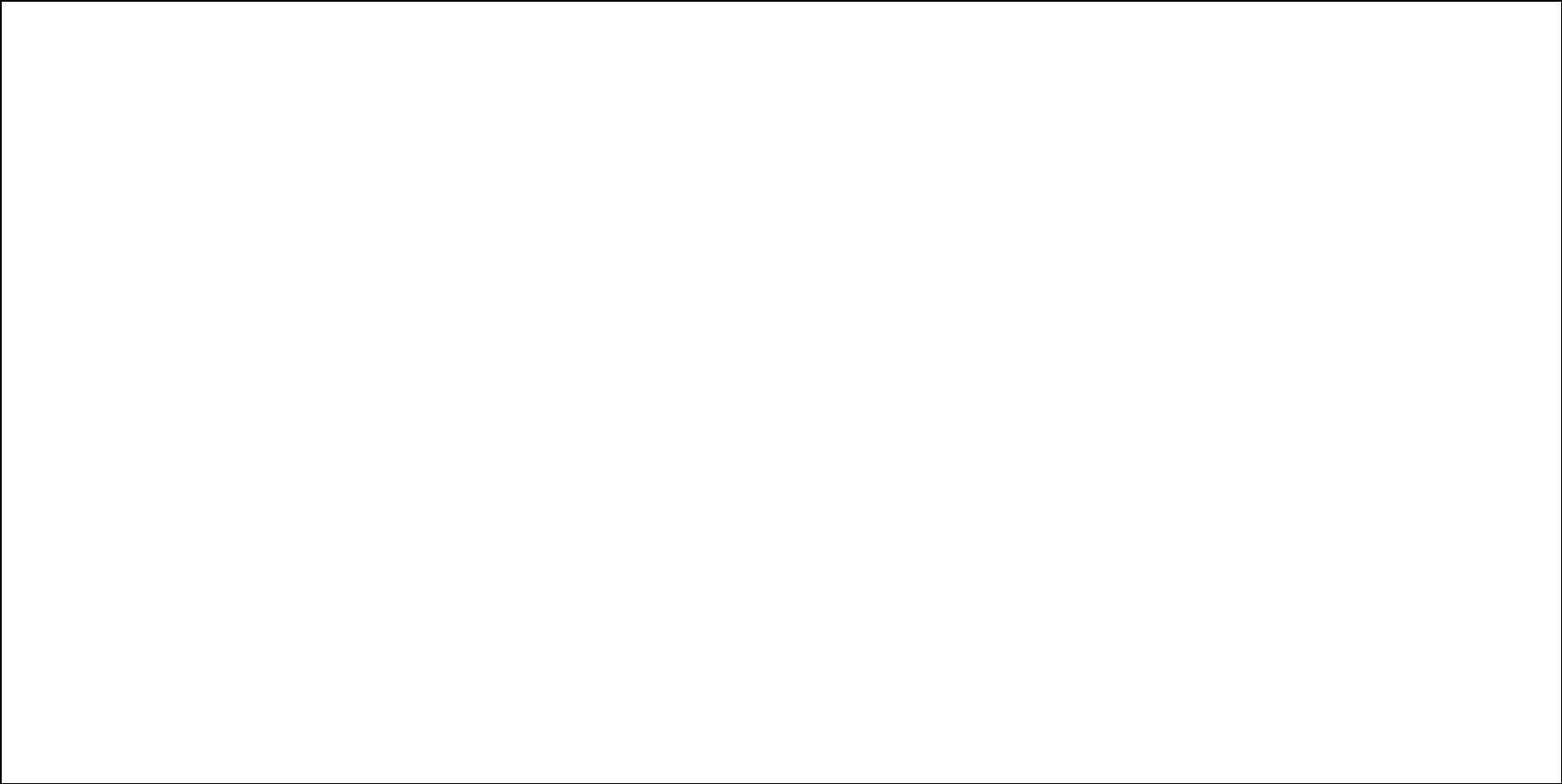
ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости

ИС.3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања

ИС.3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора)

ИС.3.2.5. уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем (закључује на основу историјске карте без понуђене легенде, упоређује два графикона и закључује о појави)

ИС.3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ:: историјски извори, хронологија, друштво, држава, стари век.

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА:

Наставник објашњава,
пише на табли,координира,
анализира,одговара
на питања,подстиче ученике да сами дођу до закључка и да изнесу своје мишљење,припрема самосталне задатке за ученике

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА:

Ученици слушају,записују,
коментаришу,дискутују,
закључују,питају,решавају
задатке,праве ленте
времена.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ:

Праћење напредовања започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на шта ће се процењивати његов даљи рад. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Сваки наставни час и свака активност ученика су, у том смислу, прилика за регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. Наставник треба да одржи саморефлексију(промишљање ученика о томе шта зна, уме, може) и подстакне саморегулацију процеса учења кроз постављање личних циљева напредовања.

У настави орјентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукт учења. Да би вредновање било објективно и функционално, потребно је ускладити нивое циљева учења и начине оцењивања. Потребно је, тајође, ускладити оцењивање са његовом сврхом. У вредновању наученог, поред усменог испитивања, користе се и тестови знања. У формативном оцењивању користе се различити инструменти, а избор зависи од врсте активности која се вреднује. Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљењ о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ.

Потребно је комбиновати различите начине оцењивања. Увек је неопходно ученику дати повратну информацију како би уочио грешке и побољшао свој рад. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад.

ПРЕПОРУЧЕНИ НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА УЧЕНИКУ СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА:

Ученик са изузетним способностима имао би појачан истраживачки рад у коме би могао да развија методе истраживачког рада и коришћење историјских извора. Поред уџбеника, више би користио и додатну литературу као и садржаје доступне на интернету. Добијао би и теме које нису детаљно обухваћене у уџбенику а које су садрже некакву проблематику. Више би радио на анализи историјских извора, поређењу различитих извора који говоре о истој појави, веродостојности извора, критици, контексту у коме је извор настао итд.

У зависности од интересовања ученика (политичка, друштвена историја, наоружање, мода, положај жене у друштву и слично), ученик би био упућен у истраживачки рад. Више би радио на анализи извора које би добио, да ли је тај извор пристрасан, веродостојан, да ли је имао неку пропагандну сврху итд.. Са родитељима или наставником имао би више посета музејима, споменицима и слично. Бавио би се проблемским питањима. Уколико постоји интересовање радио би историју неког народа који није обухваћен програмом.

Ученик са сметњама у развоју-

У зависности од карактеристика ученика и степена заостајања у градиву ученику би био прилагођен програм за пети разред. Кроз различите наставне методе радило би се на томе да ученик савлада основне појмове из историје старог века. Ученик би више користио карте, илустрације, примере из свакодневног живота. Користило би се и вршњачко учење. Ученик би био мање сконцентрисан на године, детаље и сл. а више на неке опште појмове и процесе који би му користили у свакодневном животу. Радило би се на јачању оних способности и вештина које су му јача страна.

Била би праћена његова интересовања и више рађено на областима које га интересују. У зависности од ученика, јачале би се његове јаче стране и вештине које уме да ради и које му добро иду. Кроз различите наставне методе радило би се на томе да ученик савлада основне појмове из историје старог века.

ДОДАТНА НАСТАВА:

Наставни предмет	Историја- додатна
Разред	V
Циљ наставног предмета	Развијање интересовања за историју старог века, културу, уметност и разумвање њиховог утицаја на каснија историјска депавања
Годишњи фонд часова	

Област /тема	Исходи	Садржаји	Време реализације	Начин остваривања програма /специфичности
УВОД У ИСТОРИЈУ		Историја и помоћне науке Историјски извори Подела прошлости		1) Компентеција за целоживотно учење- индивидуални рад и рад у пару издвајање кључних појмова и повезивање прошлости и садашњости 2) 3) Градска библиотека-упознавање са писаним историјским изворима 4)
СТАРИ ИСТОК		Државе старог истока, култура и веровање		1) Естетска коментенција- ученици ће користити писане историјске изворе, (књиге, фотографије,атлас) и тако се упознају са културно историским наслеђем Старог

				<p>истока</p> <p>2) Школска библиотека-књиге ,енциклопедије за овај период</p> <p>3)</p> <p>4)</p>
АНТИЧКА ГРЧКА		<p>Стара грчка; култура , веровање,ратови Хеленизам, култура, истакнуте личности</p>		<p>1) Кроз индивидуални,фронтални и рад у пару -компетенција за сарадњу и комуникацију Кроз дискусију о коренима евроске цивилизације Сарадњом на проналажењу кључних појмова</p> <p>2)</p> <p>3)</p> <p>4)Гугл учионица-филм Александр Велики-коментари</p>
АНТИЧКИ РИМ		<p>Римско царство Оснивање, државно уређење Пунски раови</p>		<p>1) Одговорно учешће у демократском друштву-кроз различите облика рада и садржаја ученици се упозају са државом и друштвом Рима тако што ће издвојити кључне појмове и урде питања о подели друштва и државном уређењу Старог рима</p> <p>2)</p> <p>3)</p> <p>4) Гугл учионица- презентација о Пунским ратовима Ханибалу</p>

ДОПУНСКА НАСТАВА:

Наставни предмет	Историја- допунски настава
Разред	V
Циљ наставног предмета	Утврђивање периодизације прошлости, увежбавање различитих начина рачунања времена у прошлости, разликовање временских одредница, пружање подрчке ученицима приликом савлађивања наставних садржаја.
Годишњи фонд часова	

Област /тема	Исходи	Садржаји	Време реализације	Начин остваривања програма /специфичности
УВОД У ИСТОРИЈУ		Шта је историја? Прошлост Рачунање времена	Током школсе године	1) Компетенција за целоживотно учење- индивидуални рад и рад у пару издвајање кључних појмова и повезивање прошлости и садашњости 2) 3) Градска библиотека-упознавање са писаним историјским изворима 4)
АНТИЧКА ГРЧКА		Сјај антике и хелнизма		1) Естетска компетенција- ученици ће користити писане историјске изворе, (књиге, фотографије,атлас) и тако се упознају са културно

				историским наслеђем Античке Грчке 2) 3) Школска библиотека-књиге ,енциклопедије за овај период читање грчких митова 4)
АНТИЧКА РИМ		Стари Рим- историјски период Римска култура и хришћанство Велике сеобе народа		1)1) Кроз индивидуални,фронтални и рад у пару -компентенција за сарадњу и комуникациу- ученици раде ленту времена и хронолошку табелу и приказ важних догађаја и личности 2) 3) 4)

Географија

ФОНД ЧАСОВА	недељно	1
	годишње	36
ЦИЉ	Циљ учења <i>Географије</i> је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	<p>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; – повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом; 	<p>Ширење географских хоризоната и велика географска открића.</p> <p>Одговорност човека према планети Земљи.</p>	<p>Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода је та да је фокусирана на учење у школи, што значи да ученик треба да учи:</p>
ВАСИОНА	<ul style="list-style-type: none"> – на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; – разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи; – разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; 	<p>Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвежђа.</p> <p>Сунчев систем: Сунце, планете, сателити, Месец, месечеве мене, астероиди, комете, метеори.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – <i>смислено</i>: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем онога што учи са оним што је већ учио из других предмета; – <i>проблемски</i>: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА Земљина кретања Унутрашња грађа и рељеф Земље Атмосфера Хидросфера Биосфера	<ul style="list-style-type: none"> – објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; – разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; – одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене; – помоћу глобуса опише облик Земље и наведе 	<p>Ротација Земље и последица ротације: смена обданице и ноћи, привидно кретање Сунца, локално време.</p> <p>Револуција Земље и последице револуције: неједнака дужина обданице и ноћи током године, смена годишњих доба, календар, топлотни</p>	<ul style="list-style-type: none"> – <i>дивергентно</i>: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;

<p>доказе о њеном облику;</p> <ul style="list-style-type: none"> – помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана; – примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач; – разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; – повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; – повеже нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; – повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева; – разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); – разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; – наведе спољашње силе (ветар, вода) Земље; – помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); – разликује хипоцентар и епицентар и наведе трусне зоне у свету и у Србији; 	<p>појасеви.</p> <p>Постанак и унутрашња грађа Земље, литосферне плоче: кретање плоча, промена положаја континената.</p> <p>Вулканизам и земљотреси: елементи, настанак, зоне појава у свету и Србији, последице и шта радити у случају земљотреса.</p> <p>Стене: магматске, седиментне, метаморфне.</p> <p>Постанак рељефа процесима набирања и раседања, планине, низије, надморска и релативна висина.</p> <p>Обликовање рељефа дејством воде (радом река, таласа, леда, растварање стена) и ветра.</p> <p>Човек и рељеф (позитивни и негативни утицаји).</p> <p>Атмосфера (састав,</p>	<p>– <i>критички</i>: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;</p> <p>– <i>кооперативно</i>: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.</p> <p><u>Примена ИКТ-а у настави</u>: коришћење дигиталних алата у настави, хардвера, софтвера, ЛМС система за управљање учењем, педагошких аспеката употребе дигиталне технологије у настави и учењу...</p>
--	--	--

- наведе поступке које ће предузети за време земљотреса ;
- опише процес вулканске ерупције и њене последице;
- помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење;
- помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину;
- разликује ерозивне и акумулативне процесе;
- наведе примере деловања човека на промене у рељефу (броне, насипи, копови);
- опише структуру атмосфере;
- наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...);
- разликује појам времена од појма клима;
- наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе;
- графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ;
- користи дневне метеоролошке извештаје из

структура и значај).

Време и клима: климатски елементи и појаве (температура, притисак, влажност ваздуха, падавине, облачност, ветар).

Климатски чиниоци, основни типови климе.

Човек и клима (атмосферске непогоде, утицај човека на климу).

Светско море и његова хоризонтална подела, својства морске воде (сланост, температура, боја, провидност), кретање морске воде (таласи, цунами, плима и осека, морске струје).

Воде на копну: подземне воде и извори, реке, језера и ледници.

Човек и вода – поплаве и бујице, заштита вода од загађења.

медија и планира своје активности у складу са њима;

– наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања;

– наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја);

– уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе;

– наведе и опише својства морске воде;

– помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива;

– наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току);

– разликује типове језерских басена према начину постанка;

– наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства;

– наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње;

– наведе примере утицаја човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања;

Распростирање биљног и животињског света на Земљи.

Угроженост и заштита живог света.

Очекивани образовни стандарди по темама уз тумачење шифри

Ред. број	Наставна тема	стандарди	стандарди уз тумачење шифри
1	ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	ГЕ 1.2.3. ГЕ 1.3.1.	1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред 1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике
2	ВАСИОНА	ГЕ 1.2.1. ГЕ 1.2.2. ГЕ 2.1.4. ГЕ 2.2.1. ГЕ 2.2.2. ГЕ 3.2.2.	1.2.1. именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред 1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања 2.1.4. приказује понуђене географске податке на некој карти картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом 2.2.1 описује небеска тела и њихова кретања 2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице -објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери) 3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографскузоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање
3	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА Земљина кретања Унутрашња грађа и рељеф Земље Атмосфера Хидросфера Биосфера	ГЕ 1.2.2. ГЕ 1.2.3. ГЕ 2.2.1. ГЕ 2.2.2. ГЕ 3.2.1. ГЕ 3.2.2.	1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања 1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике 2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице -објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери) 3.2.1. препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања 3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском

			омотачу (климатску и биогеографскузоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање
--	--	--	---

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ у петом разреду: географија, одговорност човека, васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвежђа, Сунце, планете, сателити, Месец, Месечеве мене, геоид, екватор, глобус, континенти, океани, ротација, револуција, еклиптика, годишња доба, рељеф, планине, удубљења, вулкан, земљотрес, ерозија, акумулација, спољашње силе, атмосфера, ваздух, клима, киселе кише, стаклена башта, озонски омотач, хидросфера, мора,заливи, реке, лагуна, саланитет, таласи, плима,осека, морске струје, језеро, поплава, биосфера, природне зоне

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА: наставник објашњава, усмерава, наводи, поставља проблем, анализира, проверава, планира наставу, обавештава, предлаже, води дискусију, подстиче, препоручује литературу, даје задатке, прати ток активности-консултује и саветује, прати напредак ученика, врши формативно и сумативно оцењивање

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА: активно слушање, учешће у разговору, учешће у изради задатака, израда домаћих задатака, гледање модела и илустрација.Ученици питају, слушају, илуструју, разговарају, упоређују, израђују моделе, дају сугестије, предлажу ток наставе, активности...

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ: Праћење напредовања ученика је у функцији развоја ученика у достизању исхода. Праћење и вредновање ученика започиње **иницијалном проценом** нивоа на коме се ученик налази и у односу на то ће се процењивати његов даљи ток напредовања. **Свака активност** је добра прилика за **процену напредовања и давање повратне информације**, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. У ту сврху, сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. Наставник треба да подржи саморефлексију (промишљање ученика о томе шта зна, уме, може) и подстицање саморегулације процеса учења кроз постављање личних циљева напредовања и планирања како да их остваре. Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних циљева, исхода и стандарда постигнућа ученика у току савладавања школског програма. **Ученик се оцењује на основу усмене провере постигнућа, писмене провере и практичног рада. Ученик се оцењује и на основу активности и његових резултата рада: писању и излагању презентација, различитим облицима групног рада, рад на пројектима и сл.** Критеријуми бројчаног оцењивања (сумативно оцењивање) су дефинисани Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Од ученика не захтевати меморисање фактографског и статистичког материјала како би знања била применљива, а

ученици оспособљени да сами истражују и анализирају одређене географске објекте, појаве и процесе. Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад.

Препоручени начин прилагођавања програма из наставног предмета географије ученику са изузетним способностима

Ученику који покаже веће интересовање и напредак током године могуће је прилагодити наставу током саме године или за поједине теме и то на следећи начин:

- Ученику поделити задужења да спреми нову лекцију коју ће презентовати одељењу
- Давати индивидуалне задатка које ће решавати користећи ширу литературу
- Укључити ученика у додатни рад-секцију
- На тестовима прилагодити питања тако да више садрже примену знања
- Ученик израђује графиконе, шеме, цртеже за наставни предмет и за корелацију са другим предметима
- Задужити ученика да у раду помаже слабијим ђацима
- Упутити ученика на коришћење друге литературе и интернет адреса
- Задужити ученика за идеје и реализацију идеја за спровођење наставе
- Укључити ученика у припрему тестова за такмичење
- Припрема ученика за такмичење и регионалног центра за таленте
- Створити ситуације на часовима у којима ће до изражаја доћи ученичка свестраност

Препоручени начин прилагођавања програма из наставног предмета географије ученику коме је потребна додатна образовна подршка

Ученику коме је потребна додатна помоћ у савладавању наставних садржаја то чинити кроз следеће кораке:

ПРЕДАВАЊЕ - УВОЂЕЊЕ НОВЕ ЛЕКЦИЈЕ:

- обезбедити визуелна помагала, велика слова, филмове, шеме, графичке приказе
- предавати на начин који ангажује више чула (визуелно, аудиторно, кинестетичко), уз коришћење адекватног материјала за учење (слике, постери, шарени папир, пластелин, дрвени предмети исл.)
- поновити упутства ученику пошто су дата одељењу, затим тражити од ученика да понови и објасни упутства наставнику
- написати кључне ставке на табли и/или дати адекватан преглед лекције са главним појмовима
- тражити од ученика да писмено или усмено да преглед кључних ставки

- поред усмених дати и писана упутства, како би дете могло да их поново погледа касније
- дати пример како би се помогло ученицима, поставити пример тако да могу често да га погледају
- користити подвлачење, истицање за налажење главних идеја/детаља у тексту
- поделити дужа предавања на краће делове
- додатна прилагођавања (пр. поделити ученике у парове да контролишу рад, обезбедити ученика који помаже у учењу и сл.)

ЗАДАЦИ:

- дати додатно време за завршавање задатака
- поједноставити сложена упутства
- смањити ниво штива у задацима
- тражити мање тачних одговора за завршавање (квалитет на супрот квантитета)
- скратити задатке, поделом рада на мање делове
- дозволити компјутерски одштапане задатке које припреми ученик или које је диктирао ученик, а припремио неко други
- користити контролне листе, шеме, картице за подсећање итд.
- смањити задате домаће задатке, посебно задатке који захтевају пуно читања
- дозволити штампана уместо писаних слова у изради задатака
- пратити задатке којима ученик сам одреди своју динамику (дневна, недељна)
- организовати да оде кући са јасним, концизним упутствима за израду домаћих задатака
- признати и наградити усмено учешће ученика на часу
- додатна прилагођавања (пр. обезбедити обуку из вештина учења /стратегичја за учење

ПРОВЕРА ЗНАЊА:

- дозволити контролне вежбе/тестове са отвореним књигама
- дати усмене тестове
- дати тестове који се раде код куће
- користити објективнија питања (нпр. мање одговора који траже дужа писања)
- правити честе кратке квизове, не дуге тестове
- дати додатно време за тест
- прочитати ученику питања из теста
- писати одговоре на питања из теста уместо ученика

- избегавати притисак на ученика у смислу времена или конкуренције

ОРГАНИЗАЦИЈА УЧЕЊА:

- обезбедити помоћ око организације учења
- одредити један систем за повезивање белешки и задатака
- припремити унапред распоред учења/задатака са учеником
- направити систем награђивања за завршавање рада у школи и домаћих задатака
- родитеље извештавати о напредовању
- додатна прилагођавања (пр. одредити једног друга-добровољца који ће помагати око домаћих задатака)
- ставити ученика близу наставника
- ставити ученика близу позитивног узора
- стајати близу ученика приликом давања упутстава или предавања лекција
- избегавати стимулације које одвлаче пажњу
- организовати више радних група у просторији
- допунска настава

ПОНАШАЊЕ:

- поједноставити правила у учионици тако да су јасна и доступна за подсећање
 - похвалити одређена понашања
 - користити стратегије за самоконтролу
 - дати посебне привилегије /позитивне подстицаје; убрзати њихову примену
 - "мудро искористити" негативне последице
 - дозволити кратке одморе између задатака
 - подсећати ученика да не прекида рад на задатку (различитим невербалним сигнаlima)
 - оценили тачне одговоре ученика, не његове грешке
 - спровести систем управљања понашањем у учионици
 - омогућити дозвољено кретање, време када ученик није на свом месту (нпр. послати га да изврши неки налог)
 - игнорисати неодговарајуће понашање које није драстично изван граница дозвољеног у учионици
- У зависности од потребе за прилагођавањем наставе ученику израдити програм ИОП1 или ИОП2 са наведеним начинима подршке

ГЕОГРАФИЈА ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви и задаци:

припрема ученика за све нивое такмичења тражење и давање обавештења; Развијање културе усменог и писменог изражавања, истраживачкогдуха, проширивање знања,развијање стваралачког и критичког мишљења

Током припрема за такмичење са ученицима се **понавља** и по потреби поново **обрађују** сви наставни садржаји из петог, шестог и седмог односно осмог разреда. У раду ће се примењивати различити приступ наставним темама у зависности од потребе. Досадашње искуство је показало да најбоље резултате даје **индивидуални приступ** појединачном ученику па ће се и овог пута методе рада прилагођавати потребама ученика.

Такође, додатна настава се током године може одржавати и са ученицима који показују веће интересовање за наставни предмет,

У раду ће се користити уџбеници различитих издавача, географске карте, графикони, скице, литература.

Р.бр. наст. теме	Месец	Р.бр. нас. јед.	Назив наставне јединице	Тип часа
УВОД	Септембар	1.	Направимо план рада ...	увод
ВАСИОНА И ЗЕМЉА		2.	Како истражујемо географски простор ...	обрада
		3.	Упознајмо Свемир	обрада
		4.	Упознајмо Свемир (<i>израда школског телуријума</i>)	вежбање
		5.	Кретања Земље - пројекција школског филма	обрада
ГЕОГРАФСКА КАРТА	Октобар-јануар	6.	Прве представе Земље (<i>pressclipping</i>)	вежбање
		7.	Приказивање рељефа на картама	вежбање
		8.	Групно истраживање у школској библиотеци(карте света)	вежбање

**ГЕОГРАФИЈА
ДОПУНСКА
НАСТАВА**

ЛБ	ИН	А	КР	ЕТ			
УНУТРАШЊА ГРАЂА И РЕЉЕФ ЗЕМЉЕ	Фебруар- мај	9.	Уредимо кабинет географије (карте, збирке, наст.листови)	вежбање			
		10.	Оријентација у природи, читајмо карту	вежбање			
		11.	Последице Ротације и Револуције Земље	обрада			
		12.	Настанак планете Земље - пројекција филма	обрада			
		13.	Унутрашње силе Земље	обрада			
		14.	Кретање континената и литосферних плоча	обрада			
		15.	Вулкани и земљотреси - израда PowerPointпрезентације	вежбање			
		16.	„Ђавоља Варош - чудо градитељства,, - пројекција наставног филма	обрада			
		17.	Пећински системи на нашим просторима - израда PowerPointпрезентације	вежбање			
		18.	Време и прогноза времена	обрада			
	Јун	19.	Будимо метеоролози ...	вежбање			
		20.	Синоптичке карте и клима дијаграми - израда и начин читања	вежбање			
		21.	„Ефекат стаклене баште,, - експеримент	вежбање			
		22.	Сумирајмо резултате ...	систематизација			

Циљ допунске наставе из географије је да ученици на овим часовима уз помоћ наставника боље разумеју наставно градиво или да им се поново објасне делови градива који су нејасни и који им представљају потешкоћу у разумевању градива- то може бити цела лекција или само одређени појмови.

Задаци допунске наставе су: издвајање градива које ученицима представља потешкоћу, прилагођавање обима градива индивидуалним способностима ради бољег савладавања наставних садржаја.

Допунска настава из географије организована се као активност када се за то укаже потреба, односно када ученици имају потешкоћа са усвајањем градива или услед болести и дужег изостајања са часова. Такође, на основу ранијег искуства могуће је планирати области које ученицима представљају највећи проблем па је тада неопходно држати допунску наставу

Оријентациона временска структура годишњег плана допунске наставе

ГЕОГРАФИЈА – 5. разред

Р.бр. наст. теме	Месец	Р.бр. нас. јед.	Назив наставне јединице	Тип часа
УВОД	Септембар	1.	Предмет, подела и значај географије	увод
ВАСИОНА И ЗЕМЉА		2.	Васиона и васионска тела	обрада
		3.	Сунчев систем	обрада
		4.	Земља као део Сунчевог система	обрада
	Октобар	5.	Месец - Земљин сателит	обрада
6.		Облик и величина Земље	обрада	
7.		Распоред копна и мора на Земљи - континенти, океани, глобус	обрада	
ГЕОГРАФС КА КАРТА		8.	Географска мрежа	обрада
		9.	Географска ширина и географска дужина	обрада
		10.	Географска карта	обрада

ЗЕМЉИНА КРЕТА		11.	Математички елементи карте	понављање
		12.	Географски елементи карте и њихово представљање на карти	обрада
		13.	Мерење на карти и оријентација карте	вежбање
	Децембар	14.	Географска карта	понављање
		15.	Ротација Земље и њене последице	обрада
	Јануар	16.	Револуција Земље и њене последице	обрада
		17.	Земљина кретања	систематизација
		18.	Врсте стена на Земљи	понављање
		19.	Литосферне плоче: кретање плоча	понављање
	Март-Мај	20.	Вулканизам и земљотреси	обрада
		21.	Рељеф: планине и равнице	обрада
		22.	Рељеф: планине и равнице	понављање
		23.	Обликовање рељефа дејством спољашњих сила	обрада
24.		Обликовање рељефа дејством спољашњих сила	понављање	
25.		Време: метеоролошки елементи и појаве, прогноза времена.	обрада	
26.		Атмосфера, време	понављање	
27.		Клима: климатски чиниоци, основни типови климе	обрада	

Математика

ФОНД ЧАСОВА	недељно	4
	годишње	144
ЦИЉ	Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.	

ОБЛАСТ/ ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Природни бројеви и дељивост	По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да: - израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); - примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама;	Први део Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у скупу \mathbb{N}_0 . Дељење са остатком у скупу \mathbb{N}_0 (једнакост $a = bq + r, 0 \leq r < b$). Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја. Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама. Дељивост са 4 и 25. Дељивост са 3 и 9. Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика.	Наставници у својој свакодневној наставној пракси, треба да се ослањају на исходе, јер они указују шта је оно за шта ученици треба да буду оспособљени током учења предмета у једној школској години. Исходи представљају очекиване и дефинисане резултате учења и наставе. Остваривањем исхода, ученици усвајају основне

	<p>- разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце;</p> <p>- одреди и примени НЗС и НЗД;</p> <p>- изводи скуповне операције уније, пресекаразлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке;</p> <p>- правилно користи речи и, или, не, сваки у математичко-логичком смислу</p>	<p>Други део</p> <p>Прости и сложени бројеви.</p> <p>Ератостеново сито.</p> <p>Растављање природних бројева на простечиниоце.</p> <p>Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД.</p> <p>Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац. Веза између НЗД и НЗС</p>	<p>математичке концепте, овладавају основним математичким процесима и вештинама, оспособљавају се за примену математичких знања и вештина и комуникацију математичким језиком. Кроз исходе се омогућава остваривање и међупредметних компетенција као што су комуникација, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема, сарадња и компетенција за целоживотно учење.</p>
<p>Основни појмови геометрије</p>	<p>анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом;</p> <p>- опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг;</p> <p>- нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор;</p> <p>- упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски;</p> <p>- преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом,</p> <p>- правилно користи геометријски прибор</p>	<p>Тачке и праве; односи припадања и распореда.</p> <p>Однос правих у равни; паралелност.</p> <p>Мерење дужине и једнакост дужи.</p> <p>Кружница и круг. Кружница и права.</p> <p>Преношење и надовезивање дужи.</p> <p>Централна симетрија.</p> <p>Вектор и транслација.</p>	<p>Корелације:</p> <p>Унутар предмета:</p> <p>-Корелација са градивом петог и шестог разреда</p> <p>Између предмета:</p> <p>-Српски језик и књижевност- рад са текстом и обрада текста, издвајање кључних речи и појмова.</p> <p>-Физика-примена на рачунским задацима,</p> <p>- Информатика- примена ИКТ</p>

Угао	<p>- идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе;</p> <p>- нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор;</p> <p>- измери дати угао и нацрта угао задате мере;</p> <p>- упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно,</p> <p>- реши једноставан задатак применом основних својства паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова)</p>	<p>Угао, централни угао; једнакост углова. Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова).</p> <p>Упоредни углови; врсте углова. Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова.</p> <p>Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови.</p> <p>Углови на трансверзали. Транслација и углови.</p>	<p>технологија у изради домаћих задатака, прикупљање података и информација, Географија -повезивање знања о размери на картама</p> <p>Важна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода је да је настава усмерена на учење у школи. Ученик треба да учи:</p> <p>– смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из других предмета;</p> <p>– проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација;</p>
Разломци	<p>- прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке и децималне бројеве и преводи их из једног записа у други;</p> <p>- одреди месну вредност цифре у запису децималног броја,</p> <p>- заокругли број и процени грешку заокругљивања;</p> <p>- израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и</p>	<p>Први део</p> <p>Појам разломка облика a/b ($a, b \in \mathbb{N}$).</p> <p>Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима.</p> <p>Проширивање, скраћивање и упоређивање разломака.</p> <p>Децимални запис броја и превођење у запис облика a/b ($b \neq 0$). Упорјеђивање бројева у децималном запису.</p>	<p>постављањем релевантних питања себи и другима;</p> <p>развијањем плана решавања задатог проблема;</p> <p>– дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;</p> <p>– критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;</p>

	<p>неједначину; - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; - одреди проценат дате величине;примени размеру у једноставним реалним ситуацијама; - примени аритметичку средину датих бројева; - сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер</p>	<p>Заокругљивање бројева. Други део Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа) и њихова својства. Изрази Једначине и неједначине у скупу разломака. Трећи део Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакост $p < (p+q)/2 < q$</p>	<p>– кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника У циљу остваривања жељених исхода,низом активности развијаће се компетенције ученика. У примени ће бити: - метода усменог излагања - метода разговора - метода рада са текстом - метода демонстрације - метода писмених и графичких радова. За реализацију планираног користиће се школски ресурси : прибор за цртање (лењир, угломер, троуглови, шестар),рачунари, пројектор... ИКТ може и мора бити у функцији остваривања исхода у математици. Може се употребити као помоћно средство за извођење наставе у дигиталном кабинету, организовањем тестова и задавање домаћих задатака.</p>
<p>Осна симетрија</p>	<p>идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије; - симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор; - конструише симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства; - конструише праву која је нормална на дату праву или паралелна датој правој</p>	<p>Осна симетрија у равни и њене особине. Оса симетрије фигуре. Симетрала дужи и конструкција нормале. Симетрала угла.</p>	<p>Примена Гугл платформе за додатну комуникацију са ученицима,</p>

е-уџбеник, цртање
графикона при обради
података.

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

ОБЛАСТ	МЕСЕЦ										ОБРАД А	УТВРЂ.	СВЕГА
	IX	X	XI	XII	I	II	III	I V	V	VI			
1. Природни бројеви	16	5	11	3							14	21	35
2. Основни појмови геометрије		13	6								10	9	19
3. Угао					12	6					7	11	18
4. Разломци				13	2	4	10	3	17	8	25	32	57
5. Осна симетрија							7	8			5	8	13
УКУПНО:											60	84	144

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА

ОБЛАСТ/ТЕМА/ МОДУЛ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
Природни бројеви	<p>МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне).</p> <p>МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно</p> <p>МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом када је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна на пример $1/5$ од n, где је n дати природан број.</p> <p>МА.1.1.5. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим бројем.</p> <p>МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа.</p> <p>МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама</p> <p>МА.3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза</p> <p>МА.3.1.3. реши линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану.</p> <p>МА.2.2.1. реши линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате</p> <p>МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима</p> <p>МА.3.2.1. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке</p>
Основни појмови геометрије	<p>МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне).</p> <p>МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему)</p> <p>МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника)</p> <p>МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова</p>

	<p>МА.2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу</p>
Разломци	<p>МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне). МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то Потребно МА.1.1.5. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама МА.3.1.2. оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама</p>
Угао	<p>МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне). МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима МА.3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука</p>
Осна симетрија	<p>МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве) МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника) МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова МА.1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокругљује величине исказане датом мером МА.2.3.6. уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма)</p>

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: операције са природним бројевима, скуповне операције, НЗС и НЗД, врсте углова и операције са угловима, операције са разломцима, проценат, симетрије и транслација.

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА

Рад наставника обухвата планирање наставе у циљу остваривања предвиђених исхода, реализацију наставних садржаја и праћење и вредновање постигнућа ученика али и сопственог рада у циљу унапређења истог. Наставник прилагођава садржаје саставу одељења и укључује у рад сваког ученика подједнако, пружа помоћ ученицима у савладавању програма, подтиче ученике на самосталност у раду, извођење закључака и развијање критичког мишљења. Подстиче ученике на самосталан рад као и сагледавање практичног значаја математике за свакодневни живот.

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА

Ученик слуша излагање наставника, активно учествује у разговору, објашњава, самостално се служи литературом, проналази податке на интернету, примењује стечено знање на израду рачунских и проблемских задатака.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у учењу.

ПРЕПОРУЧЕНИ НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА УЧЕНИКУ СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА

Ученик који показује изузетне способности упућује се на додатне садржаје са интернета и другу литературу коју обезбеђује наставник, самостално припрема наставну јединицу и излаже је осталим ученицима, помаже слабијим ученици

ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРИПРЕМУ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА, КОЈИ СЕ СА ЗАКАШЊЕЊЕМ УКЉУЧУЈУ У ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС

Прилагођавање наставних садржаја математике ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развитак њихових способности. Прилагођавање може бити просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)

ДОДАТНА НАСТАВА

Додатни рад организује се за ученике који показују посебне способности и склоности и интересовања за поједине области математике, пружајући им могућност да континуирано развијају свој таленат.

Циљеви:

Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег развоја даровитих ученика у области математике.

Задаци:

- уочавање даровитих ученика који брже напредују,
- организација додатног рада према склоностима, способностима и интересима (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика),
- извођење додатне наставе,
- припремање ученика за такмичења
- праћење и подстицање даровитих ученика на даљи рад.

Теме које се обрађују на часовима додатне наставе поклапају се са темама у редовној настави: Природни бројеви идељивост, основни појмови гомеотрије, угао, разломци, осна симетрија

ДОПУНСКА НАСТАВА

Ученицима којима је потребна додатна подршка у учењу, програмом допунске наставе помоћи ће се усвајање једноставнијих и мање захтевних садржаја из математике, како би у потпуности развили своје способности.

Циљеви:

Прилагођавање (индивидуализација) наставних садржаја математике ученицима који из било којих разлога имају тешкоћа у свладавању програма како би им се омогућило усвајање програма и развитак њихових способности.

Задаци:

- уочавање ученика који имају тешкоћа у свладавању одређених садржаја из математике,
- организација допунског рада према индивидуалним потребама,
- извођење допунске наставе,
- праћење и укључивање ученика у даљи рад редовне наставе.

Теме које се обрађују на часовима додатне наставе поклапају се са темама у редовној настави: Природни бројеви и дељивост, основни појмови гомеотрије, угао,разломци, осна симетрија. Сама реализација зависи од потребе за допунским усвајањем појединих наставних јединица.

Биологија

ФОНД ЧАСОВА	недељно	2
	годишње	72
ЦИЉ	Циљ учења Биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
ПОРЕКЛО И	По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	Особине живих бића:	

РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА

- истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада;
- групише жива бића према њиховим заједничким особинама;
- одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића;
- идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење;
- једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље;

ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће.

Једноћелијски и вишећелијски организми.

Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију живих организма.

Дисање као размена гасова у различитим срединама.

Излучивање.

Надражљивост.

Покретљивост - кретање.

Размножавање: бесполно и полно.

Раст и развиће. Дужина

Ученици у пети разред улазе са знањем основних биолошких појмова, са одређеним животним искуствима и уобличеним ставовима, по томе се разликују и на томе треба пажљиво градити нова знања, вештине, ставове и вредности. Док се не појаве ученици који одговарају овом програму, препоручује се да наставници израђују материјале за учење.

Акцент наставе Биологије у петом разреду је на разумевању концепта разноврсности живог света и његовог значаја за природу и човека,

значаја процеса који карактеришу живот и односа који се успостављају у природи. То би требало да буде добра основа за даље учење биологије

и осталих предмета из природне групе и развој научног и критичког приступа

		живота. Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.	биолошким феноменима. Изучавање заједничких особина живих бића треба обрадити кроз огледе (потребе за водом, одговарајућом температуром за раст, дисање, развој
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	- идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење; једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље	Живот у воденој и копненој средини - изглед, прилагођености на начин живота Живот у води изглед, прилагођености на начин живота. Живот на копну - изглед, прилагођености на начин живота. Живот под земљом - изглед, прилагођености на начин живота	и размножавање и исхрана се могу пратити на квасцу; дисање, у смислу размене гасова, се може пратити огледом са свећом; кретање се може пратити огледом са кишном глистом на папиру итд). Потребно је заједничке особине обрађивати упоредо, на представницима свих великих група, али би увек требало кренути од човека као бића које је овом узрасту најближе. Особине које се не могу обрадити огледом, могу се
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	- прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке; - разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; - поставља једноставне	Преношење особина са родитеља на потомке. Разлике родитеља и потомака. Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују	обрадити кроз истраживачки рад У области наслеђивање и еволуција акценат је на преносу особина са родитеља

	<p>претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на наследне особине живих бића.</p>	<p>(варијабилност) - узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.</p>	<p>на потомке размножавањем, разликама бесполог и полног размножавања у погледу наслеђивања особина и разликовању наследних и ненаследних утицаја у развићу особина јединки. Потребно је</p>
<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи;</p> <ul style="list-style-type: none"> - направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; - предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин; - илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава; 	<p>Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину. Заштита живих бића и животне средине. Пројекат очувања природе у мом крају. Дивље животиње као кућни љубимци - да или не. Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као храна и могући преносиоци болести, отровне животиње).</p>	<p>разјаснити да се особине једне јединке развијају под утицајем наследних фактора које је она добила од родитеља и, истовремено, под утицајем животних услова у којима се њено развиће одвија.</p> <p>Препорука је да се часови намењени реализацији исхода из области Живот у екосистему изводе што чешће ван учионице у природном окружењу (школском дворишту или на неком другом терену), где би ђаци самостално или у групама проучавали жива бића, прикупљали</p> <p>податке, осмишљавали и реализовали еколошке</p>
<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања. 	<p>Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напаци. Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и здравље.</p>	

		Промене у пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе.	пројекте. Пројекте могу да осмисле на почетку школске године, да их реализују током читаве
			године, а на часовима предвиђеним за ову област да представе резултате. Област Јединство грађе и функције као основа живота - акценат је на ученичком истраживању спољашњих особина живих бића из непосредног
			окружења и њиховом односу са условима средине у којој живе (нпр. за живот у воденој и копненој средини жаба, комарац, вилин коњиц итд; за живот у води речна шкољка, речни рак, шаран, штука, локвањ, дрезга, нека алга итд; за живот на копну човек, срна, пас, мачка, јазавац, слепи миш, сова ушара, кокошка, шумски мрав, стрижибуба, храст, смрча, дивља ружа, љубичица, хајдучка трава, камилица, ливадарка итд; за живот

ОБЛАСТ		МЕСЕЦ										ОБРАД А	УТВРЂ .	ОСТАЛО	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	Порекло и разноврсност живота	*	*	*	*						*	15	13	4	32
2.	Јединство грађе и функције као основе живота				*	*					*	4	4	3	11
3.	Наслеђивање и еволуција						*				*	3	2	1	6
4.	Живот у екосистему							*	*	*		7	4	2	13
5.	Човек и здравље									*	*	5	3	2	10
УКУПНО:												34	26	12	72

			<p>под земљом кртица, ровац, кишна глиста итд;) због чега у препорученим садржајима нема морских организама. Ако су ученици заинтересовани</p> <p>за њих, јер их срећу у нпр. географији или научно-популарним емисијама, наставник треба да одговори њиховим образовним потребама.</p>
--	--	--	---

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА

1.Порекло и разноврсност живота

БИ.1.1.1. БИ.1.1.3.

БИ.1.6.1, БИ.1.6.3,

БИ.2.1.1. БИ.2.1.2.

БИ.2.6.1, БИ.2.6.2,

БИ.3.6.2.

2.Јединство грађе и функције као основе живота

БИ.1.2.3. БИ.1.6.1.

БИ.1.6.3. БИ.2.2.3.

БИ.2.6.3. БИ.3.2.3.

БИ.3.6.1.

3. Наслеђивање и еволуција

БИ.1.3.1.БИ.1.3.2.

БИ.1.3.4.БИ.1.6.1.

БИ.1.6.3.БИ.2.3.3.

БИ.2.3.4. БИ.2.6.3.

БИ.3.6.1.

БИ.3.3.3.

4. Живот у екосистему

БИ.1.4.2.БИ.1.4.3.

БИ.1.4.4.БИ.1.6.1.

БИ.2.4.4.БИ.2.6.2.

БИ.3.4.2. БИ.3.4.4.

БИ.3.6.1

5. Човек и здравље

БИ.1.5.2.БИ.1.5.3.

БИ.1.6.1.БИ.2.5.2.

БИ.2.5.3.БИ.2.6.1.

БИ.2.6.2.БИ.3.5.3.

БИ.3.5.4.БИ.3.5.5.

БИ.3.6.1

СТАНДАРДЕ НАВЕСТИ СА ТУМАЧЕЊИМА Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.

1. ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА

У области особине живих бића ученик/ученица:

БИ.1.1.1 уме да наведе основне карактеристике живог света

БИ.1.1.2. разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима

БИ.1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња

БИ.1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих

БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе

2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА

У области јединство грађе и функције као основа живота ученик/ученица:

БИ.1.2.1. зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије

БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих

ћелија

БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма

БИ.1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси

БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном

БИ.1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање)

БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином

3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА

У области наслеђивање и еволуција ученик/ученица:

БИ.1.3.1. разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте

БИ.1.3.2. зна основне појмове о процесима размножавања

БИ.1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал

БИ.1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома

БИ.1.3.5. зна основне принципе наслеђивања

БИ.1.3.6. зна како делују гени и да се стечене особине не наслеђују

БИ.1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће

БИ.1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи

БИ.1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа

БИ.1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама

4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ

У области живот у екосистему ученик/ученица:

БИ.1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште - биотоп, животна заједница - биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима

БИ.1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације

БИ.1.4.3. уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота)

БИ.1.4.4. препознаје животне услове који владају у карактеристичним екосистемима Србије и најважније представнике врста које их насељавају

БИ.1.4.5. препознаје основне последице развоја човечанства на природу (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене) и најважније врсте загађивања воде, ваздуха, земљишта

БИ.1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад)

БИ.1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата)

БИ.1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења

5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ

У области човек и здравље ученик/ученица:

БИ.1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава

БИ.1.5.2. разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране

БИ.1.5.3. разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца, домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима

БИ.1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на

заразне болести (епидемије и пандемије)

БИ.1.5.5. препознаје основне знаке поремећаја функције појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару

БИ.1.5.6. разуме предности и недостатке употребе додатака у храни и исхрани (конзерванси и неконтролисана употреба витамина, антиоксиданата, минерала итд.) и опасности до којих може да доведе неуравнотежена исхрана (редукционе дијете, претерано узимање хране и сл.) и познаје основне принципе правилног комбиновања животних намирница

БИ.1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно утичу на здравље човека

БИ.1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора)

БИ.1.5.9. разуме да постоје полне болести, познаје мере превенције и могуће путеве инфекције, као и њихове негативне последице на здравље

БИ.1.5.10. зна да постоје природне промене у понашању које настају као последица физиолошких промена (пубертет, менопауза), зна да у адолесцентом добу могу да се појаве психолошки развојни проблеми (поремећаји у исхрани, поремећаји понашања,

поремећаји сна и сл.)

БИ.1.5.11. разуме одговорност и опасност превременог ступања у сексуалне односе и разуме зашто абортус у доба развоја има негативне последице на физичко и ментално здравље

БИ.1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима)

БИ.1.5.13. зна како се треба понашати према особи која болује од болести зависности или је ХИВ позитивна

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

1. ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА

У области особине живих бића ученик/ученица:

БИ.2.1.1. примењује критеријуме за разликовање живог од неживог на карактеристичном биолошком материјалу (препаратима, огледима)

БИ.2.1.2. познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима

БИ.2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу

њихових својстава до нивоа кола/класе

БИ.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме

2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА

У области јединство грађе и функције као основа живота ученик/ученица:

БИ.2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.)

БИ.2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа

БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека

БИ.2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам

БИ.2.2.5. разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје

БИ.2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање

БИ.2.2.7. познаје термин хомеостаза и зна да објасни шта он значи

БИ.2.2.8. зна да је неопходна координација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију

БИ.2.2.9. зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе

3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА

У области наслеђивање и еволуција ученик/ученица:

БИ.2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања

БИ.2.3.2. разуме механизам настанка зигота

БИ.2.3.3. разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима

БИ.2.3.4. зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина

БИ. 2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма

БИ. 2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине

4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ

У области живот у екосистему ученик/ученица:

БИ.2.4.1. употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи

БИ.2.4.2. зна и правилно именује делове екосистема, заједница и популација и зна да опише везе између делова

БИ.2.4.3. уме да на разноврсним примерима одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација

БИ.2.4.4. зна да у природи постоји кружење појединих супстанци (воде, угљеника и азота)

БИ.2.4.5. препознаје различите биоме и зна њихов основни распоред на земљи

БИ.2.4.6. препознаје животне услове који владају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне представнике врста које их насељавају

БИ.2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини

БИ.2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије

БИ.2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова)

5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ

У области човек и здравље ученик/ученица:

БИ.2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља

БИ.2.5.2. разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница

БИ.2.5.3. зна како се чува хранљива вредност намирница

БИ.2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека

БИ.2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.)

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

1. ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА

У области особине живих бића ученик/ученица:

БИ.3.1.1. примењује критеријуме за разликовање живог од неживог у граничним случајевима и у атипичним примерима (вируси, делови организама, плодови и сл.)

БИ.3.1.2. уме да објасни зашто је нешто класификовано као живо или као неживо

БИ.3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима

БИ.3.1.4. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група

БИ.3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама

2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА

У области јединство грађе и функције као основа живота ученик/ученица:

БИ.3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека

БИ.3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност

БИ.3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције

БИ.3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање

БИ.3.2.5. разуме сличности и разлике у интеграцији грађе и функције јединке током животног циклуса

БИ.3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који

информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње

равнотеже (улога нервног система)

БИ.3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који

реагују на промене у околини и карактеристике органа који враћају организам у равнотежу

онда када је из ње избачен (стресно стање - улога ендокриног система)

БИ.3.2.8. зна и разуме које су последице стресног стања за организам

3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА

У области наслеђивање и еволуција ученик/ученица:

БИ.3.3.1. разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба

БИ.3.3.2. разуме да полне ћелије настају од посебних ћелија у организму

БИ.3.3.3. зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији

БИ.3.3.4. зна да је број хромозома у ћелији карактеристика врсте

БИ.3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у

популацијама, доводе до еволуције

БИ.3.3.6. разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих

популација и популација других врста

4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ

У области живот у екосистему ученик/ученица:

БИ.3.4.1. уме да објасни како различити делови екосистема утичу један на други као и међусобне односе популација у биоценози

БИ.3.4.2. разуме да се уз материјалне токове увек преноси и енергија и обратно и интерпретира односе исхране у екосистему (аутотрофне, хетеротрофне, сапротрофне животне комплексе, ланце исхране и трофичке пирамиде)

БИ.3.4.3. разуме значај кружења појединих супстанци у природи (воде, угљеника и азота)

БИ.3.4.4. разуме просторну и временску организацију животних заједница и популација

БИ.3.4.5. предвиђа на основу задатих услова средине тип екосистема који у тим условима настаје

БИ.3.4.6. познаје механизме којима развој човечанства изазива промене у природи (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене)

БИ.3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета

БИ.3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете

5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ

У области човек и здравље ученик/ученица:

БИ.3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести

БИ.3.5.2. познаје основне принципе лечења заразних и других болести

БИ.3.5.3. разуме основне биолошке процесе који леже у основи физиолошки правилне исхране

БИ.3.5.4. познаје главне компоненте намирница и њихову хранљиву вредност

БИ.3.5.5. познаје симптоме и главне карактеристике болести метаболизма и узроке због којих настају (гојазност, анорексија, булимија, шећерна болест)

БИ.3.5.6. разуме механизме поремећаја функције појединих органа

БИ.3.5.7. познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности

БИ.3.5.8. разуме механизме стресног стања и утицај јаким негативних емоција на физиолошке процесе у организму и на понашање појединца

6. ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ И ЕКСПЕРИМЕНТ

Заједничка област за предмете природних наука: Биологију, Физику и Хемију.

У области посматрање, мерење и експеримент на основном нивоу ученик/ученица:

БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)

БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату

БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада

БИ.1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника

У области посматрање, мерење и експеримент на средњем нивоу ученик/ученица:

БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату

БИ.2.6.2. зна шта је грешка инструмента и прецизност мерења и уме по упутству да калибрише инструмент

БИ.2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата

БИ.2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату

У области посматрање, мерење и експеримент на напредном нивоу ученик/ученица:

БИ.3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података

БИ.3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за

упис резултата

БИ.3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз

детаљан извештај

БИ.3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више

фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак

БИ.3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и

извести о експерименту на примеру који сам одабере

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: истраживање, разноврсност живих бића, прилагођеност на услове животне средине, варијабилност у оквиру врсте, наследне особине, брига о живим бићима и животној средини.

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА: презентује, организује, демонстрира, објашава, координира, подстиче на повезивање садржаја...

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА: слушају, размишљају, истражују, графички приказују, демонстрирају, закључују, сарађују...

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ : У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукти учења. Да би вредновање било објективно и у функцији учења, потребно је ускладити нивое циљева учења и начине оцењивања.

Ниво циља учења	Одговарајући начин оцењивања
Памтити (навести, препознати, идентификовати...)	Објективни тестови са допуњавањем кратких одговора, задаци са означавањем, задаци вишеструког избора, спаривање појмова.
Разумети (навести пример, упоредити, објаснити, препричати...)	Дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, есеји.
Применити (употребити, спровести, демонстрирати...)	Лабораторијске вежбе, проблемски задаци, симулације.
Анализирати (систематизовати, приписати, разликовати...)	Дебате, истраживачки радови, есеји, студије случаја, решавање проблема
Евалуирати (проценити, критиковати, проверити...)	Дневници рада, студије случаја, критички прикази, проблемски задаци.
Креирати (поставити хипотезу, конструисати, планирати...)	Експерименти, истраживачки пројекти.

Такође, потребно је ускладити оцењивање са његовом сврхом.

Сврха оцењивања	Могућа средства оцењивања
Оцењивање наученог (сумативно)	Тестови, писмене вежбе, извештаји, усмено испитивање, есеји.
Оцењивање за учење	Посматрање, контролне вежбе, дијагностички тестови, дневници рада, самоевалуација, вршњачко

(формативно)	оцењивање, практичне вежбе.
--------------	-----------------------------

У вредновању наученог, поред усменог испитивања, најчешће се користе тестови знања. На интернету, коришћењем кључних речи *outcome assessment (testing, forms, descriptiv/numerical)*, могу се наћи различити инструменти за оцењивање и праћење.

У формативном оцењивању се користе различити инструменти, а избор зависи од врсте активности која се вреднује. Када је у питању нпр. практичан рад (тимски рад, пројектна настава, теренска настава и слично) може се применити табела у којој су приказани нивои постигнућа ученика са показатељима испуњености. Наставник треба да означи показатељ који одговара понашању ученика

Прилагођавање:

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка: - просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...) - што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима - размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи... - коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја - и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ДОДАТНА НАСТАВА

ОБЛАСТ	БРОЈ ЧАСОВА
Порекло и разноврсност живог света	6
Јединство, грађа и функција као основа живота	4

Наслеђивање и еволуција	3
Живот у екосистему	2
Човек и здравље	1

ДОПУНСКА НАСТАВА

ОБЛАСТ	БРОЈ ЧАСОВА
Порекло и разноврсност живог света	6
Јединство, грађа и функција као основа живота	4
Наслеђивање и еволуција	4
Живот у екосистему	1
Човек и здравље	1

Техника и технологија

ФОНД ЧАСОВА	недељно	2
	годишње	72
ЦИЉ	Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Животно и радно окружење	<p>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање; • разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју; • наводи занимања у области технике и технологије; • процењује сопствена интересовања у области технике и технологије; • организује радно окружење у кабинету; • правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу 	<p>Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења; Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије; Правила понашања и рада у кабинету; Организација радног места у кабинету и примена мера заштите на раду; Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу;</p>	<p>Компетенције / Корелација</p> <p>Тема - Животно и радно окружење</p> <p>Компетенција за целоживотно учење; Еколошка компетенција; Естетска компетенција; (Активност: Представити шта доноси непознавање, а шта познавање техничко – технолошких достигнућа. Припремљена правила понашања у техничком кабинету – активна улога ученика и уз примену</p>

Саобраћај	<ul style="list-style-type: none"> • процени како би изгледао живот људи без саобраћаја; • класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени; • наводи професије у подручју рада саобраћаја; • направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија; • разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила; • правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају; • користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима; • аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник; • повеже место седења у аутомобилу с узрастом ученика; • одговорно се понаша као путник у возилу; • показује поштовање према другим учесницима у саобраћају; • анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла 	<p>Улога, значај и историјски развој саобраћаја; Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени; Професије у подручју рада саобраћаја; Употреба информационих технологија у савременом саобраћају; Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања; Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарске симулације и саобраћајни полигон; Обавезе и одговорности деце као учесника у саобраћају; Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима;</p>	<p>мултимедијал, указати на правилну употребу и евентуалне последице у случају непридржавања упустава за коришћење и неисправности техничких апарата у домаћинству)</p> <p>Корелација: Природа и друштво; Историја; Биологија;</p> <p>Тема - Саобраћај:</p> <p>Копентенција за целоживотно учење; Одговоран однос према здравља; Еколошка компетенција; Рад са подацима и информацијама; (Активност: За реализацију наставних садржаја треба користити мултимедије, а за практично увежбавање могу се користити полигон у оквиру школе или саобраћајне макете.</p>
Техничка и дигитална писменост	<ul style="list-style-type: none"> • самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет; • правилно чита технички цртеж; • преноси податке између ИКТ уређаја; • примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару; • користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима; • користи интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима; • преузима одговорност за рад; 	<p>Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, гумица, троугаоници, шестар); Формати цртежа (А3, А4); Рзмера; Типови и дебљине линија (пуна дебела линија, пуна танка линија, извучена слободном руком, испрекидана линија, црта-танка-црта танка линија);</p>	<p>Ученици имају прилику да упознају разне професије у области регулисања друмског саобраћаја и могућности и процене сопствених потенцијала у вези са тим професијама)</p> <p>Корелација: Природа и друштво;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер. 	<p>Геометријско цртање (цртање паралелних правих, цртање нормале на дату праву, цртање углова помоћу лењира и троугаоника); Елементи котирања (помоћна котна линија, котна линија, показна линија, котни завршетак, котни број – вредност); Цртање техничког цртежа са елементима (типови линија, размера и котирање); Пренос података између ИКТ уређаја (рачунар, таблет, smartphone, дигитални фотоапарат); Апликација за дигиталну обраду слике; Операције подешавања осветљености и контраста слике; Промена величине/резолюције слике, издвајање дела слике; Креирање документа у програму за обраду текста; Форматирање текста, уметање слике и графике; Интернет претрага и приступ online ресурсима;</p>	<p>Историја; Географија;</p> <p>Тема - Техничка и дигитална писменост</p> <p>Компетенција за целоживотно учење; Естетска компетенција; Дигитална компетенција; Рад са подацима и информацијама; (Активност: Инсистирати на правилном коришћењу прибора за техничко цртање – паралелне линије, нормалне линије, кружнице. Потребно је да сваки ученик самостално нацрта једноставан технички цртеж у одређеној размери користећи одговарајуће врсте линија као и елементе котирања. Правилно и безбедно коришћење дигиталних уређаја (рачунар, лаптоп, таблет, мобилни телефон, тв, дигитални фотоапарат) а потом на овладавање вештина обраде дигиталне слике на рачунару у циљу стицања одговарајућих компетенција које се односе на документовање и дизајн. Ово је једна од основних вештина које су неопходне у стицању општих</p>
<p>Ресурси и производња</p>	<ul style="list-style-type: none"> • повезује својства природних материјала са применом; • објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже; • сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета; 	<p>Природни ресурси на земљи: енергија и материјали; Управљање отпадом (рециклажа, заштита животне</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> • правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега); • направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом; • самостално израђује једноставан модел. 	<p>средине); Врсте, својства и примена природних материјала; Технологија прераде и обраде дрвета; Технологија прераде и обраде коже; Текстилна технологија; Технологија производње папира; Поступци ручне обраде и спајања папира, текстила, коже и дрвета – сечење/резање, спајање, (лепљење) и заштита (лакирање); Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање папира, текстила, коже и дрвета – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега;</p>	<p>предузетничких компетенција)</p> <p>Корелација: Математика; Информатика и рачунарство; Ликовна култура;</p> <p>Тема - Ресурси и производња</p> <p>Компетенција за целоживотно учење; Предузетничка компетенција; Естетска компетенција; Еколошка компетенција; (Активност: Поступно увођење ученика у рад са алатом при извођењу разних операција мења суштински карактер наставе технике и технологије – обрада материјала тако постаје средство креативног изражавања, а не циљ у настави технике и технологије.</p>
<p>Конструкторско моделовање</p>	<ul style="list-style-type: none"> • самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и интернет сервисе; • одабира материјале и алате за израду предмета/модела; • мери и обележава предмет/модел; • ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате; • користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења; • самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ; • показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха; • планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова; 	<p>Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата; Приказивање идеје, поступака израде и решења производа; Тимски рад и подела задужења у тиму;</p>	<p>Тема - Ресурси и производња</p> <p>Компетенција за целоживотно учење; Предузетничка компетенција; Естетска компетенција; Еколошка компетенција; (Активност: Поступно увођење ученика у рад са алатом при извођењу разних операција мења суштински карактер наставе технике и технологије – обрада материјала тако постаје средство креативног изражавања, а не циљ у настави технике и технологије. Приликом вежбања са алатом и при обради материјала потребно је да ученици исказују своје идеје самостално.)</p> <p>Корелација: Природа и друштво; Математика; Ликовна култура; Географија;</p> <p>Тема - Конструкторско</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • активно учествује у раду пара или мале групе у складу с улогом и показује поштовање према сарадницима; • пружи помоћ у раду другим ученицима; • процењује остварен резултат и развија предлог унапређења 		<p>моделовање</p> <p>Вештина сарадње;Решавање проблема;Естетска компетенција; Дигитална компетенција; Предузетничка компетенција (Активност: Ученици самостално истражују информације за пројектни задатак користећи информационо-комуникационе технологије; налазе решења, формирају идеју, израђују техничку документацију, планирају и реализују сопствени производ. Идентификација и избор материјала и алата за реализацију пројекта врши се уз подршку наставника. Препорука је да се користе материјали и технологије које су ученици упознали у претходној области. Ученици самостално врше мерења и обележавања. По завршетку, ученици самостално представљају предмет/модел, усмено образлажући ток реализације, процењујући оствареност резултата и предлог унапређења.)</p> <p>Корелација: Математика;</p>

Информатика и рачунарства;
Ликовна култура;

Начин коришћења ресурса школе
и локалне средине у остваривању
исхода: Посете музејима технике,
сајмовима и обиласке
производних и техничких
објеката треба остваривати увек
када за то постоје услови, ради
показивања савремених
техничких достигнућа,
савремених уређаја, технолошких
процеса, радних операција

Начин коришћења ИКТ у
настави: Употреба ИКТ уређаја у
настави (рачунар, таблет,
smartphone, дигитални
фотоапарат)

ОБЛАСТ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂ.	ОСТАЛО	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	Животно и радно окружење	6	/	/	/	/	/	/	/	/	/	4	/	2	6
2.	Саобраћај	2	10	2	/	/	/	/	/	/	/	6	/	8	14
3.	Техничка и дигитална писменост	/	/	4	8	2	2	/	/	/	/	6	/	10	16
4.	Ресурси и производња	/	/	/	/	/	6	10	4	/	/	8	/	12	20
5.	Конструкторско моделовање	/	/	/	/	/	/	/	4	8	4	2	/	14	16
УКУПНО:												26	/	46	72

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ

Наставне теме	Кључни помови
---------------	---------------

	Животно и радно окружење	Техника; Технологија; Технички уређаји; Радни процес; Индустијска револуција; Занимања у области тенике и технологије; Радно место; Технички кабинет; Пројекат; Организација рада; Мере заштите на раду;	
	Саобраћај	Саобраћај; Саобраћајни системи; Учесници у саобраћају; Саобраћајна правила и прописи; Систем друмског саобраћаја; Средства друмског саобраћаја; Кретање пешака у саобраћају; Тротоар; Пешачки прелаз; Семафор; Саобраћајни полицајац; Саобраћајни знакови; Систем железничког саобраћаја; Систем водног саобраћаја; Систем ваздушног саобраћаја; Занимања у саобраћају; Информационе тенхнологије у саобраћају; Саобраћајна сигнализација; Вертикална и хоризонтална сигнализација; Гугл мапе; Навигациони систем; Системи за надзор саобраћаја;	
	Техничка и дигитална писменост	Идеја; Скица; Прибор за техничко цртање; Врсте оловака; Врсте линија; Формати цртежа; Техничко писмо; Котирање; Размера; Радионички цртеж; Дигитална писменост; ИКТ уређаји; меморијски штапић; Пренос података; Дигитална обрада слике; Креирање документа;; Интернет; Претраживачи;	

		On-line ресурси	
	Ресурси и производња	Природна богатства; Природни ресурси; Екологија ; Технички материјали; Технологија; Обрада; Техничко дрво; Дрвена грађа; Пилана; Прерада дрвета; Прерађевине од дрвета; Фурнир; Шпер-плоча; Лесонит; Иверица; Панел плоча; Паркет; Бродски под; Папир; Врсте папира; Својства папира; Поступак добијања папира; Врсте картона; Текстил; Сировина; Природни материјали; Вештачки материјали; Ткање; Разбој; Алат и прибор за обраду материјала; Рециклажа материјала; Мобијусова петља;	
	Конструкторско моделовање	Алгоритам реализације сопствене идеје; Израда модела од папира, текстила, коже скаја, дрвета; Модели енергетских претварача; Моделовање саобраћајних средстава; Предузетништво; Руковођење; Менаџмент; Пројектни задатак; Презентациони плакат;	

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА**АКТИВНОСТ УЧЕНИКА**

Садржај и програма	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступци остваривања програма
Животно и радно окружење	6	прати излагање; активно слуша; учествује у разговору; одговара на питања (усмено, писмено); посматра и закључује; графички представља; учествује у вежби у Радној свесци	усмено излаже; објашњава; показује; подстиче на разговор; поставља питања (усмено, радна свеска); подстиче и мислено активира ученике; графички представља; задаје и објашњава вежбу у Радној свесци; прати и надгледа рад ученика	Монолошка метода Дијалогска метода (слободан разговор) Демонстративна метода Метода графичких радова

	Саобраћај	14	<p>прати излагање; активно слуша; учествује у разговору; одговара на питања (усмено, писмено) графички представља; посматра и закључује; увежбава поступак провере техничке исправности бицикла</p>	<p>усмено излаже; објашњава; показује; подстиче на разговор; поставља питања (усмено, радна свеска) графички представља; подстиче и мислено активира ученика; демонстрира (проверу техничке исправности бицикла) прати и надгледа рад ученика</p>	<p>Монолошка метода Дијалoшка метода (слободан разговор) Демонстративна метода Метода графичких радова</p>	
	Техничка и дигитална писменост	16	<p>прати излагање; активно слуша; учествује у разговору; одговара на питања (усмено, писмено); графички представља; учествује у вежби на рачунару; закључује и тражи решења; извршава коракe практичног рада</p>	<p>усмено излаже; објашњава; подстиче на разговор; поставља питања (усмено, радна свеска); графички представља; задаје и показује вежбу на рачунару; подстиче и усмерава; демонстрира (коракe практичног рада на рачунару)</p>	<p>Монолошка метода Дијалoшка метода (слободан разговор) Демонстративна метода Метода графичких</p>	

			на рачунару	прати и надгледа рад ученика	радова Практични рад на рачунару	
Ресурси и производња	20	<p>прати излагање; активно слуша; учествује у разговору; одговара на питања (усмено, писмено)</p> <p>графички представља ;</p> <p>учествује у изради вежбе; закључује и тражи решења; учествује у практичном раду (руковање алатом и прибором, израда и састављање модела); тражи техничка решења</p>	<p>усмено излаже; објашњава; показује; подстиче на разговор; поставља питања (усмено, радна свеска)</p> <p>графички представља;</p> <p>демонстрира и задаје вежбу;</p> <p>подстиче и мислено активира ученика; демонстрира (корак практичног рада, руковање алатом и прибором); подстиче ученике на тражење решења</p>	<p>Монолошка метода</p> <p>Дијалогска метода</p> <p>(слободан разговор)</p> <p>Демонстративна метода</p> <p>Метода графичких радова</p> <p>Практични рад и радионица</p>		

<p>Конструкторско моделовање</p>	<p>16</p>	<p>прати излагање; активно слуша; учествује у разговору; одговара на питања (усмено, писмено) графички представља; слободно се опредељује за пројекат; учествује у практичном раду (руковање прибором и алатом израда и састављање модела); креира рекламу за израђен производ; тражи техничка решења</p>	<p>усмено излаже; објашњава; показује; подстиче на разговор; поставља питања (усмено, радна свеска) графички представља; предлаже избор пројекта; подстиче самоиницијативност и креативност; демонстрира (кораке практичног рада, руковање прибором и алатом, креирање рекламе за израђен производ) подстиче ученика на тражење решења; прати и надгледа рад ученика</p>	<p>Монолошка метода Дијалогска метода (слободан разговор) Демонстративна метода Метода графичких радова Практични рад и радионица</p>
----------------------------------	-----------	---	--	---

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Наставник процењује претходне вештине које ученик поседује и прилагођава свој рад у правцу да се процес учења настави. У настави усмереној на учење, оцењивање је средство којим наставник прати напредак у учењу и знању и индикатор који показује у којој мери је ученик остварио очекиване исходе. Да би се то постигло потребно је оцењивање пажљиво испланирати узимајући у обзир све активности значајне у настави: залагање, интересовање, креативност, прецизност, тачност, уредност самоиницијативност, систематичност. Вредновање активности, уколико је тимски рад у питању, потребно је обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ ткз. вршњачко учење (формативно оцењивање – подржавање процеса учења),

Ученике оцењивати према резултатима које постижу у усвајању наставних садржаја; не треба одвојено оцењивати теоријска и практична знања, нити примењивати класично пропитивање ученика већ изводити оцене на основу сталног праћења рада ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је да наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу. На тај начин ученици ће бити подстакнути да промишљају о квалитету свог рада и начинима како га унапредити. (сумативно оцењивање – вредновање резултата учења)

Провера остварености прописаних циљева учења наставног предмета

Редни број наставне теме	Наставна тема	Редни број наставне јединице	Наставна јединица
1	Животно и радно окружење	3.	Иницијални тест
5	Конструкторско моделовање	70.	Завршни тест

Анализа иницијалног и завршног теста

Табеларни приказ постигнутих поена (у интервалу и процентима)

Опсег поена	1-3	4-6	7-8	9-10
Број ученика				
%				

Табеларни приказ броја ученика који су дали тачан одговор на 10 постављених питања

Редни број питања	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Број ученика (тачан одговор)										
%										

ПРЕПОРУЧЕНИ НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА УЧЕНИКУ СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА

Наставни садржаји предмета техника и технологија у 5. разреду реализује се кроз пет наставних тема и то:

- Животно и радно окружење
- Саобраћај
- Техничка и дигитална писменост
- Ресурси и производња
- Конструкторско моделовање

За ученике са изузетним способностима направила бих посебан план који би поред наставних садржаја програма технике и технологије за 5. разред садржао реализацију пројеката по алгоритму „ Од идеје до пласирања производа на тржиште „ који предвиђа:

- Прикупљање информација на интернету
- Представљање пројектне идеје
- Избор материјала и преношење мера на материјал
- Избор алата и израда модела
- Калкулација цене

У наставној теми „ Конструкторско моделовање“ од ових ученика би се захтевало веће ангажовање у изради пројектног задатка..

Ученицима би био омогућен рад и учешће у саобраћајној секцији.

ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРИПРЕМУ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА, КОЈИ СЕ СА ЗАКАШЊЕЊЕМ УКЉУЧУЈУ У ОБРАЗОВНИ ПРОГРАМ

Наставни садржаји предмета технике и технологије у 5. разреду реализује се кроз пет наставних тема и то:

- Животно и радно окружење
- Саобраћај
- Техничка и дигитална писменост
- Ресурси и производња
- Конструкторско моделовање

Препоруке за примену ИОП-а у 5. разреду обухватају:

- У наставној теми „Животно и радно окружење“ упознавање са основним занимањима у области технике и технологије и са мерама заштите и правилима понашања у техничком кабинету
- У наставној теми „Саобраћај“ упознавање основних саобраћајних система и изгледа саобраћајних знакова
- У наставној теми „ Техничка и дигитална писменост “ усвајање основних елемената техничког цртања (скица, врсте линија)
- У наставној теми: „Конструкторско моделовање “ израду једноставнијих модела од лако обрадивих материјала (папир, кожа, стиропор)

Ученицима би био омогућен рад и учешће у саобраћној секцији.

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Саобраћајна секција

Циљсаобраћајне секције је подстицање саобраћајног образовања и васпитања кроз усвајање правила и вештина, безбедног понашања у саобраћају, развијање саобраћајне културе и иницијативе ученика да у саобраћају на путевима учествују на начин који доприноси личној и поштој безбедности.

Задаци саобраћајне секције; Ученици треба да:

- упознају основне појмове у саобраћају
- науче основна правила и прописе кретања пешака и бициклиста у јавном саобраћају
- разликују изглед и значење саобраћајних знакова
- усвајање и развијање саобраћајне културе
- стичу знања о начинима регулисања друмског саобраћаја
- схвате хоризонталну и вертикалну сигнализацију у саобраћају
- упознају елементе полигона спретности
- оспособити ученике у техници вожње и кретања бициклом на полигону спретности
- стичу радне навике и оспособљавају се за сарадњу и тимски рад
- на основу знања о врстама делатности правилно одаберу своју будућу професију

Саобраћајна секција

I тема: Увод (4)

- Основни појмови у саобраћају
- Право управљања бициклом

II тема: Саобраћајни знаци (4)

- Изглед и значење знакова
- Правила поступања по саобраћајним знацима

III тема: Саобраћајна правила за бициклисте (4)

- Основна правила кретања бицикла
- Кретање бицикла (скретање, престројавање, обилажење)

IV тема: Пешак и бицикл у саобраћају (4)

- Правила – кретања пешака по и преко коловоза
- Вожња бицикла преко обележеног пешачког прелаза

V тема: Саобраћајна култура и безбедност (2)

- Посета и искуства саобраћајне полиције

VI тема: Регулисање саобраћаја (4)

- Регулисање саобраћаја светлосним саобраћајним знацима
- Регулисање саобраћаја знацима која дају овлашћена лица рукама и положајем тела

VII тема: Школско такмичење „Шта знаш о саобраћају“ (4)

- Организација школског такмичења „Шта знаш о саобраћају“
- Саобраћајна раскрсница – првенство пролаза

VIII тема: Практичне вежбе на полигону (4)

- Практично усвајање знања и технике кретања бициклом на полигону спретности

IX тема: Реалне саобраћајне ситуације (2)

- Саобраћајне ситуације – првенство пролаза регулисано правилима саобраћаја

X тема: „Саобраћајна патрола“ (4)

- Усавршавање технике кретања бициклом на полигону спретности и у саобраћају
-

Секција из технике и технологије

Циљсекције из технике и технологије је активно учешће ученика у техничком стваралаштву; реализовање сопствених идеја према сопственом плану рада чиме подстичу креативност и оригиналност.

Задацисекције техника и технологија; Ученици треба да:

- развију стваралачко мишљење
- усвоје претпоставке за свесну примену науке у техници и технологији
- прошире знања о елементима техничког цртања и просторног приказивања предмета
- примењују одговарајуће поступке обраде материјала кроз алгоритам
- оспособити ученике у руковању различитим средствима рада
- компонију елементе из области грађевинарства, машинства, електротехнике у функционалне целине
- науче да израде динамичке моделе у области аутомоделарства и бродомоделарства
- прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском извору
- науче да реализују своју идеју уз примену конструкторских комплета

Секција из технике и технологије

I тема: Увод (4)

- Техничко стваралаштво
- Просторно приказивање предмета

II тема: Практична израда модела по задатку (12)

- Димензионисање; Размера
- План и извођења радних операција
- Теоријска провера знања

III тема: Ваздухопловно моделарство (6)

- План радних операција

- Обликовање и састављање модела
- Теоријска провера знања

IV тема: Аутомоделарство (6)

- Компоновање и обликовање модела
- Провера функционалности модела
- Теоријска провера знања

V тема: Бродомоделарство (6)

- Компоновање и обликовање модела
- Провера функционалности модела
- Теоријска провера знања

VI тема: Конструкторско моделовање (2)

- Моделовање производних машина

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Ред. бр.	Назив наставне теме	Увод	Обрада	Понављање вежбање утврђивање	Систематизација	Евалуација, самоевалуација	Укупно
1	Информационо – комуникационе технологије	1	2	4	1	1	9
2	Дигитална писменост		3	1	1		5
3	Рачунарство	1	3	9	1	2	16
4	Пројектна настава		1	3	1	1	6
	Свега	2	9	18	4	3	36

Тематска структура годишњег програма

Предмет: Информатика и рачунарство – 5. разред

Наставна тема: ИНФОРМАЦИОНО – КОМУНИКАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ

Садржај (наставне јединице)	Циљеви, задаци (исходи)	Активности, методе	Средства	Евалуација, самоевалуација
-----------------------------	-------------------------	--------------------	----------	----------------------------

<ul style="list-style-type: none"> - Предмет изучавања информатике и рачунарства. - ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера. - Подешавање радног окружења. - Организација података. - Рад са сликама. - Рад са текстом. - Рад са мултимедијом. - Рад са презентацијама. 	<ul style="list-style-type: none"> - Наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу. - Правилно користи икт уређаје. - Именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја. - Прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса. - Прилагоди радно окружење кроз основна подешавања. - Креира дигиталну слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички). - Креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички). - Примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа. - Креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције 	<ul style="list-style-type: none"> - Навести примере примене ИКТ-а. - Мотивисати ученике да дискутују о могућности примене ИКТ-а из њихове перспективе, да опишу искуства у коришћењу дигиталних уређаја и наведу оно шта је њима важно код дигиталних уређаја: добар звук, боља фотографија, интернет, игрице. - Мотивисати их да коментаршу о начину на који њихови родитељи користе ИКТ уређаје. - Ученике информативно упознати са предметом изучавања Информатике и рачунарства и то навођењем примера који би њима били познати. - Објаснити појам <i>информационо – комуникационе технологије (ИКТ)</i>. - Увести појмове хардвер и софтвер. - Навести врсте рачунара и дигиталних уређаја које ученици користе, као и делове из којих се ти уређаји састоје: <ul style="list-style-type: none"> • тастатура, • миш, • екран, • екран осетљив на додир, • кућиште, • звучници и сл., наводећи њихову функцију. - Дискутовати са ученицима о њиховом искуству са хардвером и ИКТ уређајима. - Напоменути да у рачунару постоји меморија у којој се памте бројеви којима су описани текст, слика, звук... - Показати на примеру како би се нека слика кодирала бројевима. - Скренути пажњу на правилно руковање ИКТ уређајима. - Појам <i>оперативни систем</i> увести кроз повезивање претходног искуства ученика у коришћењу различитих дигиталних уређаја (кроз дискусију: нпр. који ОС користи мобилни телефон, навести примере: Android, Windows...). - Нагласити који оперативни систем користе рачунари на којима ће радити у школи. - Описати укратко улогу ОС, нагласити да препознаје и повезује делове рачунара и омогућава да користимо рачунар и друге дигиталне уређаје. - Кроз демонстрацију и личну активност ученика, скренути пажњу на правила која важе у кабинету и у раду са рачунарима и опремом (правилно укључивање, 	<ul style="list-style-type: none"> - Уџбеник; - Дигитални кабинет повезан на Интернет; - Штампач; - MS office; - OS Windows; - Paint; - InkScape. 	<ul style="list-style-type: none"> - Посматрање; - Праћење ангажовања ученика; - Белешке; - Задовољство ученика на часу; - Практичне вежбе на рачунару.
--	--	---	--	--

	<p>едитовања и форматирања (самостално и сараднички).</p> <ul style="list-style-type: none">- Сачува и организује податке.- Разликује основне типове датотека.	<p>пријављивање, коришћење, одјављивање и искључивање рачунара).</p> <ul style="list-style-type: none">- Увести појам „радна површина” оперативног система (направити паралелу код рачунара и других дигиталних уређаја).- Објаснити појмове икона, пречица, трака са задацима (навести елементе и њихову намену).		
--	---	---	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> - Увести појам „Контролна табла”, појаснити намену и начин покретања. - Без улажења у све детаље контролне табле, са ученицима у овом разреду урадити само најосновнија подешавања уређаја (миша, монитора...) и радног окружења (регионална језичка подешавања ОС-а, језик тастатуре СР ћирилица и латиница, јачина звука...). - Овде паралелно урадити све активности, према могућностима, и кроз основна подешавања на телефону јер су такви уређаји ученицима блиски. - Кроз конкретне примере објаснити појам датотеке и неопходност организације датотека у рачунару: чување и проналажење, премештање или брисање (поменути „Корпу за отпатке”). - Дискутовати са ученицима о врстама датотека (текст, бројеви, слике, звук, видео и мултимедија). - Показати ученицима да креирају и уреде дигиталне слике/цртеже коришћењем расположивих алата изабраног програма (селектовање, копирање, лепљење, промену величине слике, додавање и брисање облика, одсецање дела слике, чување, затварање, проналажење, дораду и чување продукта, као и алате за зумирање, унос текста, употребу „четкице”, „гумице” и сл.). - При раду са текстом применити основне алате за уређивање и обликовање текста (унос текста, додавање, брисање, копирање, селектовање, поравнање, промена фонта, боје, величине слова, уметање слика, инсистирати на примени правописа...). - Увежбати чување и штампање документа. - Снимање звука и видео-записа, сходно могућностима, започети демонстрацијом употребе уређаја: камера, микрофон, звучници, мобилни телефони, итд. - Обухватити најосновније технике у процесу снимања (покрени, заустави, сачувај, обриши) и репродукције (покрени, паузирај, заустави, пусти од почетка, подеси јачину звука). - У вежби чувања аудио/видео записа скренути пажњу на различите типове датотека у конкретном програму (нпр. <i>mp3</i>, <i>mp4</i>, <i>avi</i>, <i>midi</i>...). - При изради мултимедијалних презентација применити основне алате за уређивање и обликовање садржаја. У програму за израду мултимедијалних 		
--	--	---	--	--

		<p>презентација користити раније креиране звучне и видео записе.</p> <ul style="list-style-type: none">- Прилагодити тип датотеке изабраном програму (користити неки од расположивих програма за конверзију података).- Кроз разговор са ученицима и кроз примере развити појам добре презентације и начине представљања (колико је битан садржај, а не само форма).		
--	--	---	--	--

Корелација:

Енглески језик, Српски језик, Историја, Географија, Биологија, Математика, Ликовно.

Предмет: **Информатика и рачунарство – 5. разред**

Наставна тема: **ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ**

Садржај (наставне јединице)	Циљеви, задаци (исходи)	Активности, методе	Средства	Евалуација, самоевалуација
<ul style="list-style-type: none"> - Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин. - Правила безбедног рада на Интернету. - Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. - Заштита приватности личних података. - Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом. 	<ul style="list-style-type: none"> - Реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја. - Доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине. - Разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на Интернету као и да реагује исправно када дође у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем Интернета. - Приступа Интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај. - Информацијама на Интернету приступи критички. - Спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на Интернету и разуме значај ауторских права. 	<ul style="list-style-type: none"> - Појаснити ученицима шта значи коришћење ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин, и нагласити да то није обавеза само ИТ стручњака већ свих корисника. - Демонстрирати функције антивирусног програма и заштитног зида. - Анализирати са ученицима од каквог су материјала направљени ИКТ уређаји, као и да ли се такви материјали могу рециклирати и на које све начине се могу одлагати дигитални уређаји који нису у употреби, у циљу заштите животне средине. - Проверити са ученицима њихова досадашња искуства у коришћењу веб-прегледача (читача, браузерa). - Разговарати о сајтовима претраживачима и начинима претраге -Увести појмове аутор и ауторска права и навести основне лиценце. - Појаснити поступак претраге Интернета и одабир релевантних страница из приказаних резултата претраге: <ul style="list-style-type: none"> • (Како проналазимо, бирамо и преузимамо информације?) • Како стварамо (онлајн апликације)? • Како размењујемо информације и сарађујемо на Интернету?) - На унапред припремљеном скупу веб-страна кроз дискусију о процени информација пронађених на Интернету (публика којој је сајт намењен, аутор, тачност/ прецизност, објективност, актуелност и Интернет адреса) подстицати развој критичког мишљења ученика. - Упознати ученике са правилима понашања на Интернету (енг. <i>Netiquette</i>). За утврђивање и појашњавање ове теме, организовати квизове и радионице (на теме безбедно – небезбедно, пожељно – непожељно понашање на Интернету) као и симулације небезбедних ситуација са акцентом на то како је пожељно реаговати у датим ситуацијама (кроз играње улога и сл.). - Једна од активности за ученике, ради повезивања знања, може бити израда текстуалних докумената на тему: Моја правила понашања на Интернету, пет најважнијих правила за безбедан Интернет, како да Интернет постане 	<ul style="list-style-type: none"> - Уџбеник; - Дигитални кабинет повезан на Интернет; - Firewall; - Антивирус програм. 	<ul style="list-style-type: none"> - Посматрање; - Праћење ангажовања ученика; - Белешке; - Задовољство ученика на часу; - Практичне вежбе на рачунару.

	<p>- Препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем; као и да рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на Интернету.</p>	<p>сигурнији за децу, и сл.</p> <p>- У корелацији са другим предметима (физичко и здравствено васпитање) велику пажњу посветити томе како уређаји које свакодневно користе (рачунар, телефон, таблет...) могу лоше да утичу на њихово здравље при чему их треба водити ка ситуацијама на које их родитељи свакодневно подсећају (лоше држање, дуго гледање у екран,...).</p> <p>- Посебну пажњу посветити развоју свести код ученика о времену у току дана утрошеном на рад са технологијом и могућим развојем зависности од Технологије.</p>		
--	---	---	--	--

Корелација:

Енглески језик, Српски језик, Историја, Географија, Биологија, Математика, Ликовно, Физичко и здравствено васпитање.

Предмет: **Информатика и рачунарство – 5. разред**

Наставна тема: РАЧУНАРСТВО

Садржај (наставне јединице)	Циљеви, задаци (исходи)	Активности, методе	Средства	Евалуација, самоевалуација
<ul style="list-style-type: none"> - Увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика; - речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, „ако...онда”; - Увод у алгоритме аритметике: писмено сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам; - Увод у тему програмирања; - Радно окружење изабраног софтвера за визуелно програмирање; - Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком и видеом; - Програм – категорије, блокови наредби, 	<ul style="list-style-type: none"> - Изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке. - Схвати математичко-логички смисао речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, израза „ако...онда”. - Зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, еуклидов алгоритам) и интерпретира их. - Наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема. - Креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу. - Сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби. - Користи математичке операторе за израчунавања. - Објасни сценарио и алгоритам пројекта. - Анализира и дискутује 	<ul style="list-style-type: none"> - Увести појмове: програм и програмирање. - Демонстрирати готове анимације и рачунарске игре ради развијања свести и побуђивања мотивације да ученици сами могу да креирају своје игрице. - Одабрати пример игрице за анализу (на пример са портала www.code.org), као и друге мотивационе материјале из личних образовних извора) са циљем упознавања ученика са корацима у решавању једноставних проблемских задатака. - Увести појам алгоритма при решавању најједноставнијег проблема. - Искористити искуство које ученици имају као корисници технологије (рачунара, паметних телефона...) да би се направила јасна веза између процеса програмирања и коначног производа, игрица или анимација. - Истицати да се кроз учење програмирања и алгоритама, развијају стратегије за решавања животних проблема. - У међупредметној координацији са предметом математика, увести математичко- логичке појмове које леже у основи информатике и рачунарства: скуп, елементи, подскуп, једнакост скупова, празан скуп (са одговарајућим знацима). - Обновити Венове дијаграме; скуповне операције: унија, пресек, разлика и одговарајуће ознаке; речи: „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”; као и одговарајуће логичке везнике и њихову интерпретацију скуповним операцијама и релацијама. - Потребно је на разноврсним примерима користити одговарајуће симболе (знаке) и уочавати законитости скуповних и логичких операција. На подесним примерима илустровати математичко- логичку употребу речи: сваки, неки, или, и, не, следи (ако...онда). - Ученици усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање тврђења; правилно закључивање, правилно коришћење везника „и”, „или”, а нарочито „ако... онда”). - Наставити са даљим изграђивањем појмова: бројевни израз, променљива, израз 	<ul style="list-style-type: none"> - Уџбеник; - Дигитални кабинет повезан на Интернет; - Scratch 2; - FlowGorithm. 	<ul style="list-style-type: none"> - Посматрање; - Праћење ангажовања ученика; - Белешке; - Задовољство ученика на часу; - Практичне вежбе на рачунару.

<p>инструкције;</p> <ul style="list-style-type: none">- Програмске структуре (линијска, циклична, разграната).	<p>програм.</p> <ul style="list-style-type: none">- Проналази и отклања грешке у програму.	<p>с променљивом и придруживање, користећи при томе и термине израз, формула, исказ, алгоритам.</p> <ul style="list-style-type: none">- Уочавати примере једноставнијих (функцијских) зависности у разним областима (придруживање по датом правилу бројева – бројевима, бројева – дужима, бројева – површинама и др.), као и једноставнијих алгоритамских процедура (основни алгоритми за извођење рачунских операција сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидовог алгоритма).- Објаснити поступак ређања блокова.- Представити дејство наредбе „покрени” и описати какво дејство има на понашање објекта.- Напоменути да се једном поређани блокови инструкција могу више пута покренути.		
--	--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> - Објаснити зашто је погодно заменити кораке који се понављају одговарајућом блок наредбом (петља– блок „понављај”) - Објаснити употребу раздвајања (гранање– блок „ако је”) на наредбе које ће се извршити ако је испуњен услов. - Довести у везу поступак решавања задатка са писањем програма, и повезати појмове сценарио и алгоритам. - Увести појмове: <i>Објекат – лик</i> (библиотека објеката, подешавање особина и својства за избрани објекат), <i>Објекат – позорница</i> (библиотека позорнице, подешавање позадине позорнице, координатни систем сцене), <i>алати</i> (умножи, исеци– обриши, увећај, умањи) и <i>датотека програма</i> (најчешће се користи термин – ројекат). 		
--	--	--	--	--

Корелација:

Енглески језик, Математика.

Предмет: Информатика и рачунарство – 5. разред

Наставна тема: ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

Садржај (наставне јединице)	Циљеви, задаци (исходи)	Активности, методе	Средства	Евалуација, самоевалуација
<ul style="list-style-type: none">- Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења.- Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима.- Представљање резултата пројектног задатка.	<ul style="list-style-type: none">- Сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме,- прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака.- Одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта.- Наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка.- Вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.- Поставља резултат свог рада на Интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника.	<ul style="list-style-type: none">- <i>Фаза 1:</i> представљање тема, формирање група и одабир теме.- <i>Фаза 2:</i> Одабир материјала и средстава, разматрање додатне подршке предметног наставника у зависности од теме.- <i>Фаза 3:</i> Планирање времена и избор стратегије за решавање задатка у складу са роком за предају рада.- <i>Фаза 4:</i> Прикупљање и проучавање материјала, израда задатка и припрема за излагање.- <i>Фаза 5:</i> Представљање резултата пројектног задатка, дискусија и процена/самопроцена урађеног (наставник обезбеђује услове за што успешније излагање, усмерава дискусију и врши евалуацију урађеног са прецизном повратном информацијом).	<ul style="list-style-type: none">- Уџбеник;- Дигитални кабинет повезан на Интернет;- Scratch 2;- FlowGorithm;- MS Office;- OS Windows;- Paint;- InkScape.	<ul style="list-style-type: none">- Посматрање;- Праћење ангажовања ученика;- Белешке;- Задовољство ученика на часу;- Практичне вежбе на рачунару.

Корелација:

Енглески језик, Српски језик, Историја, Географија, Биологија, Математика, Ликовно, Физичко и здравствено васпитање.

**Временска структура годишњег програма
ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО - 5. разред**

Наставна тема	Месец	Р. бр. часа	Наставна јединица	Тип часа
ко м ун ик ац те хн ио ол н ог ф и ор м ац	Се пт е м	1	Предмет изучавања информатике и рачунарства	Увод
		2	ИКТ уређаји	Обрада
		3	Јединство хардвера и софтвера	Обрада
		4	Подешавање радног оружења	Вежбање
		5	Организација података	Вежбање
	О кт об	6	Рад са сликама	Вежбање
		7	Рад са текстом	Вежбање
		8	Рад са мултимедијом	Евалуација
		9	Рад са презентацијама	Систематизација
Д пи иг с ит м ал ен	Н ов е м	10	Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин	Обрада
		11	Правила безбедног рада на Интернету	Обрада
		12	Претраживање интернета, одабир резултата и преузимање садржаја	Вежбање
	Д ец е м	13	Заштита приватности личних података	Обрада
		14	Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом	Систематизација
		15	Увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика; речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, „ако...онда”	Увод
Ра чу на рс тв		16	Увод у алгоритме аритметике: писмено сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам	Обрада
		17	Увод у тему програмирања	Обрада
		18	Алгоритамски начин размишљања	Вежбање

	Јануар	19	Радно окружење програма „Scratch 2“	Обрада
		20	Положај лика на позорници (координатни систем)	Вежбање
		21	Виц (линијски програм)	Евалуација
	Фебруар	22	Корњача графика	Вежбање
	Мар	23	Понављање	Вежбање
		24	Одлучивање (гранање)	Вежбање
		25	Аритметичке операције и променљиве	Вежбање
		26	Квиз	Вежбање
		27	Листе	Вежбање
	Април	28	Квиз и листе	Понављање
		29	Чувај и Програмирај!	Евалуација
		30	Израда програма	Систематизација
Проектна настав	Мај	31	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења	Обрада
		32	Израда пројекта	Вежбање
		33	Израда пројекта	Вежбање
		34	Израда пројекта	Вежбање
	Ју	35	Представљање резултата пројектног задатка	Евалуација
		36	Представљање резултата пројектног задатка	Систематизација

Циљ и задаци

Циљ наставе и учења *информатике и рачунарства* је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Задаци образовно-васпитног рада:

- упознавање ученика са применом рачунара у различитим областима људске делатности;
- развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
- подстицање креативног рада на рачунару;
- упознавање ученика са правилном употребом ИКТ уређаја,
- упознавање ученика са поступком креирања дигиталне слике,
- упознавање ученика са основним поступцима едитовања дигиталних слика,
- упознавање ученика са критеријумима безбедног и небезбедног, пожељног и непожељног понашања на Интернету,
- оспособљавање ученика да самостално претражује информације у дигиталном свету,
- упознавање ученика са поступцима за заштиту личних података и приватности на Интернету,
- упознавање ученика са значајем ауторских права,
- упознавање ученика са скуповним операцијама,
- упознавање ученика са значајем алгоритама и поступком њиховог креирања,
- упознавање ученика са поступком креирања једноставнијих рачунарских програма у визуелном окружењу, -упознавање ученика са фазама креирања и презентације пројекта.

Оперативни задаци:

- упознавање ученика са графичким радним окружењем оперативног система;
- упознавање ученика са организацијом дискова, датотека и директоријума;
- упознавање ученика са подешавањем околине за рад на српском језику;
- упознавање ученика са основним програмима за рад у мултимедији;
- упознавање ученика са радом у програму за обраду текста;

оспособљавање ученика за самостално коришћење рачунарских програма.9

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Фонд: 126 часова

Циљ и задаци:

Циљ наставе и учења ФЗВ је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рад.

Општи задаци су:

- Стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе ФЗВ сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе ФЗВ буду у пуној мери реализовани,
- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела,
- Развој и усавршавање моторичких способности,
- Стицање моторичких умења, која су као садржаји утврђени програмом ФЗВ и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање,
- Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине ФЗВ дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја, формирање морално-вољних квалитета личности,
- Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада,
- Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Оперативни задаци:

- Усмерени развој основних моторичких способности: брзине, снаге, гипкости и координације;
- Стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом ФЗВ;
- Примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичења и сл.);
- Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем групним поистовећивањем и сл;

- Естетско изражавање покретом и кретањима и доживљавање естетских вредности;
- Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА

Ученик ће бити у стању да:

- Разуме сврху и значај вежбања, као и процесе у физичком вежбању
- Примењује правила игре
- Поштује правила понашања на и у објектима за вежбање
- Навија фер, чува себе и друге
- Одговорно се понаша према свим чиниоцима приликом вежбања
- Примени научено у ванредним околностима...

ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Ученик ће бити у стању да:

- Доведе у везу физичко вежбање и здравље
- Примени хигијенске мере пре, током и након вежбања
- Правилно се храни

- Препозна врсту повреде

- Чува животну средину током вежбања...

	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ РЕДОВНА НАСТАВА ФИЗИЧКОГ И ЗДРАВСТВЕНОГ ВАСПИТАЊА	2	72
ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ(секције) АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ КОРЕКТИВНО-ПЕДАГОШКИ РАД ШКОЛСКА И ДРУГА ТАКМИЧЕЊА	1,5	54

Наставни садржај	Број часова	Број часова обrade	Број часова увежбавања	Број часова провере	Број часова понављања
УВОДНИ ЧАС	1	1			
АТЛЕТИКА					

	20	5	10	5	/
ГИМНАСТИКА	20	8	9	3	/
ТЕСТИРАЊЕ	8	/	/	8	/
ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	3	3			
СПОРТСКА ИГРА	20	8	8	4	/
УКУПНО	72	25	27	20	/

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ

Наставни садржаји	Исходи	Садржаји
АТЛЕТИКА	<ul style="list-style-type: none"> - комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу. - доводи везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама. 	<p>Техника истрајног трчања,</p> <p>Техника спринтерског трчања,</p> <p>Техника високог и ниског старта,</p> <p>Скок у вис (прекорачна техника),</p> <p>Скок у даљ,</p> <p>Бацање лоптице.</p>
СПОРТСКА ИГРА РУКОМЕТ	<ul style="list-style-type: none"> - користи елементе технике у игри. - примењује основна правила рукомета у игри учествује на одељенским такмичењима. 	<p>Вођење лопте,</p> <p>Хватања и додавања лопте,</p> <p>Шутирања на гол,</p> <p>Финтирање,</p> <p>Принципи индивидуалне одбране,</p> <p>Основна правила рукомета/мини рукомета.</p>
ГИМНАСТИКА	<ul style="list-style-type: none"> - одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела. - користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама. - процењује сопствене могућности за вежбање у 	<p>Вежбе на тлу,</p> <p>Прескоци и скокови,</p> <p>Ниска греда,</p>

	гимнастици.	Гимнастички полигон.
ТЕСТИРАЊЕ И МЕРЕЊА	-упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак.	Батерија тестова.
ТЕОРИЈА	- објасни својим речима сврху и значај вежбања. - користи основну терминологију вежбања.	Реализује се кроз све наставне теме и садржаје, Уводни час, Последњи час.
Физичке способности;	- примени једноставне комплексе простих и опште припремних вежби. - Изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама.	Вежбе за развој снаге, Вежбе за развој покретљивости, Вежбе за развој аеробне издржљивости, Вежбе за развој брзине, Вежбе за развој координације.
Физичка и здравствена култура;	- наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље. - разликује здраве и нездраве начине исхране. - направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. - примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања. - препозна врсту повреде. - правилно реагује у случају повреде. Чува животну	- Наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље, - Разликује здраве и нездраве начине исхране, - Направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника, - Примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања, - Препозна врсту повреде, - Правилно реагује у случају повреде. Чува животну средину током вежбања.

		средину током вежбања.			
Наставни садржаји	Број часова	Активности ученика у васпитно-образовном раду	Активности наставника у васпитно –образовном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
АТЛЕТИКА	20	-ходање -трчање -вежбање -анализирање -такмичење	-дискусија -анализирање -објашњавање -показивање	-разговор -демонстрација -физичко вежбање	-разликује правилно од неправилног држања тела -развијање и усавршавање моторичких способности -изводи покрете у задатом смеру -вешто изводи једноставне форме природног кретања
ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА		-вежбање -анализирање	-анализирање -објашњавање -показивање - поређење	-демонстрација -физичко вежбање	-вешто изводи задате вежбе са реквизитима -уочава своје моторичке способности и особине,сличности и

И ТЛУ	20				разлике међу вршњацима - естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности
ТЕСТИРАЊЕ	8	- мерење	- мерење - анализирање - упоређивање	- физичко вежбање	- мерење физичких способности ученика
ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	3	- дискусија - истраживање	- дискусија - анализирање - објашњавање - показивање	- дискусија	- зна примере утицаја вежбања на здравље - разликује здраве и нездраве начине исхране - примењује здравствено хигијенске мере
СПОРТСКА ИГРА	20	- вежбање - анализирање - трчање - скакање - такмичење	- анализирање - поређење - показивање - објашњавање	- демонстрација - физичко вежбање - разговор	- познаје правила спортске игре и придржава их се - стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад

Редни број наставне теме	Наставна тема	Циљеви	Оперативни задаци	Могући стандарди
1.	Атлетика	Развијање здравствене културе, чување здравља и заштите природе и човекове околине.	Усвајање одређеног фонда моторичког знања и умећа, свастрани развој и усавршавање.	Ф.Б.1.1.3 Ф.Б.1.1.4 Ф.Б.1.1.7 Ф.Б.1.1.8 Ф.Б.1.1.9 Ф.Б.1.1.10
2.	Спортске игре	Задовољење примарних мотива ученика, посебно за кретањем, игром и такмичењем.	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха.	Ф.Б.1.1.1 Ф.Б.1.1.2 Ф.Б.1.2.4 Ф.Б.1.3.3 Ф.Б.1.3.4 Ф.Б.2.1.1 Ф.Б.2.1.2 Ф.Б.3.1.1 Ф.Б.3.1.2
3.	Гимнастика	Формирање морално-вољних квалитета личности, стицање и развијање свести о потреби здравља.	Развијање физичких способности, усвајање моторичких знања, умећа, навика и теоријско образовање.	Ф.Б.1.1.1.1 Ф.Б.1.1.1.2 Ф.Б.1.1.1.3 Ф.Б.1.1.1.4 Ф.Б.1.1.1.6 Ф.Б.1.1.1.7 Ф.Б.1.1.1.8 Ф.Б.1.1.1.9
4.	Мерење моторичких способности	Стимулисати телесни развој повећањем снаге мишића и даљим развојем способности.	Утицати на потребу за кретањем и развијањем координације гипкости и снаге.	Ф.Б.1.3.1 Ф.Б.1.3.2 Ф.Б.1.3.3 Ф.Б.1.3.4

5.	Остале активности	Упознавање са значајем физичког и здравственог васпитања.	Подстицање хармоничног развоја и правилног држања тела.	Ф.Б.1.2.1 Ф.Б.1.2.2 Ф.Б.1.2.3 Ф.Б.1.2.4
----	-------------------	---	---	--

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Ред. број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА / ОБЛАСТ	ИСХОД*	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ**	МЕСЕЦ												ОБ	УТ	СВЕГА	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ
				IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI						
1.	ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ	*Изводи разноврсна природна и изведена кретања и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама;	1)Компетенција за учење:Уме да процени сопствену успешност у учењу; идентификује тешкоће у учењу и зна како да их превазиђе. 7)Предузимљивост и оријентација ка	1			2	1		1	2	1	2	4	6	10	ФВ.1.2.1. ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.		

		*Примењује вежбе које подстичу раст и развој и правилно држање тела;	предузетништву У ме да идентификује и адекватно представи своје способности и вештине („јакe стране“)														4.
2.	АТЛЕТИКА	*Користи вежбе за развој и усавршавање моторичких способности; *Усвајио знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања; *Навија фер, чува себе и друге;	2)Одговорно учешће у демократском друштву: Залаже се за солидарност и учествује у хуманитарним активностима	2	4					2	4			4	8	12	ФВ.1.1.3. ФВ.1.1.4. ФВ.1.1.7. ФВ.1.1.8. ФВ.1.1.9. ФВ.1.1.10.
3.	ГИМНАСТИКА	*Разуме сврху и значај вежбања; *Доводи у везу	3) Естетичка компетенција: Покazuje осетљивост за естетску димензију у свакодневном			2	6	2	6	6				4	18	22	ФВ.1.1.11. ФВ.1.1.12.

		<p>физичко вежбање и здравље;</p> <p>*Примењује хигијенске мере пре, током и након вежбања;</p> <p>*Правилно се храни;</p> <p>*Препознаје врсту повреде;</p> <p>*Користи</p>	<p>животу и има критички однос према употреби и злоупотреби естетике.</p>													<p>ФВ.1.1.13.</p> <p>ФВ.1.1.14.</p> <p>ФВ.1.1.16.</p> <p>ФВ.1.1.17.</p> <p>ФВ.1.1.18.</p> <p>ФВ.1.1.19.</p>
4.	<p>СПОРТСКА ИГРА</p> <p>РУКОМЕТ</p>	<p>стечена умења, знања и навике у свакодневним условима живота и рада;</p> <p>*Чува животну средину током вежбања.</p> <p>Исходи се односе на све наставне</p>	<p>4) Комуникација Ученик користи на одговарајући и креативан начин језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне, техничке и уметничке дисциплине.</p> <p>б) Одговоран</p>	4	8					2	4	6	12	18		<p>ФВ.1.1.1.</p> <p>1.</p> <p>ФВ.1.1.2.</p> <p>2.</p> <p>ФВ.1.2.4.</p> <p>4.</p> <p>ФВ.1.3.3.</p> <p>3.</p> <p>ФВ.1.3.4.</p> <p>4.</p>

		области.	<p>однос према здрављу:Бира стил живота имајући на уму добре стране и ризике тог избора (нпр. активно бављење спортом, вегетаријанска исхрана).</p> <p>- Уме да пружи прву помоћ.</p> <p>9) Решавање проблема:Ученик проналази/осмишљава могућа решења проблемске ситуације.</p> <p>10) Сарадња:Доприноси постизању договора о правилима заједничког рада и придржава их се током</p>														ФВ.2.1. 1. ФВ.2.1. 2. ФВ.3.1. 1. ФВ.3.1. 2.
--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

			заједничког рада														
5.	МЕРЕЊЕ МОТОРИЧ КИХ СПОСОБН ОСТИ		8) Рад са подацима и информацијама: Користи табеларни и графички приказ података и уме да овако приказане податке чита, тумачи и примењује.	5							5		5	5	10		ФБ.1.3. 1 ФВ.1.3. 2. ФВ.1.3. 3. ФВ.1.3. 4.
УКУПНО				8	8	10	8	3	6	9	6	8	6	23	49	72	

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ И ОФА

Остваривање програма наставе ФЗВ је усмерено ка јасно дефинисаним исходима, тј. елементима који су ученици у стању да изврше по завршетку разреда.

Исходи се остварују кроз 3 области:

-физичке способности

-моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине

-физичка и здравствена култура

Број наст. теме	Наставни садржај	Број часова	Обука	Увежбавање	Провера	Технике оцењивања Ученичких постигнућа	Исходи
1	Уводни час	1	1	-	--	-	- објасни својим речима сврху и значај вежбања, - користи основну терминологију вежбања.
2	МАЛИ ФУДБАЛ	18	6	12	-	Практичне вежбе,	- користи елементе технике и примењује основна правила у игри.
3	АТЛЕТИКА	3	1	2		Практичне вежбе	- доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама.
4	РУКОМЕТ	7	-	7	-	Практичне вежбе	- користи елементе технике и примењује основна правила у игри.
5	СТОНИ ТЕНИС	7	4	3	-	Практичне вежбе	- користи елементе технике и примењује основна правила у игри.

	УКУПНО	36	12	24	-		
6	Активности у природи	8					
7	ТАКМИЧЕЊА	10	ТАКМИЧАРСКЕ ИГРЕ ИЗМЕЂУ ОДЕЉЕЊА.				
	УКУПНО	18					
	УКУПНО ОФА	54					

ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ

Ред. број наст. теме	НАСТАВНА ТЕМА / ОБЛАСТ	ИСХОД*	МЕЂУ-ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТНЕЦИЈЕ**	МЕСЕЦ												ОБ	УТ	С В Е Г А	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ
				IX	X	XI	XI I	I	II	III	IV	V	VI						
1.	ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ	*Разуме сврху и значај вежбања;	2) Одговорно учешће у демократском друштву: Залаже се за солидарност и учествује у хуманитарним активностима б) Одговоран однос према здрављу: Бира стил живота имајући на уму добре стране и ризике тог избора (нпр. активно бављење спортом, вегетаријанска исхрана). - Уме да пружи прву помоћ. 9) Решавање проблема: Ученик	1			1				1			1	1	3	4	ФВ.1.1.3. ФВ.1.1.4. ФВ.1.1.7. ФВ.1.1.8.	
2.	СПОРТСКЕ ИГРЕ: ФУДБАЛ РУКОМЕТ КОШАРКА ОДБОЈКА	*Доводи у везу физичко вежбање и здравље; *Примењује хигијенске мере пре, током и након вежбања;		3	4	5	4	1	4	4	3	4	2	4	30	34	ФВ.1.1.9. ФВ.1.1.10. ФВ.1.1.1.		
3.	ОНЛАЈН НАСТАВА ПЛАТФОРМА ГУГЛ УЧИОНИЦА	*Правилно се храни; *Препознаје врсту повреде; *Користи		2	2	2,5	1	0,5	2	1	1,5	2	1,5			16	16	ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2.	

	стечена умења, знања и навике у свакодневним условима живота и рада; *Чува животну средину током вежбања. Исходи се односе на све наставне области	проналази/осмишља ва могућа решења проблемске ситуације. 10) Сарадња: Доприно си постизању договора о правилима заједничког рада и придржава их се током заједничког рада															ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
УКУПНО:			6	6	7,5	6	1,5	6	6	4,5	6	4,5	5	49	54		

Наставни садржаји	Исходи	Обавезни и препоручени садржаји	Корелација са другим предметима	Активности ученика	Активности наставника
	– комбинује и користи	Техника истрајног		-вежбање	- демонстрација,

АТЛЕТИКА	достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу - доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама	трчања Техника спринтерског трчања Техника ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Бацање лоптице (до 200 г) Техника штафетног трчања (штафетне игре, начини измене палице и др.); Тробој- кроз одељењско такмичење применити три дисциплине које су ученици савладали (трчање, бацање, скокови		(ходање, трчање, скакање, бацање) -анализирање -такмичење	- објашњавање, -анализирање - дискусија
СПОРТСКА ИГРА РУКОМЕТ	– користи елементе технике у игри – примењује основна правила рукомета у игри учествује на унутар одељенским такмичењима	Вођење лопте, Хватања и додавања лопте, Шутирања на гол, Финтирање, Принципи индивидуалне одбране Основна правила рукомета/минирукомета		-вежбање (трчање, скакање, елементи са лоптом) -анализирање -такмичење	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија - суђење
	–одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим	Вежбе на тлу Прескоци и скокови Ниска греда		-вежбање (ходање, трчање,	демонстрација, - објашњавање, -анализирање

ГИМНАСТИКА	кретањима, изводи ротације тела – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри - процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици	Гимнастички полигон Висока греда		поскоци, окрети, колуту, прескоци, акробатика...) -анализирање -видеоприказ -графички приказ	- дискусија - асистирање
РИТМИКА И ПЛЕС	– изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу – игра народно коло – изведе кретања у различитом ритму – изведе основне кораке плеса из народне традиције других клтура	Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац“ Народно коло из краја „Ужичко“ Основни кораци друшвених плесова-валцер	Музичка култура	-вежбање (игра уз бројање, игра уз музику)	- демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија
ТЕСТИРАЊЕ И МЕРЕЊА	-упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	Батерија тестова		Ученици активно учествују у свим активностима и у батерији тестова	-Прати ученике, -мотивише их -уписују резултате тестова

ТЕОРИЈА	<ul style="list-style-type: none"> – објасни својим речима сврху и значај вежбања – користи основну терминологију вежбања 	<p>Реализује се кроз све наставне теме и садржаје</p> <p>Уводни час</p> <p>Последњи час</p>	Биологија	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - презентација 	<ul style="list-style-type: none"> - анализирање - дискусија - презентација
МАЛИ ФУДБАЛ	<ul style="list-style-type: none"> – изводи елементе фудбалске техмике – користи елементе технике у игри – примењује основна правила фудбала у игри – учествује на унутародељенским такмичењима -примењује основне елементе тактике у одбрани и у нападу 	<p>Вођење и контрола лопте Примање лопте и додавање лопте различитим деловима стопала</p> <p>Шутирање на гол</p> <p>Вежбе са два и три играча</p> <p>Основе игре у нападу и одбрани</p>		<ul style="list-style-type: none"> -вежбање (трчање, скакање, елементи са лоптом) -анализирање -такмичење 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија - суђење
ИЗЛЕТ	<ul style="list-style-type: none"> -примени основе оријентиринга и сналажења у природи -зна који су природни показатељи страна света (маховина) 	Шетња (у току школске године)	Биологија Географија	<ul style="list-style-type: none"> -ученици активно учествују у свим активностима током часа 	<ul style="list-style-type: none"> -прати ученике, -мотивише их
	<ul style="list-style-type: none"> -примени и поштује правила тимске и 	Такмичарске игре између одељења (у току			<ul style="list-style-type: none"> -објашњавање, -анализирање

ТАКМИЧЕЊА	спортске игре у складу са етичким нормама - прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом“	школске године)			- дискусија - суђење
РАДИОНИЦА	– разликује здраве и нездраве начине исхране, – направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања	Предавање о здравој исхрани и хигијени (у току школске године)	Биологија	-ученици активно учествују у свим активностима током часа -праве сопствени јеловник	- објашњавање, -анализирање - дискусија
Физичке способности	– примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама	Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине		Ученици активно учествују у свим активностима и у батерији тестова	-прати ученике, -мотивише их -уписују резултате тестова

<p>Физичка и здравствена култура</p>	<ul style="list-style-type: none"> – наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље – разликује здраве и нездраве начине исхране – направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. – примењује здравствено -хигијенске мере пре, у току и након вежбања – препозна врсту повреде – правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања 	<p>наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље</p> <ul style="list-style-type: none"> – разликује здраве и нездраве начине исхране – направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника – примењује здравственохигијенске мере пре, у току и након вежбања – препозна врсту повреде – правилно реагује у случају повреде чува животну средину током вежбања 	<p>– Биологија</p>	<ul style="list-style-type: none"> -презентација -пружање прве помоћи - дискусија 	<ul style="list-style-type: none"> -демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија - асистирање
<p>Ученици ослобођени од практичног дела наставе</p>	<ul style="list-style-type: none"> – наведе основна правила гимнастике, атлетике, рукомета – дефинише основна здравственохигијенска правила вежбања – презентује и анализира 	<ul style="list-style-type: none"> – суђење, вођење статистике, региструје резултат – прати ниво активности ученика на часу или такмичењима – припрема репортажу са спортских догађаја 		<ul style="list-style-type: none"> -суђење -вођење статистике -презентација 	<ul style="list-style-type: none"> демонстрација, - објашњавање, -анализирање - дискусија - асистирање

	информације о физичком вежбању, здрављу, спорту, историји спорта – учествује у организацији спортске недеље и школских такмичења	– буде ђак репортер на спортској недељи			
--	---	--	--	--	--

План остваривања програма физичког и здравственог васпитања (72 часа), као и 36 часова ОФА, обавља се кроз редовну наставу, и то 2 часа у распореду (односе се на физичко и здравствено васпитање), и 1 час седмично у зависности од временских услова и обавеза ученика као 7. час или у међусмени. 18 часова ОФА се реализује кумулативно кроз излете. Начин остваривања програма је наведен кроз табелу, усмерен је ка исходима.

ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ

ШИФРА СТАНДАРДА:

ПРВИ БРОЈ – НИВО ПОСТИГНУЋА

1. ОСНОВНИ НИВО
2. СРЕДЊИ НИВО
3. НАПРЕДНИ НИВО

ДРУГИ БРОЈ – ОБЛАСТ (САДРЖАЈНЕ ЦЕЛИНЕ)

1. ВЕШТИНЕ (УМЕЊА – МОТОРИЧКЕ НАВИКЕ)
2. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ
3. ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

ТРЕЋИ БРОЈ – ЈЕ РЕДНИ БРОЈ СТАНДАРДА У ОДРЕЂЕНОЈ ОБЛАСТИ НА ОДРЕЂЕНОМ НИВОУ

1. УСВОЈЕНЕ ВЕШТИНЕ, ЗНАЊА И УМЕЊА, ПОЗНАТ СМИСАО И ЗНАЧАЈ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА, ПОЗНАВАЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВИЛА И ПРИНЦИПА ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА ИЛИ ИГРЕ (ЗАВИСНО ОД ОБЛАСТИ)
2. УСВОЈЕНА ЗНАЊА О ФУНКЦИЈИ СПОРТСКЕ ИГРЕ ИЛИ ВЕЖБЕ, ОСПОСОБЉЕНОСТ ЗА ПРИМЕНУ У ПРАКСИ И ПОЗНАВАЊЕ ПРАВИЛА

ОСНОВНИ НИВО ПОСТИГНУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

НАСТАВНА ОБЛАСТ – АТЛЕТИКА

- *Правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат*
- *Зна терминологију, значај трчања*
- *Зна правилно да да скаче у вис техником «маказице»*
- *Зна терминологију скока у даљ*
- *Правилно баца куглу из места и мери дужину хица*
- *Зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом бацања кугле*

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ

Ученик/ученица, на свим справама и тлу правилно изводи вежбе, зна називе вежби и основе организације рада

- вежбе на тлу

Садржај: *колут напред преко препреке – са мањом фазом лета, став на глави уз помоћ, став на шакама уз мању помоћ, прамет странце упором у обе стране, два предмета странце повезано, колут напред летећи, припремне вежбе за прекопит.*

- прескок

Садржај: *разношка и згрчка – усавршавање (удаљенија даска и изразитије отварање у фази другог лета).*

- греда

Садржај:

ниска греда: скок суножним одскоком, доскок на једну ногу, друга је у предножењу; скок суножним одскоком, доскок на једну ногу, друга је у заножжењу; валцер корак, „галоп“; на средини греде, из положаја бочно саскок пруженим телом са окретом за 180°.

НАСТАВНА ОБЛАСТ - ПЛЕС

- *Ученик/ученица се правилно креће у ритму и темпу музике у простору основним облицима кретања*

НАСТАВНА ОБЛАСТ – СПОРТСКА ИГРА (РУКОМЕТ)

- *Ученик/ученица игра рукомет примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других*

Садржај: *Основни елементи технике: основни став у нападу и у одбрани, кретање у одбрани, скок у одбрани и у нападу, хватање и додавање лопте обема рукама, полазак и вођење лопте праволинијски и са предњом променом правца, шут на гол, шут са дистанце.*

Тактика: игра 1:1 са и без лопте, сарадња играча у нападу

- *Ученик/ученица зна функцију рукомета и основне појмове везане за рукометну игру.*

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

- *Ученик/ученица правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела*
- *Ученик/ученица зна утицај и значај вежби обликовања на организам, познаје поделу вежби и њихову терминологију*

ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

- *Ученик/ученица зна смисао физичког васпитања*
 - *Ученик/ученица зна утицај физичког вежбања*
 - *Ученик/ученица зна основне појмове везане за физичко вежбање*
 - *Ученик/ученица зна правила спортске игре кошарка:*
Саджај правила: лична и техничка грешка, неправилно вођење, кораци, 3", 5", преступ, враћање лопте у задње поље, убацивање лопте у игру и извођење аута.

ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА

- *Ученик/ученица испољава позитиван став према физичком вежбању у свакодневном животу*
- *Ученик/ученица испољава заинтересованост за физичко вежбање*
- *Ученик/ученица се доказује кроз физичко вежбање (позитиван однос према наставној обавези)*
- *Ученик/ученица испољава позитиван став према сарадњи са другима у реализацији различитих задатака физичког васпитања*

СРЕДЊИ НИВО ПОСТИГНУЋА ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

НАСТАВНА ОБЛАСТ – АТЛЕТИКА

- Ученик/ученица правилно изводи технику штафетног трчања
- Ученик/ученица зна правила за такмичење
- Ученик/ученица зна правилно да скаче у даљ техником «увинуће»
- Ученик/ученица зна правила за такмичење скока у даљ
- Ученик/ученица зна правила за такмичење скока у вис
- Ученик/ученица зна правилно баца куглу «леђном» варијантом технике
- Ученик/ученица зна правила такмичења у бацању кугле
- Ученик/ученица учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ

- Ученик/ученица на свим справама и тлу правилно изводи сложеније вежбе, чува и помаже, Ученик/ученица поштује сигурносна правил

- вежбе на тлу

Садржај: поновити вежбе и комбинације из петог разреда, став на шакама, колут напред уз помоћ, ученице мост напред уз помоћ, припремне вежбе за прекопит и прекопит напред на сунђер струњаче (салто напред згрченим телом).

- прескок

Садржај: разношка и згчка усавршавање, припремне вежбе за сконку и склонка.

- греда

Садржај: поновити вежбе из петог разреда, ходањем, трчањем, окретима и издржајима у одређеном положају треба да развијају осећај за равнотежу, ходање на греди и саскок пруженим телом са окретом за 90^0 .

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ПЛЕС

- *Ученик/ученица повезује просторно и временски плесне елементе у целину, изводи и реализује најмање један одабрани плес Валцер или народну игру («Моравац 2. варијанта» «Коло води Васа»,»Циганчица»)*

НАСТАВНА ОБЛАСТ СПОРТСКА ИГРА (РУКОМЕТ)

- *Ученик/ученица игра рукомет примењујући виши ниво технике, већи број правила једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других*
Садржај: Елементи технике : додавање лопте једном руком, вођење лопте, шут трокоракотом након пријема лопте, шутирање на гол.

Тактика: игра у нападу и одбрани, сарадња играча у контранападу, одбрана «човек на човека» и напад на ту одбрану

- *Ученик/ученица зна функцију и значај рукомета.*

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

- *Ученик/ученица правилно изводи и и показује више комплекса вежби обликовања*
- *Ученик ученица зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења*

ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

- Ученик/ученица зна терминологију
- Ученик/ученица зна да дозира оптерећење током вежбања

НАПРЕДНИ НИВО ПОСТИГНУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

НАСТАВНА ОБЛАСТ – АТЛЕТИКА

- Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања
- Ученик/ученица учествује на такмичењу у атлетском петобоју
- Зна атлетска правила неопходна за учествовање на такмичењу у атлетском петобоју

НАСТАВНА ОБЛАСТ ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ

- Ученик/ученица **ПРАВИЛНО ИЗВОДИ КОМБИНАЦИЈУ ВЕЖБИ НА ТЛУ**

- вежбе на тлу

Садржај: колут напред летећи са изразитом фазом лета (сунђер струњаче), став на шакама, издржај, колут напред, прекопит напред,

- прескок

Садржај: разношка и згрчка са изратитијом фазом лета

- греда

Садржај: залетом и једноножним одскоком наскок једном ногом (левом), десном у високо предножење, окрет за 90° , спуштање тела у упор чучећи, заножјење, усправ, одручити, два корака зибом почучњем, скок суножним одскоком и доскоком на једну ногу, слободна је у заножјењу, вага претклоном и заножјењем, усклон, валцер кораци до краја греде,

таласи у одручењу, окрет у успону за 180⁰ и једна дужина греде произвољна комбинација кретања, на крају греде саскок згрчено – бочно у односу на греду.

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ПЛЕС

- *Ученик/ученица самостално изводи сопствену композицију покрета и кретања уз музичку пратњу и успешно моторички у ритму и темпу реализује одабрани народни и друштвени плес, влада основама тренинга и учествује на такмичењу*
- *Зна терминологију плесова и систем такмичења*

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

- *Ученик/ученица саставља, правилно изводи и показује сложене комплексе вежби обликовања без реквизита или са њима*
- *Зна да саставља комплексе вежби обликовања и дозира оптерећење*
- *Ученик зна правила спортских игара*

ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

Начин праћења остварености програма:

У настави физичког васпитања се прати и вреднује:

- Стање моторичких способности - спроводи се у простору координације, статичке, репетитивне и експлозивне снаге, гибкости и издржљивости. Мерење се врши помоћу мерних инструмената (тестова) ваљаних и поузданих мерних карактеристика.

Мерење се спроводи уз увежбавање одређеног програмског задатка, како се не би губило расположиво време за вежбање, а динамика је утврђена упутством.

- Достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика - спроводи се према утврђеним минималним образовним захтевима.

- Однос ученика према раду - прати се током целе школске године и то: кроз контролу уредности ношења и хигијене опреме за вежбање, редовног присуствовања на часовима физичког васпитања, доследног извршавања радних задатака, ангажовања у спортском животу школе.

Формативно и сумативно оцењивање:

Редовно проверавање постигнућа и праћење напредовања које се обавља полазећи од ученикових способности, степена спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом оцењивања узимају се у обзир индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу. Формативно се евидентира у педагошкој документацији наставника, а сумативно у дневник.

Ослобађање ученика од наставе физичког и здравственог васпитања

Ученик може бити ослобођен само од практичног дела програма наставе за одређени период, полугодиште или целу школску годину на основу препоруке изабраног лекара.

Ученик ослобођен практичног дела у обавези је да присуствује часовима. За рад са ослобођеним ученицима наставник сачињава посебан програм рада базиран на усвајању теоријских и васпитних садржаја у складу са програмом и корелацији са садржајима других предмета.

Ослобођеним ученицима треба пружити могућност да:

- суде, воде статистику, региструју резултат или прате ниво активности ученика на часу или школском такмичењу;
- направе едукативни постер или електронску презентацију, припреме репортажу са спортског догађаја;
- прате и евидентирају активност ученика на часу уз помоћ наставника и на други начин помажу у организацији часовних, ваннаставних и ваншколских активности.

Неки од исхода за ученике ослобођене од практичног дела наставе:

По завршетку теме ученик ће бити у стању да:

- Наведе основна правила, гимнастике, атлетике, спортске игре, пливања;
- Дефинише основна здравствено-хигијенска правила вежбања;
- Презентује и анализира информације о физичком вежбању, спорту, здрављу, историји физичке културе, актуелним спортским подацима итд.);
- Учествоје у организацији Недеље школског спорта и школских такмичења.

Ученицима са инвалидитетом настава се прилагођава у складу са њиховим могућностима и врстом инвалидитета.

ВАННАСТАВНЕ И ВАНШКОЛСКЕ АКТИВНОСТИ

План и програм ових активности предлаже Стручно веће и саставни је део годишњег плана рада школе и школског програма.

Секције

Формирају се према интересовању ученика. Наставник сачињава посебан програм узимајући у обзир материјалне и просторне услове рада, узрасне карактеристике и способности ученика. Уколико је неопходно, секције се могу формирати према полу ученика. Ученик се у сваком тренутку може се укључити у рад секције.

Недеља школског спорта

Ради развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције, школа у оквиру Школског програма реализује недељу школског спорта.

Недеља школског спорта обухвата:

- такмичења у спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима ученика;
- културне манифестације са циљем промоције физичког вежбања, спорта и здравља (ликовне и друге изложбе, фолклор, плес, музичко-спортске радионице, слет...);
- ђачке трибине и радионице (о здрављу, историји физичке културе, спорту, рекреацији, „ферплеју”, последицама насиља у спорту, технолошка достигнућа у вежбању и спорту и др.).

План и програм Недеље школског спорта сачињава Стручно веће Физичког и здравственог васпитања у сарадњи са другим стручним већима (ликовне културе, музичке културе, историје, информатике...) и стручним сарадницима у школи, водећи рачуна да и ученици који су ослобођени од практичног дела наставе Физичког и здравственог васпитања, буду укључени у организацију ових активности.

Активности у природи (кросеви, зимовање, летовање)

Из фонда радних дана, предвиђених заједничким планом, школа организује активности у природи:

- Пролећни крос, у организацији Спортског савеза и РТС-а (мај).
- Спортске игре младих, у организацији Спортског савеза (мај)
- Трка “Драгутин Томашевић”, у организацији Спортског савеза (мај).
- Излет са пешачењем (7км).

Школска и ваншколска такмичења

Школа организује и спроводи обавезна унутаршколска спортска такмичења, као интегрални део процеса физичког васпитања према плану Стручног већа и то у:

- спортској гимнастици (у зимском периоду);
- атлетици (у пролећном периоду);
- најмање једној спортској игри (у току године).

Школа може планирати такмичења из других спортских грана или игара уколико за то постоје услови и интересовање ученика (плес, оријентиринг, бадминтон, између две или четири ватре, полигони итд.).

Ученици могу да учествују и на такмичењима у систему школских спортских такмичења прописаним од стране министарства надлежног за просвету, а која су у складу са планом наставе и учења.

Како би што већи број ученика био обухваћен системом такмичења, на ваншколским такмичењима један ученик током школске године може представљати школу у једној спортској игри и спортској гимнастици (екипно и појединачно) или у једној спортској игри и једној атлетској дисциплини (екипно и појединачно).

Корективно-педагошки рад и допунска настава

Ове активности организују се са ученицима који имају:

- потешкоће у савладавању градива;
- смањене физичке способности;
- лоше држање тела;
- здравствене потешкоће које онемогућавају редовно похађање наставе.

За ученике који имају потешкоће у савладавању градива и ученике са смањеним физичким способностима организује се допунска настава која подразумева савладавање оних обавезних програмских садржаја, које ученици нису успели да савладају на редовној настави, као и развијање њихових физичких способности;

Рад са ученицима који имају лоше држање тела подразумева:

- уочавање постуралних поремећаја код ученика;
- саветовање ученика и родитеља;
- организовање додатног превентивног вежбања у трајању од једног школског часа недељно;
- организовање корективног вежбања у сарадњи са одговарајућом здравственом установом.

Рад са ученицима са здравственим потешкоћама организује се искључиво у сарадњи са лекаром специјалистом, који одређује врсту вежби и степен оптерећења.

Педагошка документација

- Дневник рада за физичко и здравствено васпитање;

– Планови рада физичког и здравственог васпитања и обавезних физичких активности ученика: план рада стручног већа, годишњи план (по темама са бројем часова), месечни оперативни план, план ванчасовних и ваншколских активности и праћење њихове реализације.

– Писане припреме: форму и изглед припреме сачињава сам наставник уважавајући: временску артикулацију остваривања, циљ часа, исходе који се реализују, конзистентну дидактичку структуру часова, запажања након часа.

– Радни картон: наставник води за сваког ученика. Радни картон садржи: податке о стању физичких способности са тестирања, оспособљености у вештинама, напомене о специфичностима ученика и остале податке неопходне наставнику.

Педагошку документацију наставник сачињава у електронској или писаној форми.

ЕВАЛУАЦИЈА

-Оцена на однос према раду, часу ФЗВ, и осталим ученицима. Она обухвата свеукупну активност ученика, и то:

- редовно ношење адекватне опреме

- примерен однос према настави ФЗВ и ОФА, наставнику и другм ученицима, и поштовање правила рада

- редовно присуствовање часовима ФЗВ и ОФА, и доношење леарских оправдања услед ослобађања од практичног дела наставе

- учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима у скоаду са могућностима

- приказивање најмање 1 комплекса вежби обликовања и снаге

- оцена на однос се добија 1 у првом,а 1 у другом полугодишту

Остале оцене су у односу на савладаност, тј. достигнут ниво моторичких знања, умења и навика, и савладаност техника задатих планом и програмом, или напредак у савладаности техника.

Евалуација савладаности техника се врши узимајући у обзир исходе, и оцењивање је усмерено ка савладаности исхода.

НЕДЕЉА ШКОЛСКОГ СПОРТА (спортска недеља) Школа организује и „Спортску недељу“, такмичење за све ученике од 1-8. разреда. Они се такмиче у дисциплинама које су у складу са условима у којима школа ради.

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Годишњи фонд часова 36 часова

Циљ

Циљ наставе и учења програма Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца из заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

ИСХОДИ

По завршетку разреда ученик ће бити устању да:

ОБЛАСТ /ТЕМА САДРЖАЈИ

- разликује жеље од потреба и наведе примере везе између потреба и људских права;
- штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права;
- аргументује потребу посебне заштите права детета;
- на примеру препозна уграђеност права детета у основним документима која уређују рад школе;

- наведе чиниоце који утичу на остваривање дечијих права;
- препозна ситуације кршења дечијих права у свакодневном животу и на примерима историјских догађаја;
- искаже свој став о значају поштовања правила у функционисању заједнице;
- учествује у доношењу правила рада групе и поштује их;
- понаша се у складу са правилима и дужностима у школи;
- наведе начине демократског длучивања;
- објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права;
- реално процени сопствену одговорност у ситуацији кршења дечијих права и зна коме да се обрати за помоћ;
- прихвати друге ученике и уважава њихову различитост;
- у медијима и књигама које чита проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама као и примере поштовања

ЉУДСКА ПРАВА

Потребе и права

Потребе и жеље.

Потребе и права.

Права и правила у учионици.

Правила рада у учионици, доношење групних правила.

Права детета у документима о заштити права

Посебност права детета и људска права.

Конвенција о правима детета.

Врсте права.

Показатељи остварености и кршења дечијих права .

Конвенција о правима детета у документима која се односе на школу.

ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО

Права и функционисање заједнице

Моје заједнице.

Школа као заједница.

Одлучивање у учионици и школи.

Гласање и консензус као демократски начини одлучивања.

Одговорности и обавезе у заједници

Одговорност деце.

Одговорности одраслих (родитеља, наставника).

Кршење и заштита права

Понашање ученика у ситуацијама кршења права детета. Које се могу

обратити за помоћ.

различитости;

– наведе врсте насиља;

– анализира сукоб из различитих угловаучесника и налази конструктивнарешења прихватљива за све стране усукобу;

– аргументује предностиконструктивног начина решавањасукоба;

– учествује у идентификацији проблемау вези са оствареношћу права детета усвојој школи;

– учествује у осмишљавању акције,процењивању њене изводљивости ипредвиђању могућих ефекат;

– учествује у извођењу акције,прикупљању и обради података оизабраном проблему користећиразличите изворе и технике;

– презентује, образлаже и аргументујеизабрану акцију и добијене резултате;

– у дискусији показује вештинуактивног слушања, износи свој ставзаснован на аргументима, комуницирана неугрожавајући начин.

ПРОЦЕСИ УСАВРЕМЕНОМСВЕТУ

Наши идентитети

Наше сличности и разлике(раса, пол, национална припадност,друштвено порекло, вероисповест,политичка или друга уверења,имовно стање, култура, језик,старост и инвалидитет).

Стереотипи и предрасуде.

Дискриминација.

Толеранција.

Сукоби и насиље

Сукоби и начини решавања сукоба.

Предности конструктивног решавања сукоба.

Врсте насиља: физичко, активно и пасивно, емоционално, социјално, сексуално, дигитално.

Реаговање на насиље.

Начини заштите од насиља.

ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ

Планирање и извођење акција у школи у корист права детета

Избор проблема.

Тражење решења проблема.

Израда плана акције.

Анализа могућих ефеката акције.

Планирање и извођење акције.

Завршна анализа акције и вредновање ефеката.

Приказ и анализа групних радова.

Кључни појмови садржаја: потребе и права, одговорности и обавезе, идентитет, сукоби и насиље, грађански активизам.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Грађанско васпитање, у другом циклусу основног образовања и васпитања, организован је по моделу спирале и оријентисан је на остваривање исхода. Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу онога што су стекли проучавајући овај програм. Они представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у четири области (Људска права, Демократско друштво, Процеси у савременом свету и Грађански активизам) које се налазе у свим програмима другог циклуса. Теме по областима се спирално развијају што значи да се постојећи садржаји изразреда у разред проширују и продубљују, а многи исходи се надограђују или се, ако је упитању вештина, унапређују. Типичан пример таквог исхода су они који се односе на комуникацију. Активно слушање и конструктивно реаговање су исходи који се постепено унапређују кроз бројне активности и садржаје. Слично је и са јачањем осетљивости за потребе и права других, препознавање дискриминације и многе друге исходе који се не могу брзо и лако остварити обрадом само једног програмског садржаја. Све четири области су једнако важне, а наставник их, у непосредном раду са ученицима, интегрише јер између њих постоји природна веза. У програму су наведени садржаји које наставник може да допуњује, проширује и мења према конкретним потребама и плану сопственог рада али увек имајући у виду исходе којима треба остварити. Редослед наведених исхода не исказује њихову важност јер су сви од значаја за постизање општег циља предмета и развој међупредметних компетенција, пресвега одговорно учешће у демократском друштву. Између исхода, како у оквиру једне, тако и више области, постоји повезаност. Остваривање једног исхода доприноси остваривању других исхода. Многи исходи су процесни и представљају резултат кумулативног дејства образовно-васпитног рада, током дужег временског периода. Посебност грађанског васпитања је у томе што је оно део ширег концепта образовања за демократију и грађанско друштво и у том смислу је тесно повезано са другим предметима, ван наставних активности и уопште етосом школе.

По врсти, исходи могу бити:

- а) сазнајни (нпр. објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права);
- б) емоционални (нпр. препозна туђе емоције);
- в) вољни (нпр. учествује у извођењу акције).

Сазнајни исходи се најлакше остварују, али тек кад су исходи све три врсте остварени општи циљ предмета је достигнут у потпуности. Зато није довољно познавати принципе конструктивне комуникације већ и комуницирати на такав начин. У овом

програму постоје многи исходи који су вољни и манифестују се у понашању ученика али треба имати у виду да је за њихово остварење потребно више времена и више прилика да сенаучено непосредно практикује. Образовање за демократију није исто што и образовање одемократији. Зато овај програм тежиште не ставља на знања, већ на вештине применљиве у свакодневном животу у демократској заједници, на демократске ставове и вредности оуниверзалности права, једнакости, слободи и одговорности, социјалној осетљивости и припадности заједници, уз спремност да се активно делује за сопствену добит као и добит других.

Остваривање овако постављених исхода захтева примену различитих интерактивних облика рада као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника рада са ученицима. Наставници су у прилици да користе: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дебате, дискусије, пројекте, истраживања, промоције, покретање акција као и да сами осмисле неке друге активности. За ученике петог разреда неке од ових техника рада су новина те их треба постепено навикавати на начин рада где су и они активни креатори наставе. Програм Грађанског васпитања има природну везу са другим наставним предметима. Тосе види у исходима који се односе на препознавање добрих примера, као и кршења људских права у садржајима који се обрађују у оквиру предмета Историја или укњижевним делима која ученици читају у оквиру Српског језика и књижевности, односно Матерњег језика. Из тог разлога, међупредметно планирање је велика подршка остварењу циља овог програма. Посебну пажњу треба обратити на последњу област програма где се претходно стечена знања и вештине интегришу и практикују. Акције треба да буду мале и изводљиве али да имају све неопходне кораке. Ученике треба охрабривати када наиђу на тешкоће и јасно указивати да су и неуспеле акције такође добре, јер њиховом анализом долазимо до увида који су кораци били погрешни. Бројни су примери тема у оквиру којих се могу осмислити акције у школи у корист права детета. На пример, вршњачка подршка је важан сегмент укупне подршке инклузивног образовања, тако да је укљученост младих људи у овај сегмент живота и рада школе веома значајан. Он се огледа управо у заједничком промишљању наставника и ученика на тему како осмислити план подршке, како ганај успешније реализовати, водећи рачуна о потребама сваког ученика о бухваћено инклузивним образовањем. У програму Грађанског васпитања производи ученичких активности имају посебан значај. Они могу бити различите врсте као што су постери, аудио-визуелни записи, презентације, прикази резултата истраживања, представе и друго. Они се могу користити при интеграцији или рекапитулацији обрађених садржаја, процени напредовања ученика, као и самопроцени наставника колико успешно ради. Производи се могу користити и ван групе, на пример на изложби у холу школе, у школским новинама, сајту школе, у локалној заједници или локалним медијима. За реализацију наставе овог програма и остваривање дефинисаних исхода, врло је важна улога наставника. Он је модел који својим понашањем даје пример и доприноси стварању демократске атмосфере која је погодна за размену и

аргументовање идеја и мишљења међу ученицима; он је тај који даје повратне информације и подстиче ученике на разумевање односа у групи. Коструктивна комуникација и демократске процедуре нису само циљ већ и начин да се остваре жељени исходи. Битно је да наставник обезбеди равноправну укљученост сваког ученика (уважавајући различитост како у стилу учења тако и у типу личности). Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима интерактивних односа (активне, проблемске и истраживачке наставе), састалним рефлексијама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста (прошлости и јошвише садашњости). Посебан захтев за наставнике представља потреба за припремом нових, актуелних материјала који најбоље одговарају садржају и исходима. Они се могу наћи у различитим изворима информација. За реализацију појединих тема могу се користити филмови јер активирају когнитивну и афективну страну личности и подстицају деловање на ученике да искажу мисли, осећања и ставове. Не треба занемарити интернет и различите социјалне мреже јер су то облици комуникације који су блиским младима и на којима се могу препознати и анализирати многи проблеми живота у савременом свету, али и разговарати о говору мржње, нетолеранцији, другим облицима кршења права, као и дигиталном насиљу. Подразумева се да наставник има потпуни увид у материјале који се користе у раду са ученицима (филмови, видео клипови, текстови из новина и др.) како би се заштитили од неодговарајућих садржаја. Наставник треба да обезбеди да се на часу сваки ученик осећа уважено, прихваћено и добро дошло у својој различитости, уз обавезу да поштује и уважава друге и другачије погледе и мишљења. Наставник треба да подстиче код ученика способност да разумеју сопствену одговорност у ситуацијама дискриминације и насиља, као и да бирају конструктивне начине реаговања на њих. Због изборног статуса програма сасвим је извесно да ће група у петом разреду бити хетерогена по искуству у области грађанског васпитања (најчешће промене изборног програма дешавају се на преласку у други циклус). Зато је важно на почетку школске године пажљиво и уз поштовање процедура донети правила рада јер група без реда и основних правила не може бити демократска. Битно је и да сви ученици учествују у доношењу правила како би свима била разумљива њихова функција. А да би се поштовала правила важно је да се договоре и прихвате начини њихове контроле (ученици одлучују о мерама за њихово непоштовање). Неколико првих часова су прилика да се ученици подсете шта су научили, да размене сопствена знања, ставове, вредности и вештине као и да се уведу у садржаје којима ће се бавити. Посебну пажњу треба обратити на ученике који се по први пут у петом разреду сусрећу са овим предметом. На основу утврђених потреба ученика, наставник ће планирати реализацију наставе за сваку конкретну групу. Таква ситуација неједначеног предзнања је прилика за вршњачко учење јер током часа Грађанског васпитања ученици уче једни од других и доприносе активностима својим искуствима, знањима и способностима. Значај програма налази се и у чињеници да исходи Грађанског васпитања у великој мери доприносе развоју неколико међупредметних компетенција и да се његови садржаји врло добро уклапају у различите ваннаставне активности. Посебно је значајан допринос развоју међупредметне компетенције комуникација јер се при раду на

свим садржајима инсистирана исказивању сопственог мишљења, осећања, ставова и то на начин који не угрожава друге, као и међупредметне компетенције решавање проблема јер се ученици у свакој тематској целини оснажују да препознају проблеме али и да активно траже решења. Чињеница да се програм описно оцењује не умањује потребу да се континуирано прати напредовање ученика у достизању исхода које започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на шта ће се процењивати његово даље напредовање. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Грађанско васпитање пружа изузетну могућност за неговање саморефлексије (промишљање ученика о томе шта зна, уме, може) и подстицање саморегулације процеса учења кроз постављање личних циљева напредовања и планирања како да се остваре.

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК (други страни језик)

ФОНД ЧАСОВА	недељно	2
	годишње	72
ЦИЉ	<p>ЦИЉ</p> <p>Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.</p> <p>Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.</p>	

--	--

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
<p>Напомена: Тематске области се прожимају и исте су у сва четири разреда другог циклуса основне школе. Аутори уџбеника и наставници обрађују их у складу са интересовањима ученика и актуелним збивањима у свету.</p>	<p>По завршетку разреда, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разуме и правилно реагује на наставников говор • разуме општу тему кратких текстова уживо или са аудио-записа • читајући наглас повезује низ речи у оквиру кратких исказа и реченица • читајући наглас и у себи разуме основно значење кратких текстова на познате теме • у монолошкој форми говори о себи и свом непосредном окружењу користећи најједноставније устаљене речи, изразе и структуре, усклађујући интонацију и ритам с комуникативном намером • пише једноставне поруке, белешке, честитке и лична писма о свакодневним активностима, породичном и школском окружењу • размењује веома кратке исказе саговорницима у вези са познатим темама • препознаје и разликује основне фонолошке и морфосинтаксичке категорије. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Лични идентитет 2) Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.) 3) Географске особености 4) Становање – форме, навике 5) Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине, еколошка свест 6) Историја, временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност) 7) Школа, школски живот, школски систем, образовање и васпитање 	<ul style="list-style-type: none"> – циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери; – говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика; – наставник треба да буде сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе; – битно је значење језичке поруке; – знања ученика мере се

		<p>8) Професионални живот (изабрана – будућа струка), планови везани за будуће занимање</p> <p>9) Млади – деца и омладина</p> <p>10) Животни циклуси</p> <p>11) Здравље, хигијена, превентива болести, лечење</p> <p>12) Емоције, љубав, партнерски и други међуљудски односи</p> <p>13) Транспорт и превозна средства</p> <p>14) Клима и временске прилике</p> <p>15) Наука и истраживања</p> <p>16) Уметност (нарочито модерна књижевност за младе; савремена музика)</p> <p>17) Духовни живот; нормеивредности (етичкииверскипринципи); ставови, стереотипи, предрасуде, толеранцијаиемпатија;</p>	<p>јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;</p> <p>– настава се заснива и на социјалној интеракцији с циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;</p> <p>– наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;</p> <p>– сви граматички садржаји</p>
--	--	---	---

		<p>бригаодругоме</p> <p>18) Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)</p> <p>19) Слободновреме – забава, разонода, хобији</p> <p>20) Исхрана и гастрономска навики</p> <p>21) Путовања</p> <p>22) Мода и облачење</p> <p>23) Спорт</p> <p>24) Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења</p> <p>25) Медији, масмедији, интернет и друштвене мреже</p> <p>26) Животу и иностранству, контакту са странцима, ксенофобија</p>	<p>уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.</p> <p>Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће:</p> <ul style="list-style-type: none"> – усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину; – поимање програма наставе и учења као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и
--	--	---	--

активности;

- наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- учбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;
- за увођење новог лексичког материјала користе се

познате граматичке
структуре и обрнуто.

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРА ДА	УТВРЂИВ АЊЕ	СВЕГ А
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Le club de ma classe Ученичкиклуб	8	4									6	6	12
2.	Le club des artistes Уметничкиклуб		3	8								7	4	11
3.	La semaine des enfants		2									/	/	2
4.	Le club des lecteurs Читалачкиклуб				8	4						6	6	12
5.	Тест 1			2								/	2	2
6.	Le club des athlètes Спортскиклуб						4	5				6	3	9
7.	Francophonie							2				/	/	2
8.	Le club des citoyens Грађанскиклуб							2	7	2		7	4	11
9.	Le Premier devoir écrit en français Првиписменизадатак									3		0	3	3
10.	Le club des photographes Фотографскиклуб									3	5	5	3	8
УКУПНО		8	9	8	8	6	4	9	7	8	5	37	35	72

Р.Б Р.	ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да у усменој и писменој комуникацији:
1.	Le club de ma classe Ученички клуб	<ul style="list-style-type: none"> • Компетенције за целоживотно учење • Дигитална компентенција • Комуникација • Решавање проблема • Сарадња 	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	<ul style="list-style-type: none"> • поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства • представи себе и другог • разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих
2.	Le club des artistes Уметнички клуб	<ul style="list-style-type: none"> • Компетенције за целоживотно учење • Дигитална компентенција • Комуникација • Решавање проблема • Сарадња • Естетска компентенција 	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3.1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	<ul style="list-style-type: none"> • разуме упутства и налоге и реагује на њих • разуме једноставно исказане честитке и одговара на њих • упути једноставне честитке
3.	La semaine des enfants	<ul style="list-style-type: none"> • Компетенције за целоживотно учење • Комуникација • Сарадња 	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11.	<ul style="list-style-type: none"> • Учи значење другарства, дечијих права, заједнице, среће у заједници

4.	Le club des lecteurs Читалачки клуб	<ul style="list-style-type: none"> • Компетенције за целоживотно учење • Дигитална компетенција • Комуникација • Решавање проблема • Сарадња 	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	<ul style="list-style-type: none"> • разуме једноставна и пажљиво исказана правила понашања (сугестије, препоруке, забране) и реагује на њих, уз визуелну подршку (знакови, симболи и слично) и без ње • разуме једноставна обавештења о хронолошком/метеоролошком времену и реагује на њих, тражи и даје кратка и једноставна обавештења о хронолошком времену
5.	Тест 1	<ul style="list-style-type: none"> • Компетенције за целоживотно учење • Комуникација • Решавање проблема 	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4.	<ul style="list-style-type: none"> • Исходи из претходне три теме – комбиновано.
6.	Le club des athlètes Спортски клуб	<ul style="list-style-type: none"> • Компетенције за целоживотно учење • Дигитална компетенција • Комуникација • Решавање проблема • Сарадња • Одговоран однос према здрављу 	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19.	<ul style="list-style-type: none"> • разуме позив и реагује на њега • упути позив на заједничку активност • разуме једноставан опис живих бића, предмета, места и појава, опише жива бића, предмете и места и појаве

			2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	једноставним језичким средствима <ul style="list-style-type: none"> • разуме једноставне исказе о уобичајеним и тренутним активностима и способностима и реагује на њих • опише и планира уобичајене и тренутне активности кратким једноставним језичким средствима • опише шта уме/не уме да (у)ради
7.	Francophonie	<ul style="list-style-type: none"> • Компетенције за целоживотно учење • Комуникација • Решавање проблема • Одговорно учешће у демократском друштву • Одговоран однос према здрављу 	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	<ul style="list-style-type: none"> • Богати знања о култури, језику, историји, музици. • Боље разуме француску културу, историју, музику, језик.
8.	Le club des citoyens Грађански клуб	<ul style="list-style-type: none"> • Компетенције за целоживотно учење • Дигитална компетенција • Комуникација • Решавање проблема 	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1.	<ul style="list-style-type: none"> • разуме једноставна обавештења о простору и оријентацији у простору и реагује на њих • тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о

		<ul style="list-style-type: none"> • Сарадња • Одговорно учешће у демократском друштву 	2.1.2. 2.1.3.2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	оријентацији у простору <ul style="list-style-type: none"> • опише непосредни простор у којем се креће
9.	Le Premier devoir écrit en français Првиписменизадатак	<ul style="list-style-type: none"> • Компетенције за целоживотно учење • Комуникација • Решавање проблема • Компетенције за целоживотно учење • Комуникација • Решавање проблема 	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.	<ul style="list-style-type: none"> • представи себе и другог • разуме једноставне исказе о уобичајеним и тренутним активностима и способностима и реагује на њих • опише и планира уобичајене и тренутне активности кратким једноставним језичким средствима • опише шта уме/не уме да (у)ради • тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о оријентацији у простору • опише непосредни простор у којем се креће • разуме једноставна и пажљиво исказана правила понашања (сугестије, препоруке, забране) и реагује на њих, уз визуелну подршку (знакови, симболи и слично) и без ње
10.	Le club des	<ul style="list-style-type: none"> • Компетенције за 	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5.	<ul style="list-style-type: none"> • разуме једноставна

<p>photographes Фотографски клуб</p>	<p>целоживотно учење</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дигитална компетенција • Комуникација • Решавање проблема • Сарадња • Одговоран однос према околини 	<p>1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.</p>	<p>обавештења о метеоролошком времену и реагује на њих, тражи и даје кратка и једноставна обавештења о метеоролошком времену</p> <ul style="list-style-type: none"> • разуме свакодневне исказе у вези с непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих • изрази основне потребе, осете и осећања кратким и једноставним језичким средствима
--	--	--	---

Комуникативна функција	Језички садржаји
<p>ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА.</p>	<p><i>Salut, ça va ? Ça va, merci !</i></p> <p><i>Comment allez-vous ? Je vais bien, merci !</i></p> <p><i>Bonsoir ! Bonne nuit ! Bonjour, Monsieur. Au revoir, Madame. A demain. A bientôt.</i></p> <p><i>Je m'appelle Jean. Je suis français. J'habite à Lyon. Mon adresse est : 34, rue Jacques Prévert.</i></p> <p><i>Tu t'appelles comment ?</i></p> <p><i>Tu habites où ?</i></p>

	<p><i>Quel est votre nom ?</i></p> <p><i>Quelle est votre adresse ?</i></p> <p><i>J'ai douze ans.</i></p> <p><i>Je suis née le 14 décembre.</i></p> <p><i>Et toi, tu as quel âge ?</i></p> <p><i>Quelle est ta date de naissance ?</i></p> <p><i>C'est mon copain/ ma copine. Elle s'appelle Jelena. Elle est née à Kragujevac, mais elle vit à Novi Sad.</i></p> <p>Личнезаменице.</p> <p>Садашње време фреквентних глагола.</p> <p>Питање интонацијом.</p> <p>Питање саупитним речима (<i>comment, où, quel...</i>).</p> <p>Основни бројеви.</p> <p>(Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; титуле уз презимена особа (<i>Monsieur, Madame</i>); имена и надимци; начин писања адресе.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, ПОЈАВА И МЕСТА</p>	<p><i>Paul a les yeux bleus et les cheveux blonds. Il est très gentil.</i></p> <p><i>C'est mon meilleur ami. Il porte une blouse verte.</i></p> <p><i>La vache est un animal domestique, elle donne du lait.</i></p>

	<p><i>La rose a un beau parfum.</i></p> <p><i>C'est notre classe. Elle est grande et claire. Dans notre classe il y a un tableau blanc.</i></p> <p><i>Dans ma ville il y a un cinéma et un musée.</i></p> <p><i>Paris, Lyon et Marseille sont les villes les plus grandes de France.</i></p> <p>Описни придеви: род, број и место.</p> <p>Поређење придева.</p> <p>Присвојни придеви.</p> <p>Садашње време фреквентних глагола.</p> <p>(Интер)културни садржаји: најважније географске карактеристике франкофоних земаља; биљни и животињски свет.</p>
<p>ПОЗИВИ РЕАГОВАЊА НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ</p>	<p><i>On pourrait aller au cinéma demain.</i></p> <p><i>Je t'invite à mon anniversaire vendredi soir.</i></p> <p><i>Viens avec moi !</i></p> <p><i>Dans notre école on organise un atelier de BD et je vais m'inscrire; toi aussi, tu es intéressé ?</i></p> <p><i>C'est une bonne idée !</i></p> <p><i>Pourquoi pas ?</i></p> <p><i>On y va ! Très bien !</i></p>

	<p><i>Je t'appelle demain.</i></p> <p><i>Désolé, je ne peux pas, je suis occupée.</i></p> <p><i>Cela ne m'intéresse pas beaucoup.</i></p> <p>Кондиционал (<i>pouvoir</i>).</p> <p>Заповедниначин.</p> <p>Негација.</p> <p>Садашње време фреквентних глагола.</p> <p>Наглашен личне заменице.</p> <p>(Интер)културни садржаји: разонода; прикладно позивање и прихватање/одбијање позива.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА И ЗАХВАЛНОСТИ</p>	<p><i>Est-ce que tu pourrais m'aider, s'il te plait ?</i></p> <p><i>Tu me passes le sel, s'il te plait ? Oui, bien sûr. Volontiers. Voilà.</i></p> <p><i>Merci bien ! Vous êtes très gentil.</i></p> <p><i>Je t'en prie/ Je vous en prie. De rien.</i></p> <p><i>Pouvez-vous me dire l'heure, s'il vous plait ?</i></p> <p><i>Le train arrive à 15h30.</i></p> <p><i>A quelle heure commence le concert ? Pardon ? Je suis désolé, je ne sais pas. Excusez-moi !</i></p> <p>Питање <i>са est-ce que</i>.</p>

	<p>Инверзија (уустаљенимизразима).</p> <p>Кондиционаучтивост (<i>tu pourrais...</i>).</p> <p>(Интер)културнисадржаји: правилаучтивекомуникациједруж ењеипријатељскиодноси.</p>
<p>РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА</p>	<p><i>Répondez aux questions.</i></p> <p><i>Complétez les phrases.</i></p> <p><i>Ecoutez et répétez.</i></p> <p><i>Faites une enquête dans votre classe.</i></p> <p><i>Travaillez à deux.</i></p> <p><i>Dans ton cahier, classe les adjectifs dans le tableau.</i></p> <p><i>Lavez les pommes et les fraises. Coupez les fruits en morceaux.</i></p> <p><i>Mettez-les dans un saladier.</i></p> <p><i>Faites une ronde. Lance le ballon.</i></p> <p><i>Il n'est pas permis d'utiliser le téléphone portable.</i></p> <p>Заповедниначин.</p> <p>(Интер)културнисадржаји: традиционалне/омиљеневрстејела ; игре.</p>
<p>УПУЋИВАЊЕЧЕСТИТКИИИЗРАЖАВАЊЕЗАХВАЛНОСТИИЖАЉЕЊА</p>	<p><i>Bon anniversaire !</i></p>

	<p><i>Bonne et heureuse année !</i></p> <p><i>Bonne fête !</i></p> <p><i>Joyeux Noël!</i></p> <p><i>Bravo, très bien!</i></p> <p><i>Merci, à toi / à vous aussi !</i></p> <p><i>Meilleurs vœux !</i></p> <p><i>Je suis désolé !</i></p> <p><i>C'est dommage !</i></p> <p>Придеви (<i>bon, bonne</i>).</p> <p>Узвичнереченице.</p> <p>Предлози (<i>à</i>).</p> <p>(Интер)културнисадржаји: најзначајнији празници и начини обележавања / прославе.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И РАДЊЕ У САДАШЊОСТИ</p>	<p><i>Mes grands-parents habitent à la campagne.</i></p> <p><i>Nous avons un appartement au troisième étage.</i></p> <p><i>Le matin je me lève à 8 heures. Je vais au lit avant minuit.</i></p> <p><i>Sa sœur ne vas pas à l'école.</i></p> <p><i>Les élèves en France vont à l'école le mercredi matin ou le samedi</i></p>

	<p><i>matin.</i></p> <p><i>Qu'est-ce que tu fais ? Je joue aux jeux vidéo.</i></p> <p><i>Pendant les vacances d'été, je vais toujours au bord de la mer.</i></p> <p>Одређени и неодређени члан.</p> <p>Сажетичлан (<i>au</i>).</p> <p>Садашње време фреквентних глагола, рачунајући и повратне.</p> <p>Садашње време неправилних глагола <i>être, avoir, aller, faire</i>.</p> <p>Прилози за време (<i>toujours, souvent</i>).</p> <p>(Интер)културни садржаји: породични живот; животу школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p>
<p>ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И РАДЊЕ У ПРОШЛОСТИ</p>	<p><i>Qu'est-ce que tu as fait hier après-midi ? Je suis allée à la piscine.</i></p> <p><i>Tu es arrivée à quelle heure chez Marie ?</i></p> <p><i>Il a visité Paris en juillet. Il a fait des photos avec son portable.</i></p> <p><i>Jules Verne est né à Nantes. Il a écrit beaucoup de romans d'aventures.</i></p> <p>Перфекат (<i>passé composé</i>).</p> <p>(Интер)културни садржаји: живот некад и сад.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПЛАНОВА И НАМЕРА</p>	<p><i>Il y a un bon film à la télé ce soir, je vais le regarder.</i></p>

	<p><i>Je vais te montrer mon nouveau portable.</i></p> <p><i>Vous allez visiter l'exposition ?</i></p> <p><i>Qu'est-ce que tu feras ce week-end ?</i></p> <p><i>Demain elle ne peut pas sortir, elle doit travailler.</i></p> <p>Блискобудуће време (<i>futur proche</i>).</p> <p>Простобудуће време (<i>futur simple</i>).</p> <p>Садашње време (за изражавање будућности).</p> <p>(Интер)културни садржаји: свакодневни живот, обавезе и разонода; породични и пријатељски односи.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА</p>	<p><i>J'ai sommeil / chaud / froid. J</i></p> <p><i>e ne me sens pas bien.</i></p> <p><i>J'ai mal à la tête.</i></p> <p><i>Tu es fatigué ?</i></p> <p><i>Prends un sandwich/ un verre d'eau/ une orange. Non merci, je n'ai pas soif/ faim.</i></p> <p><i>Reposez-vous bien.</i></p> <p><i>J'ai peur.</i></p> <p><i>Ce n'est rien, ne t'inquiète pas.</i></p>

	<p><i>Je suis très content.</i></p> <p><i>Il est un peu triste.</i></p> <p><i>C'est excellent !</i></p> <p>Садашње време глагола <i>avoir</i> и <i>être</i>.</p> <p>Садашње време повратних глагола.</p> <p>Заповедни начин.</p> <p>(Интер)културни садржаји: мимика и гестикација; употреба емотикона; емпатија.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И ВЕЛИЧИНА</p>	<p><i>La boulangerie se trouve près de la poste.</i></p> <p><i>Dans notre ville il y a un grand stade de football.</i></p> <p><i>Pour aller à la gare, tournez à droite.</i></p> <p><i>La bibliothèque se trouve entre le musée et le collège.</i></p> <p><i>Dans la classe, nous avons un tableau noir et un tableau blanc.</i></p> <p><i>Le sac est sous la table.</i></p> <p><i>La cuisine est en face de la salle à manger.</i></p> <p><i>Pour venir au lac, il faut traverser le parc.</i></p> <p>Неодређени члан (<i>un, une, des</i>).</p> <p>Предлози (<i>dans, sous, sur, devant, derrière, entre</i>).</p>

	<p>Прилози за место (<i>ici, là, à côté</i>).</p> <p>(Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед школског и стамбеног простора; природа.</p>
<p>ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА</p>	<p><i>Quelle heure est-il ? Il est sept heures et demie. Il est neuf heures moins le quart.</i></p> <p><i>Quel jour sommes-nous ? Vendredi. Aujourd'hui c'est le 21 mai.</i></p> <p><i>A quelle heure finit notre cours ?</i></p> <p><i>Le film commence à 20 heures.</i></p> <p><i>Nous avons les vacances en janvier.</i></p> <p><i>Quel temps fait-il ? Il pleut. Il neige. Il fait beau/ chaud/ froid. Il fait du vent.</i></p> <p><i>Dans ma ville il neige souvent l'hiver.</i></p> <p><i>En Provence il fait plus chaud que dans les Alpes.</i></p> <p>Униперсонални глаголи и конструкције (<i>il est..., il fait...</i>).</p> <p>Основни бројеви.</p> <p>Садашње времене неправилних глагола (<i>être, aller, faire</i>).</p> <p>Парцијално питање са упитним речима (<i>quel/ quelle</i>).</p> <p>(Интер)културни садржаји: климатски услови у франкофоним земљама; типично радно време.</p>

<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА</p>	<p><i>Je cherche mon ballon.</i></p> <p><i>Leur maison se trouve au bord de la mer.</i></p> <p><i>Ce n'est pas mon dictionnaire.</i></p> <p><i>C'est votre voiture ?</i></p> <p><i>Elle a deux chats et un chien.</i></p> <p><i>Je n'ai pas son numéro de téléphone.</i></p> <p><i>C'est à moi.</i></p> <p><i>A qui est ce portable? A toi ou à Pierre?</i></p> <p>Конструкција за исказивање припадања (<i>à moi, à toi, à qui</i>).</p> <p>Присвојни придеви.</p> <p>Негација (<i>ne/ n'... pas</i>).</p> <p>(Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; односпрема својој туђој имовини.</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ ИНТЕРЕСОВАЊА, ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА</p>	<p><i>Qu'est-ce que tu aimes faire quand tu n'es pas à l'école ? J'aime jouer aux jeux vidéo.</i></p> <p><i>Quel est ton sport préféré ? J'aime le tennis. Je n'aime pas le judo.</i></p> <p><i>Elle adore le chocolat.</i></p> <p><i>Cette BD me plaît.</i></p>

	<p>Одређеничлан (<i>le, la, l', les</i>).</p> <p>Садашњевремефреквентнихглагола.</p> <p>Конструкцијасаинфинитивом (<i>j'aime jouer...</i>).</p> <p>Негација (<i>ne/ n'... pas</i>).</p> <p>(Интер)културни садржаји: интересовања, хобији, забава, разонода, спорт и рекреација; уметност (књижевност за младе, стрип, музика, филм).</p>
<p>ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА</p>	<p><i>Dans le parc il y a 4 enfants : deux garçons et deux filles.</i></p> <p><i>Combien coûte cette trousse ? 5 euros.</i></p> <p><i>Il faut acheter deux baguettes à la boulangerie.</i></p> <p><i>J'ai acheté deux bouteilles d'eau minérale.</i></p> <p><i>Je voudrais un kilo de tomates et deux kilos de bananes.</i></p> <p><i>Dans le frigo il y a du jambon, mais il n'y a plus de fromage.</i></p> <p><i>Je mange beaucoup de fruits.</i></p> <p>Основнибројеви.</p> <p>Прилози (<i>beaucoup, peu, moins, plus</i>).</p> <p>Упитнеречи (<i>combien</i>).</p> <p>Презентатив <i>il y a</i>.</p> <p>(Интер)културнисадржаји: друштвеноокружење; валута,</p>

	намирницеипроизводиспецифичнизациљнукултуру.
--	--

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

ПОСЕБНИ САНДАРДИ

Разумевање говора

Ученик разуме и реагује на краћи усмени текст у вези са темама предвиђеним наставним програмом.

Разумевање писаног текста

Ученик чита са разумевањем кратке писане и илустроване текстове у вези са темама предвиђеним наставним програмом.

Усмено изражавање

Ученик самостално усмено изражава садржаје у вези са темама предвиђеним наставним програмом.

Писано изражавање

Ученик у писаној форми изражава краће садржаје у вези са темама предвиђеним наставним програмом , поштујући правила писаног кода.

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама предвиђеним наставним програмом , поштујући социокултурне норме интеракције.

Знања о језику

(Под знањем о језику подразумева се функционално знање, односно способност ученика да језичке структуре правилно употреби у датој комуникативној ситуацији.)

Ученик препознаје принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај личног залагања у процесу учења страног језика.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ

Страни језик, култура, комуникација

1. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Програм наставе и учења оријентисан на исходе, наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује програм према потребама конкретног одељења, имајући у виду састав одељења и карактеристике ученика, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, уџбенике и друге наставне материјале, као и ресурсе и могућности локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода, комуникативних функција и препоручених језичких активности, наставник креира свој годишњи (глобални) план рада на основу кога ће касније развити оперативне планове. Исходи су дефинисани за крај разреда и усмеравају наставника да их операционализује на нивоу једне или више наставних јединица имајући у виду ниво постигнућа ученика. Исходи се разликују, тако да се неки могу лакше и брже остварити, док је за већину исхода потребно више времена, различитих активности и начина рада. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство које не одређује садржаје предмета и зато се садржајима у уџбенику приступа селективно и у складу са предвиђеним исходима. С обзиром на то да уџбеник није једини извор знања, наставник треба да упуту ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина.

2. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Програм усмерен ка исходима указује на то шта је ученик у процесу комуникације у стању да разуме и продукује. Структуриран је тако да наставника постепено води од исхода, преко комуникативне функције као области, до **препоручених** језичких активности и садржаја у комуникативним функцијама. Применом оваквог приступа у настави страних језика, ученик се оспособљава да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Овај приступ подразумева уважавање следећих ставова:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник треба да буде сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
- битно је значење језичке поруке;

- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
- настава се заснива и на социјалној интеракцији с циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;
- сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
- поимање програма наставе и учења као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
- наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- уџбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;
- за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике/активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.

Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).

Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).

Игре примерене узрасту.

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „проблем-ситуација” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.

Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Разумевање писаног језика:

- уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);
- препознавање везе између група слова и гласова;
- одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;
- извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

- повезивање гласова и групе слова;
- замењивање речи цртежом или сликом;
- проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично);
- повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;
- попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);
- писање честитки и разгледница;
- писање краћих текстова.

Увођење дечје књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.

Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

Стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина

С обзиром на то да се исходи остварују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем. Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:

- дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),
- референцијалну (о темама о којима је реч) и

– социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).

Тежина задатака у вези са разумевањем говора, зависи од више чинилаца:

- од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,
- од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,
- од особина онога ко говори,
- од намера с којима говори,
- од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,
- од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.

Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредреди на друге појединости);
- дужина усменог текста;
- брзина говора;
- јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;
- познавање теме;
- могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.

На основу намере читаоца, разликујемо следеће врсте читања:

- читање ради усмеравања;
- читање ради информисаности;
- читање ради праћења упутстава;
- читање ради задовољства.

Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:

- глобалну информацију;
- посебну информацију,
- потпуну информацију;
- скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова, итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексики и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.

Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност, у оквиру програма, предвиђена је прогресија на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);
- текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);
- лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домену);
- степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији *монолошког излагања*, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији *интеракције*, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

- јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);
- излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.)

Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:

- читањем писаног текста пред публиком;
- спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.
- реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

- размену информација,
- спонтану конверзацију,
- неформалну или формалну дискусију, дебату,
- интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.

Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневној комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни,

јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља *интеркултурна компетенција*, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

УПУТСТВО ЗА ТУМАЧЕЊЕ ГРАМАТИЧКИХ САДРЖАЈА

Настава граматике, напоредо с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.

Улога граматике у процесу овладавања језиком је пре свега практична и састоји се у постављању основе за развијање комуникативне компетенције. Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање,

читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

Граматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

3. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика

у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик – наставник, као и ученик – ученик, а уједно помажу ученику да разуме важност и смисленост вредновања и подстичу га на преузимање одговорности за властито планирање и унапређивање процеса учења.

У петом разреду предвиђен је један писмени задак и то у другом полугодишту.

4. УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА ПРЕПОРУЧЕНЕ ВРСТЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Препоручене врсте активности у образовно-васпитном раду дате су у програмима за сваки обавезни предмет и изборни програм у делу *Упутство за остваривање програма*

5. ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРИПРЕМУ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

5.1. Индивидуални образовни план за социјално ускраћене ученике и ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом

Индивидуални образовни план се припрема за ученике којима је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, каснијег укључивања у школовање, недовољног познавања језика и других разлога потребна додатна образовна подршка. Циљ индивидуалног образовног плана јесте постизање оптималног укључивања таквих ученика у редован образовно-васпитни рад и њихово осамостаљивање у вршњачком колективу. За сваког ученика појединачно, према његовим специфичним потребама и могућностима, припрема се прилагођен начин образовања који обухвата индивидуални

образовни план, програм и начин рада који садрже: 1) дневни распоред активности часова nastave у одељењу; 2) дневни распоред рада са лицем које пружа додатну подршку и учесталост те подршке; 3) циљеве образовно-васпитног рада; 4) посебне стандарде постигнућа и прилагођене стандарде за поједине или све предмете са образложењем за одступање; 5) програм по предметима, у коме је прецизирано који садржаји се обрађују у одељењу, а који у раду са додатном подршком; 6) индивидуализован начин рада наставника, избор адекватних метода и техника образовно-васпитног рада. Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог стручног тима за инклузивно образовање. Тим за инклузивно образовање чине одељењски старешина и предметни наставници, стручни сарадник школе, родитељ/старатељ, а по потреби педагошки асистент и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља. Родитељ/старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана. Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика. Спровођење индивидуалних образовних планова прати просветни саветник.

5.2. Индивидуални образовни план за ученике са изузетним способностима

За ученике са изузетним способностима, школа обезбеђује израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана којим се врши проширивање и продубљивање садржаја образовно-васпитног рада. Индивидуални образовни план је посебан акт, који има за циљ оптимални развој ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовно-васпитних потреба ученика. Индивидуални образовни план укључује: 1) педагошки профил ученика, у ком су описане његове јаке стране и потребе за подршком; 2) план индивидуализованог начина рада, којим се предлажу одређени видови прилагођавања nastave (простора и услова, метода рада, материјала и учила) специфичним потребама ученика и 3) план активности, којим се предвиђени облици додатне подршке операционализују у низ конкретних задатака и корака, и спецификује распоред, трајање, реализатори и исходи сваке активности.

Индивидуални образовни план доноси педагошки колегијум на предлог тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке ученику. Тим за пружање додатне подршке чине: наставник предметне nastave, стручни сарадник школе, родитељ/старатељ, а по потреби и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља. Родитељ/старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана. Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика, укључујући мере и активности предвиђене индивидуалним образовним планом. Он се остварује доминатно у оквиру заједничких активности у одељењу а у складу са потребама ученика, на основу одлуке тима за пружање додатне подршке ученику, делом може да се остварује и ван одељења.

Спровођење индивидуалних образовних планова прати просветни саветник.

ДОДАТНА НАСТАВА

Наставни предмет	ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК
Врста наставе	ДОДАТНА НАСТАВА
Наставник	Маринела Драгуљевић
Општи циљ наставе	Припрема ученика за такмичење из француског језика
Специфични циљеви	Додатна настава намењена је ученицима да прошире и продубе знање француског језика. Настава се изводи у циљу систематизације наставних садржаја предвиђених Наставним планом и програмом за основну школу.
Недељни фонд часова	1
Годишњи фонд часова	34
Циљна група	Ученици осмог разреда
Број ученика	У зависности од интересовања
Начин евалуације	Извештаји са одржаних такмичења, односно увидом у педагошку документацију
Програм рада	1. Средства за наглашавање реченичних делова - позиционо наглашавање: <i>Alors, cette chanson, elle vous plaît? Elles, on ne veut plus les voir!</i> 2. Средства која указују на лице - личне заменице уз негативни императив: <i>Ne merregarde pas! Ne lui ouvre pas! Ne te fâche pas!</i> 3. Актуализатореименице: а) Облицимon, ton, sonиспредименицаженскогродакојепочињусамогласникомилинемим h: <i>Mon école, ton amie, son héroïne;</i> б) обликcet испредименицамушкогродакојепочињусамогласникомилинемим h: <i>cet ami, cet homme.</i> 4. Средствазаискаживањевременскихипросторниходноса: – <i>pendant, de ... à, depuis, il y a.. ;</i> – <i>près de ..., loin de..., au milieu de... au sommet de..., le long de..., au bord de... .</i>

5. Глаголске облике, начине, времена истања:

- презент, перфекат, имперфекат, футур
- герундив
- кондиционал
- императив
- пасив

6. Модалитете реченица:

- индиректни говор

7. Средства за исказивање аргумената и логичких односа:

- *comme, parce que, puisque, c'est pourquoi, pourtant, à cause de / grâce à, pour, pour que, d'abord, ensuite, enfin*

8. Заменице

НАСТАВНА СРЕДСТВА Настава ће се спроводити у кабинету за француски језик. Поред текстуалних средстава (Clubados⁴ – уџбеник, радна свеска и аудио CD) користиће се и пратећа аудитивна и аудио-визуелна средства (аудио CD, рачунар, DVD.. интернет).

ДОПУНСКА НАСТАВА

Наставни предмет	ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК
Врста наставе	ДОПУНСКА НАСТАВА
Наставник	<i>Маринела Драгуљевић</i>

Општи циљ наставе	Допунска настава помаже ученицима да се укључе у редован рад и лакше савладају садржаје предвиђене Наставним планом и програмом.
Специфични циљеви	У зависности од степена знања ученици увежбавају основне говорне чинове, граматичке структуре, развијају вештине читања, усменог и писменог разумевања и изражавања.
Недељни фонд часова	1
Годишњи фонд часова	36
Циљна група	Настава је намењена ученицима петог, шестог, седмог и осмог разреда који у редовној настави имају

Број ученика	потешкоће у раду или су из оправданих разлога дуже изостали са часова редовне наставе. С обзиром да је рад на часовима допунске наставе индивидуалан, ученици долазе према потреби, тако да је немогуће предвидети прецизан број ученика.
Начин евалуације	Евалуација успешности допунске наставе обавља се континуирано, увидом у педагошку документацију.
Програм рада за пети разред	6 наставних целина из уџбеника Club Ados 1, свака наставна целина обрађује се 3 часа, укупно 27 часова. Преосталих 9 часова посвећени су припреми за контролне и писмене вежбе. Граматички садржаји: представљање, негација, постављање питања, глаголи, заменице, придеви и именице... Лексика у вези са темама предвиђених Наставним програмом
Програм рада за шести разред	6 наставних целина из уџбеника Club Ados 2, свака наставна целина обрађује се 3 часа, укупно 27 часова. Преосталих 9 часова посвећени су припреми за контролне и писмене вежбе. Граматички садржаји: Садашње време правилних и најфреквентнијих неправилних глагола, одређени, неодређени и партитивни члан, множина именица и придева, присвојни и показни детерминанти Лексика у вези са темама предвиђених Наставним програмом
Програм рада за седми разред	6 наставних целина из уџбеника Club Ados 3, свака наставна целина обрађује се 4 часа, укупно 24 часа. Преосталих 12 часова посвећени су припреми за контролне и писмене вежбе. Граматички садржаји: Садашње, прошло и будуће време свих глагола, управни и неуправни говор, показне, присвојне, односне, прилошке заменице... Лексика у вези са темама предвиђених Наставним програмом
Програм рада за осми разред	5 наставних целина из уџбеника Club Ados 4, свака наставна целина обрађује се 4 часа, укупно 24 часа. Преосталих 10 часова посвећени су припреми за контролне и писмене вежбе. Граматички садржаји: Садашње, прошло и будуће време свих глагола, кондиционалне реченице, управни и неуправни говор, показне, присвојне, односне, прилошке заменице, пасив. Лексика у вези са темама предвиђених Наставним програмом

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Плесна секција

DANSE AVEC MOI

Наставни предмет **ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК**

Врста наставе	ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ
Наставник	<i>Маринела Драгуљевић</i>
Општи циљ наставе	Припрема ученика за такмичење у модерном плесу, за школске приредбе, гостовања/манифестације
Специфични циљеви	Плесна секција намењена је ученицима да прошире своја знања из плеса, самим тим моторике.
Недељни фонд часова	1
Годишњи фонд часова	34, по потреби и више часова недељно...
Циљна група	Ученици од првог до осмог разреда
Број ученика	У зависности од интересовања
Начини евалуације	Извештаји са одржаних такмичења, односно увидом у педагошку документацију
Програм рада	У зависности од интересовања, актуелне музике, актуелних дешавања, организовања манифестација, гостовања, школских приредби.

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

ХОР И ОРКЕСТАР

Разред: пети, шести,седми и осми разред

ФОНД ЧАСОВА	недељно	1
	годишње	34
ЦИЉ	Рад са хором/оркестром има образовни и васпитни циљ. Образовни циљ обухвата развијање музичког укуса, стваралачких способности, спонтаног изражавања,	

	<p>музичког слуха и ритма, развијање гласовних могућности и учвршћивање интонације, способност за фино нијансирање и изражајно певање применом елемената музичке изражајности (темпо, динамика...). Развија се дечји глас, правилно држање, дисање, интонација, изговор и артикулација.</p> <p>Васпитни циљ обухвата развијање осећања припадности колективу – тимски рад, развијање толеранције, дисциплине, поштовања различитости и правила понашања, развијање одговорности, стицање самопоуздања, савладавање треме и пружање помоћи у смислу вршњачког учења и сарадње. Упознавање разноврсних дела домаћих и страних аутора доприноси развоју опште културе, међусобном разумевању, уважавању и поштовању.</p> <p>Утицај музике на здравље (психолошки, социолошки, емоционални развој) је веома значајан. Учествовање у хору/оркестру у великој мери доприноси смањењу стреса и агресивности. Ученици који певају, односно свирају показују боље резултате у учењу и социјалним вештинама. Уједно, учествовање у групном музицирању подстиче и доживотну љубав према музици.</p>
--	---

ГОДИШЊИ ПРОГРАМ РАДА

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученици су у стању да:	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	НАЧИН ПРОВЕРЕ ПОСТИГНУЋА	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ ПЕВАЊЕМ И СВИРАЊЕМ	- певају у хору вишегласно;	Химне Химне:	Настава ХОРА И ОРКЕСТРА подразумева учешће само оних који имају музичке предиспозиције. Како је предмет хор и оркестар синтеза вештина и	6	2	4

<p>1. Химне</p> <p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ ПЕВАЊЕМ И СВИРАЊЕМ</p> <p>2. Народне и песме домаћих аутора</p>		<p>Државна химна</p> <p>Химна Светом Сави</p> <p>Химна школе</p> <p>Народне и песме домаћих аутора:</p> <p>Српска народна песма, <i>Уродиле жуте крушке</i></p> <p>Српска народна песма, <i>Чај горо, лане моје</i></p> <p>Српска народна песма, <i>Заспо Јанко</i></p> <p>Збирка хорских композиција, <i>Варај Данке</i></p> <p>Збирка хорских композиција, <i>Живкова ташта</i></p> <p><i>Нишка бања</i>, аранжман Ник Пејџ</p> <p>Станиша</p>	<p>знања, полазна тачка у процесу оцењивања треба да буду индивидуалне музичке способности и ниво претходног знања сваког ученика. Битни фактори за праћење музичког развоја и оцењивање сваког ученика су његово знање, рад, степен ангажованости, кооперативност, интересовање, став, умешност и креативност, али и напредовање у односу на претходна постигнућа. Тако се у настави хора и оркестра за исте образовне-васпитног задатке могу добити различите оцене, као и за различите резултате исте оцене, због тога што се конкретни резултати упоређују са индивидуалним ученичким могућностима.</p> <p>Начин провере и оцена треба да подстичу ученика да напредује и активно учествује у свим видовима музичких активности. Главни критеријум за процес праћења и процењивања је <i>начин ученичке партиципације у музичком догађају</i>, односно да ли је у стању да прати музичко дело при слушању и како односно, да ли и како изводи и ствара музику</p>	12	4	8
---	--	--	---	----	---	---

	<p>Коруновић, <i>Цвећ</i>.</p> <p>Светолик Пашћан Којанов, <i>Зимска песма</i></p> <p>Биљана Мандић, <i>Љубичица</i></p> <p>Владимир Ђорђевић, <i>Веће врана</i></p> <p>Стеван Стојановић Мокрањац, <i>Ал` је леп овај свет</i></p> <p>Марко Тајчевић, <i>Пошла румен.</i></p> <p>Жарко Петровић, <i>Серенада Београду</i></p> <p>Даворин Јенко, <i>Востани Србије</i></p> <p>Никола Грбић, <i>Ово је Србија</i></p> <p>Стеван Стојановић Мокрањац, <i>У Будиму граду</i></p>	<p>користећи постојеће знање.</p> <p>Поред традиционалних начина оцењивања, треба користити и друге начине оцењивања као што су:</p> <ul style="list-style-type: none"> – допринос ученика за време групног рада; – специфичне вештине. <p>У процесу вредновања резултата учења наставник треба да буде фокусиран на ученичку мотивацију и ставове у односу на извођење и стваралаштво, способност концентрације, квалитета/перцепције и начин размишљања приликом слушања, као и примену теоретског знања у музицирању.</p> <p>Наставник треба да мотивише ученика на даљи развој, тако да ученик осети да је кроз процес вредновања виђен и подржан, као и да има оријентацију где се налази у процесу развоја у оквиру музике и музичког изражавања. Важно је укључити самог ученика у овај процес у смислу дијалога и узајамног разумевања у вези са тим шта ученик осећа као препреке (вољне и невољне) у</p>			
--	---	--	--	--	--

		<p>Драган Пантић, <i>Симонида</i></p> <p>Константин Бабић, <i>Чај горо</i></p> <p>Ју рок мисија, <i>За милион година</i></p>	<p>свом развоју, као и на које начине се, из ученикове перспективе, оне могу пребродити.</p> <p>Узимајући у обзир све циљеве које процес учења, краткорочно и дугорочно треба да постигне, неопходно је имати на уму да се оквир вредновања процеса и резултата учења одвија највише у учениковом живом контакту са музиком, тј. извођењу и стваралаштву, а такође и слушању музике. Теоретско знање треба да има своју примену и функцију у ученичком изражавању кроз музику и у контакту са музиком. Како процес учења у оквиру сваког часа треба да обухвати све области, посматрање ученика у живом контакту са музиком је истовремено показатељ квалитета процеса учења, као и идеална сцена за вредновање резултата учења. Сумативно вредновање треба да буде осмишљено кроз задатке и активности које захтевају креативну примену знања.</p>			
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ		Духовне песме:		9	3	6

<p>ПЕВАЊЕМ И СВИРАЊЕМ</p> <p>3.Духовне песме</p>		<p><i>Милешевка</i></p> <p><i>Бели анђео</i></p> <p><i>Ударало у тамбуру ђаче</i></p> <p><i>Помози нам, Боже драги</i></p> <p><i>Помози нам, вишњи Боже</i></p> <p>Јосиф Маринковић, <i>Оче наш</i></p> <p>Вера Миланковић, <i>Оче наш</i></p> <p>Непознат аутор, <i>Бројаница Светог Саве</i></p> <p>Непознат аутор, <i>Пред иконом Светог Саве</i></p> <p>Непознат аутор, <i>Радуј се (ускршња песма)</i></p>				
<p>4.Страни</p>		<p>Страни композитори:</p>		9	3	4

композитори		<p>Јохан Себастијан Бах, <i>Ах, што волим</i></p> <p>Волфганг Амадеус Моцарт, <i>Лаку ноћ (Вона пох)</i></p> <p>Ђовани да Нола, <i>Chi la gagliarda</i></p> <p>Лудвиг ван Бетовен, <i>Ода радости</i></p> <p>Дмитри Бортњански, <i>Многаја љета</i></p> <p>Дарко Краљић, <i>Чамац на Тиси</i></p> <p>Арсен Дедић, <i>Кад би сви</i></p> <p>Харолд Арлен, <i>Изнад дуге (Over The Rainbow)</i></p> <p>Хозе Марти, <i>Guantanamo</i></p> <p>Џо Дасин, <i>Champs Elysées</i></p>				
--------------------	--	---	--	--	--	--

		<p>Боб Марли, <i>Don't Worry, Be Happy</i></p> <p>Дин Мартин, <i>Volare</i></p> <p>Грчка народна песма, <i>Mi mou thimonis matia mou</i></p> <p>Традиционална песма из Енглеске, <i>Green sleeves</i></p> <p>Нена, 99 <i>Luftballons</i></p> <p>Јапанска дечја песма, <i>Tanabata Sama</i></p> <p>Ричард Роџерс: <i>Edelweiss</i></p> <p>Традиционална песма из Италије, <i>L'inverno se n'è andato</i></p>				
Укупно				34	12	22

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

ОБЛАСТ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Химне	3			1	2						2	4	
2.	Народне и песме домаћих аутора	2	1		3				3	1		4	6	
3.	Духовне песме		3				3	2	1			3	6	
4.	Страни композитори			3			1	2		3		3	6	
УКУПНО:												12	22	34

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ

Природа саме музике, па и предмета Хор и оркестар указује на стално прожимање свих области и тематских јединица које су предвиђене програмом наставе и учења. Ниједна област се не може изучавати изоловано од друге и бити сама себи циљ, а да се истовремено не разговара о свим другим аспектима музике. Музику од почетка треба повезивати са што више догађаја из живота ученика. Паралелно одвијање различитих музичких активности подстиче мисаону активност, драгоцену за развијање укупног менталног и психо-моторног потенцијала ученика, и представља одличну основу за интеграцију са другим предметима.

КОРЕЛАЦИЈА

Да би постигао очекиване исходе образовног-васпитног процеса, наставник користи глас и покрет, музичке инструменте, елементе информационих технологија као и развијене моделе мултимедијалне наставе. Корелација између свих предмета може бити полазиште за бројне пројектне предлоге у којим ученици могу бити учесници као истраживачи, креатори и извођачи. Код ученика треба развијати вештине приступања информацијама и њиховог коришћења (интернет, књиге...), сараднички рад у групама, као и комуникацијске вештине у циљу преношења и размене искустава и знања. Рад у групама и радионицама је користан у комбинацији са осталим начинима рада, поготово када постоји изазов значајнијег (нпр. емотивног) експонирања ученика, као вид премошћавања стидљивости или анксиозности.

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА

На часовима хора, наставник треба да укаже на грађу и важност механизма који учествује у формирању тона у оквиру певачког апарата. Дисање, дикција и артикулација представљају основу вокалне технике па тако вежбе дисања и распевавања морају бити стално заступљене. Препоручује се комбиновано дисање, нос и уста истовремено, и то трбушно, дијафрагматично дисање.

Певач на слушаоца делује и тоном и речју. У том смислу наставник треба да инсистира на доброј дикцији која подразумева јасан и разговетан изговор текста, односно самогласника и сугласника, али и на правилном акцентовању речи. Препоручљиво је певање вокала на истој тонској висини, уз минимално покретање вилице у циљу изједначавања вокала, а у циљу добијања уједначене хорске боје.

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА

Код обраде нове песме или композиције прво се приступа детаљној анализа текста. Уколико је текст на страном језику, ученици морају научити правилно да читају текст, изговарају нове, непознате гласове који не постоје у матерњем језику и упознају се са значењем текста. У оквиру анализе текста важно је обратити пажњу и на акцентовање речи и слогова у зависности од дела такта у коме се налазе и мелодијског тока. Следи анализа нотног текста и усвајање мелодије у фрагментима. Ова фаза припреме захтева одвојене пробе по гласовима. На заједничкој проби хора, након усвајања песме/композиције у целини треба обатити пажњу на динамику и агогику.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Настава хора и оркестра подразумева учешће само оних који имају музичке предиспозиције. Како је предмет хор и оркестар синтеза вештина и знања, полазна тачка у процесу оцењивања треба да буду индивидуалне музичке способности и ниво претходног знања сваког ученика. Битни фактори за праћење музичког развоја и оцењивање сваког ученика су његово знање,

рад, степен ангажованости, кооперативност, интересовање, став, умешност и креативност, али и напредовање у односу на претходна постигнућа. Тако се у настави хора и оркестра за исте образовне-васпитног задатке могу добити различите оцене, као и за различите резултате исте оцене, због тога што се конкретни резултати упоређују са индивидуалним ученичким могућностима.

Начин провере и оцена треба да подстичу ученика да напредује и активно учествује у свим видовима музичких активности. Главни критеријум за процес праћења и процењивања је *начин ученичке партиципације у музичком догађају*, односно да ли је у стању да прати музичко дело при слушању и како односно, да ли и како изводи и ствара музику користећи постојеће знање.

У зависности од области и теме, постигнућа ученика се могу оценити усменом провером и проценом практичног рада и стваралачког ангажовања. Поред ових традиционалних начина оцењивања, треба користити и друге начине оцењивања као што су:

- допринос ученика за време групног рада;
- израда креативних задатака на одређену тему;
- рад на пројекту (ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе);
- специфичне вештине.

У процесу вредновања резултата учења наставник треба да буде фокусиран на ученичку мотивацију и ставове у односу на извођење и стваралаштво, способност концентрације, квалитета/перцепције и начин размишљања приликом слушања, као и примену теоретског знања у музицирању.

Наставник треба да мотивише ученика на даљи развој, тако да ученик осети да је кроз процес вредновања виђен и подржан, као и да има оријентацију где се налази у процесу развоја у оквиру музике и музичког изражавања. Важно је укључити самог ученика у овај процес у смислу дијалога и узајамног разумевања у вези са тим шта ученик осећа као препреке (вољне и невољне) у свом развоју, као и на које начине се, *из ученикове перспективе*, оне могу пребродити.

Узимајући у обзир све циљеве које процес учења, краткорочно и дугорочно треба да постигне, неопходно је имати на уму да се оквир вредновања процеса и резултата учења одвија највише у учениковом живом контакту са музиком, тј. извођењу и стваралаштву, а такође и слушању музике. Теоретско знање треба да има своју примену и функцију у ученичком изражавању кроз музику и у контакту са музиком. Како процес учења у оквиру сваког часа треба да обухвати све области, посматрање ученика у живом контакту са музиком је истовремено показатељ квалитета процеса учења, као и идеална сцена за

вредновање резултата учења. Сумативно вредновање треба да буде осмишљено кроз задатке и активности које захтевају креативну примену знања.

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

МУЗИКОМ КРОЗ ЖИВОТ

Циљ учења слободне наставне активности *Музиком кроз живот* је да ученик развија стваралачко и креативно мишљење кроз практичан рад, мотивацију, интелектуални, социјални, емоционални и морални развој, свест о сопственом здрављу, опажање, осетљивост за естетику, радозналост и самопоуздање како би био оспособљен за креативно решавање проблема и имао одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.

Разред **Пети или шести**

Годишњи фонд **36**

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја програма
Компетенција за целоживотно учење	– примењује динамичко нијансирање при извођењу музичких дела;	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ Проширивање знања о музичким елементима.

<p>Естетичка компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Комуникација</p> <p>Сарадња</p> <p>Рад са подацима и информацијама</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Предузимљивост и оријентација ка предузетништву</p> <p>Одговоран однос према здрављу</p> <p>Одговоран однос према околини</p>	<p>– препознаје елементе динамике у свакодневном животу;</p> <p>– анализира врсте такта и ритам у уметничким делима;</p> <p>– препознаје боју тона у складу са садржајем композиције;</p> <p>– изводи композиције домаћих и страних аутора самостално и у групи, користећи глас, покрет и инструменте;</p> <p>– изводи двогласне и трогласне композиције домаћих и страних аутора;</p> <p>– искаже своја осећања у току извођења музике;</p> <p>– примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;</p> <p>– учествује у манифестацијама;</p>	<p>Изражајна својства динамике.</p> <p>Врста, карактер и примена темпа.</p> <p>Тон: боја и текстура.</p> <p>Ритам: дводелни, троделни, четвороделни и мешовити.</p> <p>Повезивање звука и ритма.</p> <p>Примена динамике, темпа и ритма у свакодневном животу.</p> <p>Проширивање искуства ученика у коришћењу различитих музичких средстава за рад у процесу музичког изражавања и обликовања;</p> <p>Индивидуално и групно певање. Двоглас. Троглас.</p> <p>Индивидуално и групно свирање.</p>
	<p>– користи различите технике телесних перкусија самостално и у групи;</p> <p>– примењује технике правилног дисања у свакодневном животу;</p> <p>– препознаје говор тела, свој и своје околине;</p> <p>– контролише покрете користећи концентрацију;</p> <p>– сарађује са члановима групе којој</p>	<p>ТЕЛО КАО МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ</p> <p>Синхронизација различитих менталних и физичких капацитета.</p> <p>Координација различитих менталних и физичких капацитета.</p> <p>Правилно дисање.</p> <p>Концентрација.</p> <p>Говор тела.</p>

	<p>припада, поштујући различитости;</p> <ul style="list-style-type: none"> – процени сопствене могућности у примени телесних перкусија; – самостално осмишљава и импровизује покрете за ритмичке аранжмане; – контролише сопствене покрете у циљу боље координације; – својим речима објасни значај телесних перкусија на у сваком смислу; – критички анализира своје и туђе извођење; 	<p>Јачање одређених делова тела. Рефлекс. Пажња.</p> <p>Брзина реаговања на различите захтеве из окружења.</p> <p>Развој свесности о нашем телу, контроли покрета и јачању мишића, као и бољој координацији и балансу.</p> <p>Стимулација и активација организма на психомоторном и когнитивном нивоу.</p> <p>Истраживање унутрашњег ритма и звука свога тела.</p> <p>Body percussion.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> – истражи и објасни шта је музичка критика и која је њена улога; – објасни и примени различите технике критичког мишљења; – самостално поставља питања везана за дату тему; – аргументовано искаже утисак о слушаним делима; – вербализује свој доживљај музике; – искаже свој доживљај музике кроз друге уметности. – критички просуђује утицај музике на здравље ; – разуме и користи интеркултурални 	<p>КРИТИЧКО МИШЉЕЊЕ КРОЗ МУЗИКУ</p> <p>Технике критичког мишљења. Дрво проблема. Дебата. Шест шешира. Мозгалица. Трибине.</p> <p>Вештине критичког мишљења: комуникација, сарадња, препознавање проблема, решавање проблема.</p> <p>Вештина постављања питања: меморијска, транслацијска, интерпретацијска, аналитичка, синтетичка, евалуацијска.</p> <p>Обликовање оригиналног мишљења.</p> <p>Музичка критика. Анализа композиције.</p> <p>Развијање способности и интересовања за целоживотно образовање.</p>

УКУПНО:

23

13

36

УПУТСТВО ЗА МЕТОДИЧКО-ДИДАКТИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм слободне наставне активности *Музиком кроз живот* даје могућност заинтересованим ученицима да могу у целости изразити своје креативне потенцијале и тако у потпуности искористити планиране садржаје програма музичке културе. Омогућава ученицима: да упознају културу и уметност свог народа; да уче како да користе разноврсне, релевантне и поуздане податке и информације за истраживачки и стваралачки рад; да ефикасно сарађују и комуницирају; да развијају критичко мишљење, конструктивно размењују мишљења и формирају позитивне вредносне ставове са циљем очувања културе и идентитета, развијања самопоуздања и самопоштовања, поштовања и заштите људских права; да развијају радозналост, мотивацију, као и афинитет према култури и уметности; да се изражавају у одабраним уметничким дисциплинама и медијима.

Ослонац за остваривање програма представљају опште упутство које се односи на све СНА, као и ово које изражава специфичности програма *Музиком кроз живот*.

Активности и методе које су погодне за реализацију овог програма су: креативне радионице, рад на пројекту, покретање акција, реаговање на одређене теме, дискусије, дебате, играње улога, анализа информација, истраживање и анализа добијених резултата, прављење досијеа, вртлог идеја, студије случаја, промоције, организовање кампања и сл. Погодне технике критичког мишљења које могу да се успешно користе, дрво проблема, грозд техника, brainstorming, шест шешира... При реализацији сложенијих активности (на пример, приликом сарадње са локалним/ уметничким/културним институцијама) прати се и вреднује ток организације, међусобна сарадња ученика, поштовање процедура, уочавање тешкоћа, идентификација више различитих решења за уочени проблем, идентификација могућих помагача, овладавање вештином евалуације и вештином презентације постигнутог, размена искуства између група. Свака активност доприноси остварењу задатака.

ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Програм слободне наставне активности *Музиком кроз живот* се природно надовезује на програм предмета Музичка култура. Конципиран је тако да фаворизује активности ученика сходно њиховим индивидуалним могућностима и афинитетима, повезивање њиховог школског и ваншколског искуства, спознају о социо-емоционалном здрављу, учење путем решавања проблема, сарадњу и тимски рад, као и употребу савремених технологија у образовне сврхе. Потенцира се самосталност

ученика у активном начину учења, а улога наставника је превасходно да уведу ученике у тему, представе кључне појмове садржаја и подстакну их на активност коју затим усмеравају, прате и вреднују.

Ученици раде у групама и темама за које имају афинитет уз могућност промене активности. У односу на избор модула, наставник пројектује, репројектује и поставља циљеве, одређује обим и структуру садржаја, облике и методе реализације, планира и обезбеђује ресурсе, врши избор и адаптацију расположиве технологије и повезује све елементе у целину. Наставник је главни креатор климе на часу и треба да буде свестан да се и на тај начин доприноси остварењу циља предмета. Активности на часу треба да се одвијају у атмосфери поверења, поштовања различитости, међусобног уважавања, конструктивне комуникације и демократске процедуре. Циљ учења мора бити атрактиван за све ученике. Конкретни задаци за које ће се везати ученикова ментална и физичка активност морају бити јасни и изводљиви. У процесу организације унутар групе наставник истражује како ученици виде допринос групе у остваривању својих циљева и ствара опште колективно расположење да се циљеви остваре.

Захтеви писања програма су такви да се теме приказују одвојено али у свакодневном животу, дати садржаји су међусобно повезани.

Наставник се унапред припрема за часове тако што бира подстицаје којима ће ученике увести у тему и кључне појмове садржаја и изазвати њихову радозналост да о томе причају, постављају питања, истражују, уче. Постоје бројне могућности избора начина рада у зависности од теме, садржаја, претходног искуства, узраста и интересовања ученика. Предност свакако имају они начини рада у којима су ученици активно укључени у процес наставе и учења, као и они где се савремене технологије користе у едукативне сврхе. Како би се што боље остварила веза између садржаја програма и реалног живота пожељно је, кад год је то могуће, да се ученицима омогуће посете установама и институцијама у средини где живе, као и непосредни контакт са људима који имају интересантна животна и/или професионална искуства у вези са темом која се обрађује.

Концепција ове слободне активности посебан нагласак ставља на подршку сваком детету, индивидуално, у складу са могућностима, афинитетима и претходним предзнањем.

Програм се не базира на коришћењу уџбеника и дидактичких материјала који су специјализовано за њих направљени, већ се ученици подстичу да користе што различитије изворе информација и да имају према њима критички однос. Циљ је оснажити ученике да се ослањају на сопствене снаге у процесу проналажења релевантних информација.

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ

У реализацији слободне наставне активности *Музиком кроз живот*, у складу са могућностима школе и креативностима наставника, треба инсистирати на већој афирмацији тематских јединица у области Извођење музике. Нагласити и инсистирати на индивидуалном емотивном доживљају при извођењу музичких дела кроз рад на различитом садржају традиционалне и уметничке музике, које су примерене гласовним могућностима и узрасту ученика. Пожељно је повезивање садржаја песама са садржајима осталих наставних предмета уколико је могуће (ученици и школа, годишња доба, празници и обичаји, завичај и домовина, природа и околина, животиње...).

Сваки аспект извођења музике има непосредан и драгоцен утицај на развој ученика. Читање с листа једноставног ритмичког записа активира највећи број когнитивних радњи, развија дугорочно памћење, осетљивост за друге учеснике у музичком догађају (тимски рад, толеранција) и fine моторичке радње. Квалитетно музичко изражавање има значајан утицај на психу ученика, а самим тим и на капацитет и могућност свих видова изражавања. Уједно је важно да кроз извођење музике, а у оквиру индивидуалних могућности ученика, подстиче и развијање личног стила изражавања.

Кроз индивидуално и вишегласно гласовно и инструментално извођење инсистирати на поставци тона, интонацији, правилном дисању, агогици, дикцији, ритму, динамици, поштовању различитости у групном раду (ансамблу)...Елементе музичке писмености треба обрађивати кроз одговарајуће музичке примере и композиције, од нотне слике и тумачења према звуку.

Репертоар одређује наставник сходно саставу и узрасту групе ученика, поштујући мишљење и жеље ученика, узимајући у обзир одговарајућа дела домаћих и страних аутора разних епоха и стилова, тематски разноврсне и усклађене са применом.

ТЕЛО КАО МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ

У оквиру ове теме обједињене су три групе вештина: когнитивне, социјално-емоционалне и организационе. Зато већ у процесу увођења у тему треба изабрати примере на којима ће ученици схватити сложеност коришћења тела као инструмента и сам значај бављења овом темом.

У процесу реализације програмских садржаја наставник треба да уведе ученике у одређену тему, кроз кратки теоријски приказ или аудио-видео запис, на сам значај коришћења тела као инструмента, а затим да их кроз конкретне задатке усмери на истраживање које може да се односи на различите аспекте деловања. Сам здравствени аспект кроз побољшање концентрације, техника дисања, развијање самопоуздања, контроли покрета, јачање мускулаторног система, различитих стимулација и уопштено свесности о своме телу, обрадити кроз предавања у којима ће учешће узети и ученици.

За почетак рада предлаже се примена лаганијих примера, као што су тапшалице и бројалице, како би се ученици ослободили и испробавали могућности свога тела као инструмента. Пожељно је да се у почетку ученицима да слобода у креирању ритмичке пратње, како би спознали своје индивидуалне могућности.

У циљу упознавања извора као грађе за истраживање елемената и техника телесних перкусија, може да се остварује и кроз посете појединим институцијама, као и гостовања експерата у школу.

Материјала и готових аранжмана за ову тему има на YouTube каналу, тако да у зависности са интересовањима ученика и креативности наставника, може да се користи у настави, а ученике треба оснаживати и осамосталити да сами праве аранжмане или импровизују већ постојеће.

Резултати истраживања у овој области могу бити полазиште за примену вршњачке едукације кроз умрежавање ученика истог или различитог узраста. Ученици стечена знања из ове области такође могу презентовати ученицима првог циклуса основног образовања, преузимајући улогу вршњака ментора.

Рад у групама и радионицама је користан у комбинацији са осталим начинима рада, поготово када постоји изазов значајнијег (нпр. емотивног) експонирања ученика, као вид премошћавања стидљивости или анксиозности.

КРИТИЧКО МИШЉЕЊЕ КРОЗ МУЗИКУ

После увода наставника у музичку критику као вида уметничке критике ученике треба кроз разговор навести да сами или истраживањем дођу до података који ће им дати одговоре на различита питања као што су: шта је то што музичку критику одваја од извештавања, шта може бити предмет уметничке критике, ко може бити музички критичар и који су објективни за разлику од субјективних аспеката музичке критике; који је значај музичке критике за извођача, публику, музикологе... Ова тема треба да резултира музичком критиком који ће ученици у улози музичког критичара написати након посете неком концерту, или слушања одређене композиције/извођача на часу.

Основна идеја теме је да се код ученика развија конструктивно размишљање путем критике, стварање атмосфере где ученици сами постављају питања. Типови питања којима се доводи до развоја критичког мишљења: *меморијска*, где се траже чињенице, *транслацијска*, где се тражи преобликовање информација, *интерпретацијска*, где се установљавају везе између идеја, чињеница, дефиниција, вредности, *аналитичка*, где се доводи у сумњу и која траже додатна објашњења, *синтетичка*, уз које се креативно решавају проблеми помоћу оригиналног мишљења или могућих алтернатива, *евалуацијска*, где се долази до закључка о добром или лошем и где се заузима став.

Коришћењем различитих метода и техника, као што су шест шешира, дрво проблема, грозд техника и многе друге, наставник приближава ученицима решење проблема који је у почетку изгледао нерешив. Након тога се приступа анализи музичког дела, изведеног или слушаног, користећи научена питања и технике критичког мишљења, које резултирају доношењем појединачног и групног мишљења/става. Потребно је нагласити појединости до којих се долази на основу опсервирања. Тако ученици уочавају доминантна својства по којима су музички инструменти одабрани, изражајни ефекти примењени, музички

облици препознатљиви, затим постепено проучавају сложеније облике. На исти начин, поступно проучавају природу, окружење, жива бића и вербално и визуелно изражавају и пореде утиске, те самостално доносе ставове.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Имајући у виду концепт програма, исходе и компетенције које треба развити, процес праћења и вредновања ученичких постигнућа не може се заснивати на класичним индивидуалним усменим и писаним проверама. Уместо тога, наставник треба континуирано да прати напредак ученика, који се огледа у начину на који ученици учествују у активностима, како прикупљају податке, како бране своје ставове, како аргументују, евалуирају, примењују, процењују последице итд.

Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретација, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни. За неке садржаје прикладни су и други начини провере напредовања као што су нпр. квизови или улазни и излазни тестови како би се утврдили ефекти рада на нивоу знања, вештина, ставова. Вредновање ученичких постигнућа врши се у складу са Правилником *о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*. Ученици свакако треба унапред да буду упознати шта ће се и на који начин пратити и вредновати. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.

МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ

Циљ учења слободне наставне активности *Медијска писменост* је да подстакне развој медијске културе ученика и допринесе јачању способности разумевања, деконструкције и креирања медијских садржаја, које ће ученику помоћи за даљи когнитивни, емоционални и социјални развој у савременом медијацентричном окружењу.

Разред

Пети или шести

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја
<p>Компетенција за целоживотно учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Дигитална компетенција</p> <p>Решавање проблема</p> <p>Сарадња</p> <p>Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>Одговоран однос према здрављу</p> <p>Одговоран однос према околини</p> <p>Естетичка компетенција</p> <p>Предузимљивост и оријентација ка</p>	<p>– идентификује/процени комуникацијски процес у односу медији – публика (корисници);</p> <p>– разликује традиционалне и нове медије поредећи начине пласирања порука;</p> <p>– упореди основне особености различитих медија и изводи закључке о функцијама медија;</p> <p>– опише и анализира своје медијске навике;</p> <p>– разликује медијске садржаје од стварности, идентификујући их као конструкте стварности;</p> <p>– деконструише једноставније примере медијских порука;</p> <p>– одговорно креира једноставније медијске садржаје.</p>	<p>ПОЈАМ И ФУНКЦИЈЕ МЕДИЈА И</p> <p>Медији и публика (корисници).</p> <p>Традиционални медији (штампа, радио, телевизија, филм) и нови медији (интернет).</p> <p>Улога и место медија у савременом друштву.</p> <p>Медијске навике (<i>Мој медијски дан</i>).</p> <p>ДЕКОНСТРУКЦИЈА И КОНСТРУКЦИЈА МЕДИЈСКЕ ПОРУКЕ</p> <p>Медијски садржаји као конструкти стварности.</p> <p>Деконструкција и конструкција</p>

предузетништву		медијских порука.
	<p>– критички вреднује оглашавање у различитим медијским садржајима и препознаје профит као основни циљ;</p> <p>– наводи примере манипулације у медијским садржајима којима се подстичу куповина и потрошња, одређена осећања, вредности и ставови потрошача.</p> <p>– разликује функције и могућности мобилних дигиталних платформи;</p> <p>– идентификује недостатке и предности мобилног телефона као уређаја за комуницирање, информисање и забаву;</p> <p>– препознаје сврху и начин функционисања претраживача „на мрежи” и агрегатора садржаја;</p> <p>– вреднује и разврстава једноставније примере информација са интернета према изворима из којег потичу, делећи их на поуздане и непоуздане;</p> <p>– препознаје ризично понашање на друштвеним мрежама.</p>	<p>ОГЛАШАВАЊЕ</p> <p>Комерцијални медијски садржаји у различитим медијима (рекламе, скривене поруке намењене пласирању одређених идеја, садржаја и животних стилова).</p> <p>Профит као циљ оглашавања.</p> <p>тицај медијских садржаја на осећања, вредности и понашање публике – куповину и потрошњу.</p> <p>МЕДИЈСКИ САДРЖАЈИ НА МОБИЛНИМ ДИГИТАЛНИМ ПЛАТФОРМАМА И ПРЕТРАЖИВАЊЕ НА ИНТЕРНЕТУ</p> <p>Комуникација у дигиталном окружењу.</p> <p>Поузданост и веродостојност информација на интернету.</p> <p>Претраживачи „на мрежи” и</p>

		агрегатори садржаја. Вредновање и селекција доступних информација. Персонализована претрага на Гуглу. Анализа апликација на мобилном телефону. Зависност од мобилних телефона.
--	--	---

УПУТСТВО ЗА МЕТОДИЧКО-ДИДАКТИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм слободне наставне активности *Медијска писменост* доприноси остваривању општих исхода другог циклуса образовања и васпитања, као и развоју кључних и међупредметних компетенција. Ослонац за остваривање програма представљају опште упутство које се односи на све СНА, као и ово које изражава специфичности програма *Медијска писменост*.

ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Програм се ослања на компетенције развијене у првом циклусу образовања и васпитања, теме и активности изборног програма *Грађанско васпитање* у претходним разредима, као и на богато ваншколско искуство ученика и наставника са медијима.

Програм *Медијска писменост* обухвата четири тематске области. Услед уважавања методичког принципа поступности, наведене области обавезују утврђени редослед када је реч о прве две теме из програма (*Појам медија и њихове функције* и *Деконструкција и конструкција медијске поруке*), а преостале две теме наставник може обрадити и другим редоследом, у складу са могућностима и интересовањима ученика, као и техничким могућностима и опремљеношћу дидактичким средствима.

Основни задатак наставника који остварује овај програм је да подстиче интересовање ученика за аналитички приступ медијским садржајима и развија одговорно понашање ученика приликом креирања и објављивања медијских порука путем друштвених мрежа и телефонских апликација.

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Моћ медија стоји у чињеници да су медији данас креатори друштвене и индивидуалне стварности. Медији могу дати значај обичним људима и обичним догађајима, утицати на стварање друштвене историје. Место и улога медија у глобалној култури с почетка 21. века захтева нови приступ учењу, усклађен са великим медијским и технолошким променама. Нова епоха подразумева способност критичке перцепције моћних слика мултимедијалне културе, разумевање њиховог значења, као и развијену вештину комуникације и продуковања медијских порука. Културни контекст савремене епохе условио је појаву *медијске писмености*, уже области образовања о медијима и за медије, која има есенцијални значај за активно учешће у грађанском друштву у новом миленијуму.

Богато свакодневно искуство ученика са медијима, пре свега путем друштвених мрежа и апликација на мобилним телефонима, одличан су ресурс за њихово упознавање са темама и циљевима програма. У процесу остваривања наставе посебно се подстичу:

- 1) **интерактивност**, која се потврђује у договарању наставника и ученика о динамици и начинима реализације тема, иницијативи и активном учешћу ученика у активностима, предлагању илустративно-демонстративних дидактичких средстава, попут медијских садржаја које ученици свакодневно прате на интернету и сл.;
- 2) **рад у групама** као облик рада који подстиче развој компетенције за комуникацију и сарадњу, значајне за разумевање феномена медија;
- 3) **креативност**, која се развија кроз стваралачки однос према медијима и активности конструкције медијских порука, надовезане на активности деконструкције медијских садржаја и
- 4) **пројектна настава**, која омогућава синтезу истраживачког и стваралачког приступа медијима, јачање сарадње, иницијативе и предузетничких могућности ученика.

Уводне активности могу бити засноване на разговору о личним искуствима са медијима – праћењем, креирањем, објављивањем и дељењем својих медијских садржаја и садржаја које су креирали други. Поред упознавања ученика са основним темама предмета, циљ активности је и стицање увида у медијске навике ученика, интересовања, вредности, као и однос према медијима.

Питања за вођени разговор требало би да буду подстицајна за брзо и активно укључивање свих ученика у тему. Вођени разговор можете започети овако:

- Колико сте у овом тренутку удаљени од свог мобилног телефона?
- У којим ситуацијама не носите са собом мобилни?
- Који је ваш рекорд у раздвојености од телефона? Колико сати/дана је то трајало? Како сте се тада осећали? Шта вам је највише недостајало?
- Ко је од вас доживео да му привремено одузимање телефона буде казна коју су изrekli родитељи?
- Које је од вас куповина новог мобилног телефона била награда или поклон за рођендан/одличан успех/пласман на такмичењу?
- Размислите које садржаје најрадије пратите на телефону. Шта пратите на Јутјубу? Које видео-игрице играте? Ко игра са вама?
- Које речи најчешће укуцавате у претрази на интернету?
- Колико вам интернет помаже у добијању информација?
- Како се информишете? Шта читате/гледате/слушате?
- Како се информишу ваше баке и деке? Како се информишу ваши родитељи? Хајде да укрстимо изворе и начине информисања! Нека се ваши родитељи и баке и деке информишу на начин на који ви радите, а ви на њихов омиљени начин информисања! Замислите један такав дан! Зашто вам је таква ситуација смешна? Како би изгледао живот ваших бака и дека

да проводе једнак број сати дневно као ви, гледајући у дисплеј телефона? Шта би на тај начин пропустили? Шта ви пропуштате, а шта добијате проводећи толико времена уз медије? Размислите.

– Нека свако на листу папира напише три информације које му прво падну на памет, а које је данас сазнао путем радија, телевизије, новина или интернета! Зашто је тако тешко сетити се само три информације из медија? Колико сте их данас прочитали, чули, видели? Шта закључујемо – колико смо свакодневно у контакту са медијима?

– Као што нам је способност читања и писања слова (*алфанумеричка писменост*) омогућила да прочитамо све информације које сте навели, *медијска писменост* ће нам помоћи да све што смо прочитали, чули и видели, **у потпуности разумемо**. Да бисмо у томе успели, потребно је да развијемо неке посебне способности.

Разговор је једна од најстаријих и најснажнијих човекових потреба, која потиче из човекове жеље да комуницира и гради везе са другим људима. Вежбе замишљања део су стваралачког односа према настави и имају вишеструку улогу – осим што опуштају ученике и подстичу на излагање сопствених идеја и осећања, истовремено граде и поверење према наставнику и другим ученицима, као и позитиван однос према настави уопште. На крају вођеног разговора, наставник на приступачан начин представља ученицима теме којима ће се у оквиру програма бавити и активности које планира, најављујући ученицима могућност да и сами учествују у предлагању начина обраде, активности, задатака, као и дидактичких средстава.

ПОЈАМ И ФУНКЦИЈЕ МЕДИЈА

Кључни значај за развијање медијске писмености појединца имају базична знања о начинима функционисања медија. Од наставника се очекује да ученике подстакне на стицање основних знања о медијима, која ће бити полазиште за све будуће активности из медијске писмености. Због тога је важно усмерити наставне активности које прате ову тему ка следећим закључцима ученика:

- медијски садржаји се размењују путем медија, који се деле на традиционалне или старе (штампа, радио, телевизија, филм) и дигиталне (оне за које је потребан интернет);
- основне функције медија су да информишу јавност, образују и шире културне вредности, али и да је забаве;

– медији имају важну улогу у креирању ставова друштва о разним појавама и људима.

Активности могу да подразумевају колективну анализу медијских навика ученика и самовредновање, уписивањем у одговарајућу табелу свог избора медија и медијског садржаја, као и времена утрошеног уз медије у току једног дана. Активност има за циљ да ученицима помогне у стицању увида у сопствене медијске навике и утрошено време уз медије.

ДЕКОНСТРУКЦИЈА И КОНСТРУКЦИЈА МЕДИЈСКЕ ПОРУКЕ

Остваривањем наставних активности у оквиру ове теме, приступа се кључним питањима медијске писмености. Све наставне активности требало би да воде ка следећим закључцима ученика:

– медијски садржаји нису стварност, већ *конструкт стварности* – приказ стварности који је неко са одређеним циљем осмислио;

– тај приказ стварности може бити близак истини или далеко од ње;

– медијске садржаје не разумеју сви примаоци на исти начин;

– сви медијски садржаји имају циљну групу (публику) којој су намењени, што одређује њихова изражајна средства, облик, начин на који су упућени публици итд.;

– медијски садржаји се стално морају преиспитивати и проверавати.

За обраду теме одговарајућа активност је анализа новинског текста или другог медијског садржаја (ТВ или радио-емисије, садржаја са Јутјуба и сл.). Пожељно је да ученици индивидуално или групно одаберу одређени медијски садржај и припреме га за час. Вођени од стране наставника, ученици на примеру одабраног медијског садржаја одговарају на питања кључна за деконструкцију медијске поруке, у форми која је усклађена са њиховим когнитивним могућностима у том узрасту:

– Ко је осмислио и упутио овај медијски садржај публици? Ко је та особа/група људи?

– Која средства су употребљена да би се привукла моја пажња? Што сте у том медијском садржају одмах уочили?

– На који начин ће људи другачији од мене разумети исту медијску поруку? Како би је разумели моји родитељи, а како моји најстарији чланови шире породице?

– Зашто је та порука послата? Шта се њеним упућивањем постигло?

– Како су представљени догађаји, простор и људи? Шта је представљено као посебно лепо/ружно, а шта није поменуто, а могло је да буде? Какав начин живота се овом медијском поруком представља као бољи од других?

Методички је пожељно сваку критичку анализу и деконструкцију медијских садржаја заокружити активностима конструкције медијских порука. Такве активности обухватају групно или индивидуално креирање медијских садржаја на основу стеченог знања о деконструкцији медијских порука. Задаци за ученике као почетни корак подразумевају јасно дефинисање циља поруке и публике којој се обраћају.

ОГЛАШАВАЊЕ

Ову тему наставници могу да обраде на различите начине: разговором, планираним активностима, малим истраживачким задацима. Кључно је утврдити колико су ученици изложени рекламним порукама. Може се почети питањима:

– Где најчешће срећете рекламне поруке?

– Да ли у школи или на путу од куће до школе срећете поруке које нешто оглашавају?

– Да ли уочавате поруке на предметима у учионици (свеске, оловке, флашице воде, одећа, обућа...)?

– На који начин рекламе привлаче пажњу?

Могуће је реализовати мали пројекат – анализа телевизијске рекламе. Ученике је могуће поделити на групе где ће једна установити који се производи најчешће рекламирају, друга колико информација заиста можемо добити гледајући рекламу, а трећа колико је у рекламама заступљена машта, а колико стварност.

Могуће је урадити и „домаћи задатак”: На путу од куће до школе забележи рекламе које примећујеш и покушај да одговориш на питања:

– Где се реклама налази?

– Шта рекламира оглас?

- Да ли се у твојој породици користи тај производ?
- Да ли мислиш да ове рекламе имају некакав утицај на тебе?
- На који начин можеш да се супротставиш осећању ускраћености? (Шта из нематеријалног света може да замени потребу за рекламираним производом?)

Важно је да ученици схвате разлику између идеалне слике које реклама пружа (продаја идеје и фантазије) и стварног живота. Такође, могуће је разговарати са ученицима да ли постоји нешто нематеријално што ће надоместити осећање ускраћености ако неки производ немамо.

МЕДИЈСКИ САДРЖАЈИ НА МОБИЛНИМ ДИГИТАЛНИМ ПЛАТФОРМАМА И ПРЕТРАЖИВАЊЕ НА ИНТЕРНЕТУ

Ову тему наставници могу да обраде са ученицима кроз разговор и истраживачке задатке. Пожељно је да отвореним питањима подстакну дискусију о томе које мобилне дигиталне платформе ученици познају и како их користе. Ученици могу да говоре о томе зашто су им корисне и занимљиве – размена информација са вршњацима, договарање, дружење. Пожељно је да се развије разговор о томе да ли мобилне дигиталне платформе могу да буду од користи за процесе учења, да ли су им нешто значиле у периоду пандемије када се није ишло сваки дан у школу. Други део дискусије треба да иде у правцу уочавања негативних страна мобилних дигиталних платформи. Наставници могу да поставе питање колико времена проводе на платформама а колико у непосредном дружењу. Шта им причињава већу радост – када се друже и размењују поруке на платформама или када се виде и разговарају, играју се, баве се спортом или неком другом активности. Потребно је покренути и питања зависности од мобилних дигиталних платформи, тако да ученици најпре освесте тај појам, разумеју шта значи а онда промисле о свом коришћењу платформи, времену које ту проводе. Са ученицима треба разговарати и о томе да ли на платформама ступају у контакт само са вршњацима које познају или и са непознатим особама. Питати их да ли знају какви ризици постоје ако прихватају за пријатеље особе које иначе не познају, да ли знају шта су то лажни профили, скренути пажњу да никако не треба да пристају да размењују фотографије или да се налазе уживо са особама које су упознали на дигиталним платформама.

Ученици треба да усвоје став да нису све информације које добијају са интернета поуздане/веродостојне. Који год претраживач или агрегатор да изабери, важно је да разумеју да претраживање појмова и прикупљање података у дигиталном окружењу мора да буде повезано са разграничењем објективних и проверених чињеница од нетачних информација, личних

ставова, предрасуда и дезинформација. На понуђене резултате у претрагама могу утицати различити утицаји као и алгоритми који се ослањају на понашање корисника уређаја у дигиталном окружењу. Уводна вежба стога може бити одређени појам који ће наставник изабрати, а ученици „претражити” на својим уређајима (компјутерима или телефонима). Уколико су у прилици да упореде резултате, увидеће да су добили различите изворе.

Питања могу бити:

1. Које претраживаче или агрегаторе садржаја користите најчешће и због чега?
2. До којих врста информација долазите?
3. Да ли је увек могуће наћи аутора садржаја и информација?
4. Да ли и како проверавате информације до којих сте дошли путем онлајн претраживача?

Пример за задатак:

Наставник дели ученике у групе од три до пет чланова. Свака група користи други претраживач (Гугл, Јаху, Бинг) и на различитом уређају – школском рачунару, свом мобилном телефону, лаптопу... Свима се задају исти појмове за претраживање. На следећем часу свака група представља првих десет резултата претраге.

1. Који резултати су увек наведени први? Како су означени, да ли је јасно назначено да су у питању спонзорисани, плаћени резултати?
2. Да ли се тим резултатима верује мање или више од осталих који нису спонзорисани?

Суштина је да ученици разумеју да претраживачи могу фаворизовати одређене садржаје (плаћене у односу на бесплатне; пожељније од мање пожељних, а да се примењују и алгоритми који откривају лично понашање у дигиталном окружењу). Стога је важно да се добијене информације провере у веродостојним изворима (учбеницима, енциклопедијама, речницима...).

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Имајући у виду концепт програма, исходе и компетенције које треба развити, процес праћења и вредновања ученичких постигнућа не може се заснивати на класичним индивидуалним усменим и писаним проверама. Уместо тога, наставник треба

континуирано да прати напредак ученика, који се огледа у начину на који ученици учествују у активностима, како прикупљају податке, како бране своје ставове, како аргументују, евалуирају, документују итд. Постигнућа ученика се, дакле, прате и вреднују формативно: током целог процеса.

Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретација, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни. За неке садржаје прикладни су и други начини провере напредовања као што су нпр. квизови или улазни и излазни тестови како би се утврдили ефекти рада на нивоу знања, вештина, ставова. Вредновање ученичких постигнућа врши се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*. Ученици свакако треба унапред да буду упознати шта ће се и на који начин пратити и вредновати. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.

САЧУВАЈМО НАШУ ПЛАНЕТУ

ФОНД ЧАСОВА	недељно	1
	годишње	36
ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности Сачувајмо нашу планету јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине, разумевање односа човек – природа са циљем бољег схватања света који га окружује, лакше сналажење у природном и социјалном окружењу и формирање одговорног и активног појединца у циљу разумевања и примене концепта одрживог развоја.	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
<p>ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ</p> <p>ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ</p>	<p>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – наведе основне појмове о животној средини; – наведе примере утицаја човека на животну средину; – уочи узрочно-последичне везе и односе на релацији човек и животна средина; – препозна проблеме у локалној средини на основу концепта одрживог развоја; – активно и одговорно управља и решава интегративне пројектне задатке; – повезује хоризонтално и вертикално знања о одрживом коришћењу ресурса и користи холистички приступ у решавању проблема одрживог развоја; – развија ставове и вредности о очувању животне средине кроз решавање проблема на локалитету; – емоционално реагује на проблеме локалног 	<p>Основни појмови из области животне средине.</p> <p>Утицај човека на животну средину.</p> <p>Концепт одрживог развоја.</p> <p>Спровођење акција у заштити и очувању животне средине (мали пројекти).</p> <p>Природни ресурси (богатства) – дефиниција, подела и значај.</p> <p>Обновљиви и необновљиви природни ресурси.</p> <p>Жива бића као природни</p>	<p>За сваку тему наставник треба да припреми што више различитих материјала који имају функцију подстицаја, мотивисања ученика за рад на њима. Поред материјала (филмови, слике, приче, новински текстови...), то могу бити гостовања стручњака за дату област или посета установама. Избор подстицаја треба да одговара теми, узрасту ученика и њиховим интересовањима. Програм се не базира на коришћењу уџбеника и дидактичких материјала који су специјализовано за њих направљени, већ се ученици подстичу да користе што различитије изворе информација и да имају према њима критички однос.</p>

	<p>окружења;</p> <ul style="list-style-type: none"> – схвати и разуме поделу и значај природних ресурса – разликује обновљиве од необновљивих природних ресурса; – препозна и наводи примере обновљивих и необновљивих природних ресурса; – критички се односи према нерационалном коришћењу необновљивих природних ресурса; 	<p>ресурс (мали пројекти).</p> <p>Одрживо коришћење ресурса.</p>	<p>Циљ је оснажити ученике да развијају своје компетенције у раду са подацима.</p> <p>ИКТ у настави користити кроз различите изворе информација, презентације, филмове, израду плаката... анализу података, табела, узраду графикана</p>
<p>ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> – наведе изворе и последице загађења природне средине – разликује изворе и врсте загађења; – анализира из различитих углова утицај загађења на живи свет; – разврстава изворе загађења; – истражи изворе загађења у локалној средини; – наведе примере последица стварања озонских рупа и других глобалних проблема на животну средину; – уочава узрочно последичне везе између глобалних и локалних проблема загађења и 	<p>Појам, извори и врсте загађивања.</p> <p>Глобалне промене и глобалне последице.</p> <p>Озонске рупе и последице на животну средину.</p> <p>Смањење загађења од отпада.</p>	

	<p>очувања природне средине;</p> <ul style="list-style-type: none"> – уочи повезаност природних, социјалних и економских фактора у очувању животне средине; – креира решења за смањење загађења од отпада у оквиру пројеката; – користи методе и алате истраживања на терену; – прикупља податке из различитих извора уз критичко сагледавање и доношење закључка; 		
<p>БИОДИВЕРЗИТЕТ И ГЕОДИВЕРЗИТЕТ</p>	<ul style="list-style-type: none"> – разликује биодиверзитет од геодиверзитета; – идентификује и објашњава факторе који доводе до угрожавања биодиверзитета и геодиверзитета; – процењује негативан утицај појединих фактора на биодиверзитет и геодиверзитет у локалној средини; – наводи примере заштите биодиверзитета и геодиверзитета; – креира истраживачке задатке; – користи ИКТ приликом прикупљања информација и представљања резултата истраживања о геодиверзитету и биодиверзитету; – ради у тиму, размењује мишљење и учествује у 	<p>Дефиниција биодиверзитета и геодиверзитета.</p> <p>Угрожавање биодиверзитета и геодиверзитета.</p> <p>Заштита биодиверзитета и геодиверзитета.</p>	

	акцијама очувања животне средине; – објашњава резултате истраживања повезаности геодиверзитета и биодиверзитета.		
--	---	--	--

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

ОБЛАСТ		МЕСЕЦ										ОБРАД А	УТВРЂ .	ОСТАЛО	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	Положај и улога човека у природи	4	4	2								4		6	10
2.	Природна богатства и одрживо коришћење			2	4	2						3		5	8
3.	Извори и последице загађивања животне средине						4	4	1			4		5	9
4.	Биодиверзитет и геодиверзитет								2	4	3	4		5	9
УКУПНО:												15		21	36

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: природа, природни ресурси, природна богатства, животна средина, загађивање, биодиверзитет, геодиверзитет

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА Ауспмерава рад, упућује, тражи податке, даје савете, подршку...

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА Истражује, обрађује податке, учествује у акцијама, иницира акције, даје предлоге, сарађује...

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Компетенција за целоживотно учење, Естетичка компетенција, Решавање проблема, Комуникација, Сарадња, Рад са подацима и информацијама, Дигитална компетенција, Одговорно учење у демократском друштву, Предузимљивост и оријентација ка предузетништву, Одговоран однос према здрављу, Одговоран однос према околини

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Имајући у виду концепт програма, исходе и компетенције које треба развити, процес праћења и вредновања ученичких постигнућа се темељи на целовитом (холистичком) приступу и подстицању индивидуалног развоја и развијање свих потенцијала ученика (когнитивни, афективни и психомоторички домен).

Наставник треба континуирано да прати напредак ученика, који се огледа у начину на који ученици учествују у активностима, како прикупљају податке, како предвиђају последице, како критички промишљају, чиме се руководе у процесу доношења одлука, како комуницирају. Вредновање ученичких постигнућа врши се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*, а успех се изражава описно (*истиче се, добар и задовољава*). Ученици свакако треба унапред да буду упознати шта ће се и на који начин пратити и вредновати. Ученик је активни субјект у процесу учења, вредновања и самовредновања сопствених постигнућа. Сама природа и концепција предмета и потенцирање на активном, пројектном и истраживачком приступу у стицању ученичких компетенција наглашава формативно оцењивање. Оно се исказује кроз: опис постигнућа ученика, опис ангажовања ученика у настави и препоруке за даље напредовање.

ПРЕПОРУЧЕНИ НАЧИН ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА УЧЕНИКУ СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА

Сложенији задаци, више различитих извора за учење, самостални пројекти...

ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРИПРЕМУ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА, КОЈИ СЕ СА ЗАКАШЊЕЊЕМ УКЉУЧУЈУ У ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС

За слободну активност ученику прилагодити, у зависности од степена потребне подршке, услове рада, материјале, доступне садржаје за рад, садржај рада, укључити и вршњачко учење и помоћ другова.